ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 24ης Μαΐου 2012 *

«Ανταγωνισμός — Απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων — Αγορά υπηρεσιών αποδοχής συναλλαγών πραγματοποιούμενων με χρεωστικές, προθεσμιακές και πιστωτικές κάρτες — Απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ — Εναλλακτικές πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες — Άρθρο 81, παράγραφοι 1 και 3, ΕΚ — Έννοια του παρεπόμενου περιορισμού — Έλλειψη αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα — Περιορισμός του ανταγωνισμού εκ του αποτελέσματος — Προϋποθέσεις χορηγήσεως ατομικής απαλλαγής — Δικαιώματα άμυνας — Διορθωτικό μέτρο — Χρηματική ποινή — Αιτιολογία — Αναλογικότητα»

Στην υπόθεση Τ-111/08,

MasterCard, Inc., με έδρα το Wilmington, Delaware (Ηνωμένες Πολιτείες),

MasterCard International, Inc., με έδρα το Wilmington,

MasterCard Europe, με έδρα το Βατερλώ (Βέλγιο),

εκπροσωπούμενες από τους B. Amory, V. Brophy, S. McInnes, δικηγόρους, και από τον T. Sharpe, QC,

προσφεύγουσες,

υποστηριζόμενες από την

Banco Santander, SA, με έδρα το Santander (Ισπανία), εκπροσωπούμενη από τους F. Lorente Hurtado, P. Vidal Martínez και A. Rodriguez Encinas, δικηγόρους,

από την

Royal Bank of Scotland plc, με έδρα το Εδιμβούργο (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από τον D. Liddell, solicitor, από τον D. Waelbroeck, δικηγόρο, από τον N. Green, QC, και από τον M. Hoskins, barrister,

από την

HSBC Bank plc, με έδρα το Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από τους M. Coleman, P. Scott, solicitors, και από τον R. Thompson, QC,

από την

Bank of Scotland plc, με έδρα το Εδιμβούργο, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τις S. Kim, K. Gordon και από τον C. Hutton, solicitors, στη συνέχεια, από τον J. Flynn, QC, από την E. McKnight και από τον Κ. Φουντουκάκο-Κυριακάκο, solicitors,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

από την

Lloyds TSB Bank plc, με έδρα το Λονδίνο, εκπροσωπούμενη από την E. McKnight, από τον Κ. Φουντουκάκο-Κυριακάκο, solicitors, και από τον J. Flynn, QC,

και από την

MBNA Europe Bank Ltd, με έδρα το Chester (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από τον A. Davis, solicitor, και από τον J. Swift, QC,

παρεμβαίνουσες,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τους F. Arbault, N. Khan και V. Bottka, στη συνέχεια, από τους N. Khan και V. Bottka,

καθής,

υποστηριζόμενης από το

Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενο αρχικώς από τις E. Jenkinson και I. Rao, στη συνέχεια, από την I. Rao, από τον S. Ossowski και από την F. Penlington, και, τέλος, από την I. Rao, από τον M. Ossowski και από την C. Murrell, επικουρούμενους από τους J. Turner, QC, και J. Holmes, barrister,

από το

British Retail Consortium, με έδρα το Λονδίνο, εκπροσωπούμενο από τους P. Crockford, solicitor, και A. Robertson, barrister,

και από την

EuroCommerce AISBL, με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους F. Tuytschaever και F. Wijckmans, στη συνέχεια, από τους F. Wijckmans και J. Stuyck, δικηγόρους,

παρεμβαίνοντα,

με αντικείμενο, κυρίως, αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως Ε (2007) 6474 τελικό, της 19ης Δεκεμβρίου 2007, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (υποθέσεις COMP/34.579 — MasterCard, COMP/36.518 — EuroCommerce, COMP/38.580 — Commercial Cards), και, επικουρικώς, αίτημα ακυρώσεως των άρθρων 3 έως 5 και 7 της ίδιας αποφάσεως,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Dittrich, πρόεδρο, I. Wiszniewska-Białecka και M. Prek (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: N. Rosner, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 8ης Ιουλίου 2011,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

I – *Η προσφεύγουσα*

1 Η MasterCard αποτελεί διεθνή οργανισμό πληρωμών (στο εξής: οργανισμός πληρωμών MasterCard), που εκπροσωπείται από πλείονα νομικά πρόσωπα, ήτοι από την εταιρία χαρτοφυλακίου MasterCard, Inc., και από τις δύο θυγατρικές εταιρίες της, ήτοι από τις MasterCard International, Inc., και MasterCard Europe (στο εξής, συλλήβδην: προσφεύγουσες).

2 Στον τομέα ευθύνης των προσφευγουσών εμπίπτει η διαχείριση και ο συντονισμός των συστημάτων πληρωμών που πραγματοποιούνται με κάρτες MasterCard και Maestro (στο εξής, συλλήβδην και αντιστοίχως: σύστημα MasterCard και κάρτες MasterCard), δραστηριότητες οι οποίες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τον καθορισμό των κανόνων που διέπουν το κάθε σύστημα, καθώς και τη χορήγηση εγκρίσεων και την παροχή υπηρεσιών εκκαθαρίσεως και συμψηφισμού στους μετέχοντες χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί είναι υπεύθυνοι για την έκδοση των καρτών MasterCard και τη σύναψη συμφωνιών με εμπόρους για την εκ μέρους τους αποδοχή των πληρωμών μέσω καρτών MasterCard.

3 Πριν από τις 25 Μαΐου 2006, το σύνολο της περιουσίας του οργανισμού πληρωμών MasterCard και τα αντίστοιχα δικαιώματα ψήφου ανήκαν στις τράπεζες. Κατά την ως άνω ημερομηνία, η MasterCard εισήχθη στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης (Ηνωμένες Πολιτείες) (αρχική προσφορά νέων μετοχών με δημόσια εγγραφή, στο εξής: IPO), γεγονός το οποίο είχε ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της δομής της και του τρόπου διοικήσεώς της.

II – *Η διοικητική διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως*

4 Στις 30 Μαρτίου 1992 και στις 27 Ιουνίου 1997, υποβλήθηκαν στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων καταγγελίες, αντιστοίχως, από το British Retail Consortium (στο εξής: BRC) και από την EuroCommerce AISBL, καταγγελίες οι οποίες στρέφονταν, μεταξύ άλλων, κατά της Europay International SA (στο εξής: Europay), η οποία κατέστη η MasterCard Europe.

5 Στις 22 Μαΐου 1992, τον Μάιο του 1993 και στις 8 Σεπτεμβρίου 1994, η Europay προέβη σε διάφορες κοινοποιήσεις. Αυτές ακολουθήθηκαν από μια κοινοποίηση, η οποία έλαβε χώρα την 1η Ιουλίου 1995 και η οποία αφορούσε το σύνολο των συστημάτων πληρωμής της Europay.

6 Στις 13 Απριλίου 2002, κατόπιν της ανακοινώσεως των αιτιάσεων που η Επιτροπή απηύθυνε στην Europay και κατόπιν της απαντήσεως της Europay, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση, σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81] ΕΚ και [82] ΕΚ (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), με την οποία ανήγγειλε την πρόθεσή της να λάβει ευνοϊκή θέση έναντι ορισμένων από τους κανόνες του συστήματος Europay, στους οποίους δεν περιλαμβάνονταν οι σχετικοί με τις εναλλακτικές διατραπεζικές προμήθειες κανόνες.

7 Στις 22 Νοεμβρίου 2002, η Επιτροπή άρχισε αυτεπαγγέλτως τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με τις εναλλακτικές διατραπεζικές προμήθειες εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) όσον αφορά τις εμπορικές κάρτες.

8 Στις 24 Σεπτεμβρίου 2003, η Επιτροπή απηύθυνε στις προσφεύγουσες ανακοίνωση αιτιάσεων που αφορούσε τους κανόνες του συστήματος MasterCard και τις αποφάσεις τους σχετικά με τις εναλλακτικές διατραπεζικές προμήθειες.

9 Στις 5 Ιουνίου 2004, οι προσφεύγουσες απάντησαν στην ως άνω ανακοίνωση αιτιάσεων.

10 Στις 21 Ιουνίου 2006, η Επιτροπή απηύθυνε στις προσφεύγουσες επιπρόσθετη ανακοίνωση αιτιάσεων (στο εξής: ΕΑΑ).

11 Στις 3 και 4 Ιουλίου καθώς και στις 22 Αυγούστου 2006, οι προσφεύγουσες απέκτησαν πρόσβαση στον φάκελο που τηρεί η Επιτροπή.

12 Στις 15 Οκτωβρίου 2006, οι προσφεύγουσες απάντησαν στην ΕΑΑ (στο εξής: ΑΕΑΑ).

13 Στις 14 και 15 Νοεμβρίου 2006, έλαβε χώρα ακρόαση των προσφευγουσών.

14 Στις 23 Μαρτίου 2007, η Επιτροπή απηύθυνε στις προσφεύγουσες έγγραφο που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών.

15 Στις 16 Μαΐου 2007, οι προσφεύγουσες απάντησαν στο έγγραφο που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών.

Η προσβαλλόμενη απόφαση

16 Στις 19 Δεκεμβρίου 2007, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση Ε (2007) 6474 τελικό, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (COMP/34.579 — MasterCard, COMP/36.518 — EuroCommerce, COMP/38.580 — Commercial Cards) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), της οποίας τα ουσιώδη στοιχεία παρατίθενται κατωτέρω.

I – *Τετραμερές σύστημα τραπεζικών καρτών και διατραπεζικές προμήθειες*

17 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι ένα τετραμερές σύστημα τραπεζικών καρτών, το οποίο επίσης χαρακτηρίζεται ως ανοικτό σύστημα, όπως είναι το σύστημα MasterCard, διακρίνεται από τα τριμερή συστήματα, καθόσον, στα τετραμερή συστήματα, ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός που εκδίδει την τραπεζική κάρτα (στο εξής: εκδότρια τράπεζα ή εκδότης) μπορεί να είναι διαφορετικός από τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό που παρέχει στους εμπόρους υπηρεσίες αποδοχής συναλλαγών, δηλαδή υπηρεσίες που παρέχουν τη δυνατότητα στους εμπόρους να αποδέχονται τις κάρτες ως μέσο διεκπεραίωσης συναλλαγών (στο εξής: αποδέκτρια τράπεζα ή αποδέκτης) (αιτιολογικές σκέψεις 234 έως 249 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

18 Οι διατραπεζικές προμήθειες αφορούν τις σχέσεις μεταξύ εκδότριας τράπεζας και αποδέκτριας τράπεζας επ' ευκαιρία της διεκπεραίωσης συναλλαγών μέσω κάρτας και αντιστοιχούν σε ένα ποσό που παρακρατείται προς όφελος της εκδότριας τράπεζας. Οι εν λόγω προμήθειες πρέπει να διακρίνονται από τις επιβαρύνσεις που χρεώνει η αποδέκτρια τράπεζα στους εμπόρους [«merchant service charge», επιβάρυνση του εμπόρου για την παρεχόμενη υπηρεσία (στο εξής: MSC)].

19 Η Επιτροπή υπογράμμισε ότι ο οργανισμός πληρωμών MasterCard δεν επιβάλλει, κατά κανόνα, στις εκδότριες τράπεζες ένα συγκεκριμένο τρόπο χρήσης του προϊόντος των διατραπεζικών προμηθειών και ότι δεν ελέγχει με συστηματικό τρόπο την εκ μέρους των εν λόγω τραπεζών χρήση του ως άνω προϊόντος (αιτιολογική σκέψη 138 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή διαπίστωσε, επίσης, ότι οι προσφεύγουσες δεν χαρακτήριζαν, πλέον, τις διατραπεζικές προμήθειες ως αντίτιμο ή ως αποζημίωση για ορισμένες υπηρεσίες που παρείχαν οι εκδότριες τράπεζες στους εμπόρους, αλλά ως μηχανισμό εξισορρόπησης της ζήτησης των κατόχων κάρτας και των εμπόρων (αιτιολογικές σκέψεις 146 έως 155 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

20 Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αφορά το σύνολο των διατραπεζικών προμηθειών που εισπράττονται στο πλαίσιο του συστήματος MasterCard, αλλά μόνον εκείνες τις οποίες η προσβαλλόμενη απόφαση χαρακτηρίζει ως πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες που ισχύουν εντός του ΕΟΧ ή εντός της ζώνης του Ευρώ εναλλακτικώς, δηλαδή εφόσον δεν υφίστανται διατραπεζικές προμήθειες που καθορίζονται διμερώς μεταξύ εκδοτριών και αποδεκτριών τραπεζών ή εφόσον δεν υφίστανται διατραπεζικές προμήθειες που καθορίζονται συλλογικώς σε εθνικό επίπεδο (στο εξής: ΠΔΠ) (αιτιολογική σκέψη 118 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

II – *Ορισμός της σχετικής αγοράς*

21 Κατά την Επιτροπή, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ τριών χωριστών αγορών προϊόντων στον τομέα των τετραμερών συστημάτων τραπεζικών καρτών: κατ' αρχάς, πρόκειται για μια αγορά «σε πρότερο στάδιο», που αντιστοιχεί στις υπηρεσίες που παρέχονται από ένα σύστημα τραπεζικών καρτών προς τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, αγορά στο πλαίσιο της οποίας τα διάφορα συστήματα καρτών ανταγωνίζονται μεταξύ τους (στο εξής: η σχετική με τα συστήματα καρτών αγορά)· στη συνέχεια, πρόκειται για μια πρώτη αγορά «σε ύστερο στάδιο»), στο πλαίσιο της οποίας οι εκδότριες τράπεζες ανταγωνίζονται μεταξύ τους για την πελατεία των κατόχων τραπεζικών καρτών (στο εξής: αγορά εκδόσεως τραπεζικών καρτών)· τέλος, πρόκειται για μια δεύτερη αγορά «σε ύστερο στάδιο», στο πλαίσιο της οποίας οι αποδέκτριες τράπεζες ανταγωνίζονται μεταξύ τους για την πελατεία των εμπόρων (στο εξής: αγορά αποδοχής συναλλαγών) (αιτιολογικές σκέψεις 278 έως 282 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

22 Η Επιτροπή όρισε την σχετική αγορά ως αποτελούμενη από τις εθνικές αγορές αποδοχής συναλλαγών εντός των κρατών μελών του ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 283 έως 329 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

23 Η Επιτροπή δεν ακολούθησε την επιχειρηματολογία την οποία προέβαλαν οι προσφεύγουσες κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και κατά την οποία υφίσταται μία μόνον αγορά των επίμαχων προϊόντων, ήτοι εκείνη εντός της οποίας οι προτεινόμενες από τα συστήματα καρτών πληρωμών κατόπιν κοινής αιτήσεως των κατόχων καρτών και των εμπόρων υπηρεσίες, αφενός, ανταγωνίζονται μεταξύ τους και, αφετέρου, ανταγωνίζονται το σύνολο των λοιπών μέσων πληρωμής, συμπεριλαμβανομένων των μετρητών και των επιταγών (αιτιολογικές σκέψεις 250 έως 277 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

III – *Εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ*

A — *Απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων*

24 Κατά την Επιτροπή, οι αποφάσεις του οργανισμού πληρωμών MasterCard σχετικά με τον καθορισμό των ΠΔΠ συνιστούν αποφάσεις ενώσεως επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, τούτο δε παρά τις τροποποιήσεις που επήλθαν ως προς τη διάρθρωση και τη διακυβέρνηση του οργανισμού πληρωμών MasterCard λόγω της εκ μέρους του αρχικής προσφοράς νέων μετοχών με δημόσια εγγραφή (IPO).

25 Πρώτον, η Επιτροπή εκτίμησε, κατ' ουσίαν, ότι ο οργανισμός πληρωμών MasterCard αποτελούσε ένωση επιχειρήσεων πριν από την IPO και ότι το γεγονός αυτό δεν επηρέασε τα κρίσιμα στοιχεία που δικαιολογούν τον εν λόγω χαρακτηρισμό (αιτιολογικές σκέψεις 345 έως 357 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή υπογράμμισε, ιδίως, ότι η από οικονομικής απόψεως μεταβολή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος του οργανισμού πληρωμών MasterCard δεν αποτελούσε κρίσιμο στοιχείο (αιτιολογική σκέψη 358 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή παρατήρησε, επίσης, ότι η διοίκηση της ενώσεως επιχειρήσεων στην Ευρώπη παρέμενε υπό τον έλεγχο των τραπεζών (αιτιολογικές σκέψεις 359 έως 367 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

26 Δεύτερον, η Επιτροπή επισήμανε ότι δεν αμφισβητείτο ότι οι σχετικές με τις ΠΔΠ αποφάσεις, οι προγενέστερες της ΙΡΟ, αποτελούσαν αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων. Ο χαρακτηρισμός αυτός θα πρέπει να διατηρηθεί και όσον αφορά τις σχετικές με τις ΠΔΠ αποφάσεις που εκδόθηκαν μετά την ΙΡΟ. Προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, η Επιτροπή στηρίχθηκε, ιδίως, στη διατήρηση της κοινότητας συμφερόντων μεταξύ του οργανισμού πληρωμών MasterCard και των τραπεζών και στην εκ μέρους των τραπεζών αποδοχή του νέου τρόπου διοίκησης του εν λόγω οργανισμού πληρωμών (αιτιολογικές σκέψεις 370 έως 399 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Β — *Περιορισμός του ανταγωνισμού*

27 Η Επιτροπή, καίτοι επισήμανε την ύπαρξη ορισμένων στοιχείων συνηγορούντων υπέρ της υπάρξεως περιορισμού του ανταγωνισμού εξ αντικειμένου, εντούτοις στήριξε την ανάλυσή της αποκλειστικώς επί των περιοριστικών για τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων των ΠΔΠ εντός της αγοράς αποδοχής συναλλαγών (αιτιολογικές σκέψεις 401 έως 407 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

28 Κατά την Επιτροπή, τα μέλη του οργανισμού πληρωμών MasterCard διαθέτουν συλλογικώς, εντός της αγοράς, σημαντική ισχύ έναντι των εμπόρων και των πελατών τους. Έτσι, οι ΠΔΠ έχουν ως αποτέλεσμα τη διόγκωση της βάσεως των MSC, ενώ οι τελευταίες θα ήταν χαμηλότερες εάν δεν υφίσταντο οι ΠΔΠ και εάν υφίστατο απαγόρευση της μονομερούς τιμολογήσεως, μεταγενεστέρως των συναλλαγών, εκ μέρους των εκδοτριών τραπεζών (στο εξής: απαγόρευση των «εκ των υστέρων» τιμολογήσεων). Επομένως, οι ΠΔΠ τις οποίες εξέτασε η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση είναι περιοριστικές του ανταγωνισμού ως προς τις τιμές μεταξύ των αποδεκτριών τραπεζών εις βάρος των εμπόρων και των πελατών τους (αιτιολογικές σκέψεις 410, 411 και 522 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

29 Συναφώς, αφενός, η Επιτροπή δέχθηκε ότι τα περιοριστικά αποτελέσματα των ΠΔΠ δεν επηρέαζαν μόνον την αποδοχή των διασυνοριακών συναλλαγών, αλλά και την αποδοχή των εθνικών συναλλαγών, αναφερόμενη, ιδίως, στο γεγονός ότι οι ΠΔΠ εφαρμόζονταν σε ορισμένα κράτη μέλη λόγω ανυπαρξίας διμερών ή εθνικών διατραπεζικών προμηθειών και ότι μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως στοιχείο αναφοράς για τον καθορισμό εθνικών διατραπεζικών προμηθειών (αιτιολογικές σκέψεις 412 έως 424 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

30 Αφετέρου, η Επιτροπή συνήγαγε από πλείονα αποδεικτικά στοιχεία ότι οι ΠΔΠ καθόριζαν ένα κατώτατο όριο ως προς τις MSC (αιτιολογικές σκέψεις 425 έως 438 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

31 Επιπλέον, η Επιτροπή επισήμανε, κατ' ουσίαν, ότι ο ρόλος τον οποίο διαδραματίζουν οι ΠΔΠ στην αγορά εκδόσεως τραπεζικών καρτών και στη σχετική με τα συστήματα καρτών αγορά ενίσχυε τα περιοριστικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματά τους εντός της επίμαχης αγοράς, στο μέτρο που, αφενός, είναι προς το συμφέρον των εκδοτριών τραπεζών να προτείνουν στους πελάτες τους κάρτες για τις οποίες έχουν προβλεφθεί ΠΔΠ μεγάλου ύψους και, αφετέρου, ο ανταγωνισμός στον οποίο αποδύονται τα συστήματα καρτών για την πελατεία των τραπεζών διεξάγεται εις βάρος των συστημάτων που προτείνουν ΠΔΠ μικρού ύψους (αιτιολογικές σκέψεις 461 έως 491 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

32 Η Επιτροπή διαπίστωσε, επίσης, ότι δεν ήταν προς το συμφέρον των αποδεκτριών τραπεζών να ασκήσουν ανταγωνιστικές πιέσεις για τη μείωση των ΠΔΠ καθόσον επρόκειτο να επωφεληθούν άμεσα ή έμμεσα από τις εν λόγω ΠΔΠ (αιτιολογικές σκέψεις 499 έως 501 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

33 Όσον αφορά τους εμπόρους, αυτοί δεν ήσαν σε θέση να ασκήσουν επαρκείς πιέσεις όσον αφορά το ύψος των ΠΔΠ (αιτιολογικές σκέψεις 502 έως 506 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, η Επιτροπή έλαβε, μεταξύ άλλων, υπόψη τις συνέπειες άλλων κανόνων του συστήματος MasterCard, και, ιδίως, αυτές του κανόνα που επιβάλλει να γίνονται αποδεκτές όλες οι κάρτες που προέρχονται από όλες τις τράπεζες («Honour All Cards Rule», στο εξής: κανόνας HACR)

(αιτιολογικές σκέψεις 507 έως 521 της προσβαλλομένης αποφάσεως) καθώς και την έλξη που ασκεί στους καταναλωτές αυτό το μέσο πληρωμής (αιτιολογικές σκέψεις 504 και 506 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Γ — *Εκτίμηση του ενδεχομένως αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ για τη λειτουργία του συστήματος MasterCard*

34 Εκ προοιμίου, η Επιτροπή υπενθύμισε ότι, αντιθέτως προς τους περιορισμούς που είναι αναγκαίοι για τη διενέργεια μιας κύριας συναλλαγής, οι περιορισμοί οι οποίοι είναι επιθυμητοί αποκλειστικώς προς εξασφάλιση της εμπορικής επιτυχίας της εν λόγω συναλλαγής, ή οι οποίοι επιφέρουν βελτίωση της αποτελεσματικότητας, μπορούσαν να εξετασθούν μόνο στο πλαίσιο του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ (αιτιολογικές σκέψεις 524 έως 531 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

35 Η Επιτροπή εκτίμησε ότι οι ΠΔΠ δεν μπορούν να θεωρηθούν ως παρεπόμενοι περιορισμοί καθόσον δεν ενέχουν αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα για τη λειτουργία ενός ανοικτού συστήματος καρτών πληρωμής. Κατά την Επιτροπή, το εν λόγω σύστημα μπορεί να λειτουργήσει και μόνον επί του ερείσματος της ανταμοιβής των εκδοτριών τραπεζών εκ μέρους των κατόχων των καρτών, της ανταμοιβής των αποδεκτριών τραπεζών εκ μέρους των εμπόρων και της ανταμοιβής του ιδιοκτήτη του συστήματος διά των προμηθειών τις οποίες καταβάλλουν οι εκδότριες και οι αποδέκτριες τράπεζες (αιτιολογικές σκέψεις 549 έως 552 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Συναφώς, η Επιτροπή στηρίχθηκε στο γεγονός ότι πέντε ανοικτά συστήματα τραπεζικών καρτών λειτουργούσαν στην Ευρώπη χωρίς ΠΔΠ (αιτιολογικές σκέψεις 555 έως 614 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή αναφέρθηκε, επίσης, στην επιβληθείσα από την κεντρική τράπεζα της Αυστραλίας μείωση των διατραπεζικών προμηθειών και στη μη επίπτωσή της επί της βιωσιμότητας του συστήματος MasterCard (αιτιολογικές σκέψεις 634 έως 644 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

36 Όσον αφορά τις συνέπειες του κανόνα HACR, η Επιτροπή υποστήριξε ότι η κατάργηση των ΠΔΠ δεν θα ισοδυναμούσε με ελευθερία των εκδοτριών τραπεζών να καθορίζουν κατά το δοκούν και μονομερώς τις διατραπεζικές προμήθειες, εφόσον ο κίνδυνος αυτός μπορούσε να αποφευχθεί με έναν κανόνα που να έχει λιγότερο περιοριστικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, όπως είναι η απαγόρευση των «εκ των υστέρων» τιμολογήσεων (αιτιολογικές σκέψεις 553 και 554 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

37 Η Επιτροπή δεν δέχθηκε τα επιχειρήματα των προσφευγουσών που αντλούνται από το ότι η κατάργηση των ΠΔΠ θα επέφερε αύξηση των εξόδων. Έτσι, η Επιτροπή αμφισβήτησε ότι η εν λόγω κατάργηση θα είχε ως συνέπεια την αύξηση των εισφορών, τις οποίες καταβάλλουν οι κάτοχοι καρτών, μέχρι σημείου ώστε να προκαλείται ανεπαρκής ζήτηση (αιτιολογικές σκέψεις 609 έως 614 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Ομοίως, η Επιτροπή δεν δέχθηκε την ανάλυση στην οποία προέβησαν οι προσφεύγουσες και η οποία αντλείται από το ότι η ανυπαρξία των ΠΔΠ θα επέφερε συλλογική αναδιανομή των εξόδων εντός του συστήματος και θα είχε, επί των εξόδων με τα οποία βαρύνονται οι έμποροι, πανομοιότυπες συνέπειες με αυτές των ΠΔΠ (αιτιολογικές σκέψεις 615 έως 619 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

38 Περαιτέρω, η Επιτροπή δεν εκτίμησε ότι οι ΠΔΠ ενείχαν αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα προκειμένου να μπορεί το σύστημα MasterCard να ανταγωνίζεται τα τριμερή συστήματα (αιτιολογικές σκέψεις 620 έως 625 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

39 Εξάλλου, η Επιτροπή εκτίμησε ότι το προκαλούμενο από τις ΠΔΠ περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα ήταν αισθητό (αιτιολογικές σκέψεις 649 έως 660 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και ότι οι ΠΔΠ επηρέαζαν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο (αιτιολογικές σκέψεις 661 και 662 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

IV – *Εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ*

40 Κατά την Επιτροπή, στην ουσία, τα οικονομικής φύσεως επιχειρήματα που προέβαλαν οι προσφεύγουσες, τα οποία αντλούνται από τον ρόλο των ΠΔΠ για την εξισορρόπηση του συστήματος MasterCard και για τη μεγιστοποίηση της απόδοσής του, δεν είναι επαρκή για να αποδειχθεί ότι οι ΠΔΠ συνεπάγονται αντικειμενικά πλεονεκτήματα. Η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν επέρριψε υπερβολικό βάρος αποδείξεως στις προσφεύγουσες ζητώντας εμπειρικές αποδείξεις. Η Επιτροπή προέβαλε, επίσης, ορισμένα στοιχεία που στρέφονται κατά της επιχειρηματολογίας των προσφευγουσών, όπως είναι η σημαντική παραγωγή ορισμένων συστημάτων τραπεζικών καρτών που λειτουργούν χωρίς ΠΔΠ και το σημαντικό εύρος των εσόδων που αποκομίζουν οι τράπεζες από τη σχετική με την έκδοση καρτών δραστηριότητά τους (αιτιολογικές σκέψεις 679 έως 701 και 729 έως 733 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

41 Επιπλέον, η Επιτροπή ανέλυσε το θεωρητικό έρεισμα επί του οποίου στηρίζονται οι προσφεύγουσες, ήτοι το υπόδειγμα Baxter, αλλά απέρριψε την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών λόγω των ορίων που είναι σύμφυτα με το εν λόγω υπόδειγμα (αιτιολογικές σκέψεις 720 έως 724 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

42 Όσον αφορά την προϋπόθεση που συνίσταται στο να εξασφαλισθεί στους χρήστες δίκαιο τμήμα από το όφελος, η Επιτροπή εκτίμησε ότι οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν αποδείξεις που να καταδεικνύουν ότι τυχόν αντικειμενικά πλεονεκτήματα αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα των ΠΔΠ για τους εμπόρους και για τους πελάτες τους (αιτιολογικές σκέψεις 739 έως 746 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

V – *Διατακτικό*

43 Τα άρθρα 1 και 2 του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως έχουν ως εξής:

«*Άρθρο 1*

Ο οργανισμός πληρωμών MasterCard και τα νομικά πρόσωπα που τον εκπροσωπούν, ήτοι [οι προσφεύγουσες], παρέβησαν τις διατάξεις του άρθρου 81[ΕΚ] από τις 22 Μαΐου 1992 έως τις 19 Δεκεμβρίου 2007 και τις διατάξεις του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ από την 1η Ιανουαρίου 1994 έως τις 19 Δεκεμβρίου 2007, καθορίζοντας, εν τοις πράγμασι, μια ελάχιστη τιμή για τα έξοδα που οφείλουν να καταβάλλουν οι έμποροι στην αποδέκτρια τράπεζά τους για την αποδοχή καρτών πληρωμής στον [ΕΟΧ], τούτο δε μέσω εναλλακτικών διατραπεζικών προμηθειών εντός του ΕΟΧ οι οποίες ισχύουν για τις πιστωτικές κάρτες και για τις προθεσμιακές κάρτες "καταναλωτών" που φέρουν το λογότυπο MasterCard καθώς και για τις χρεωστικές κάρτες που φέρουν το λογότυπο MasterCard ή Maestro.

Άρθρο 2

Ο οργανισμός πληρωμών MasterCard και τα νομικά πρόσωπα τα οποία τον εκπροσωπούν οφείλουν να θέσουν τέρμα στη μνημονευθείσα στο άρθρο 1 παράβαση σύμφωνα με τις διατάξεις των κατωτέρω άρθρων 3 έως 5.

Ο οργανισμός πληρωμών MasterCard και τα νομικά πρόσωπα τα οποία τον εκπροσωπούν απέχουν από την επανάληψη της παραβάσεως με οποιαδήποτε πράξη ή συμπεριφορά που περιγράφηκε στο άρθρο 1 και η οποία έχει πανομοιότυπο ή ισοδύναμο αντικείμενο ή αποτέλεσμα. Ειδικότερα, απέχουν από την εφαρμογή των διατραπεζικών προμηθειών εντός του SEPA [ενιαίου χώρου πληρωμών σε Ευρώ]/εντός της ζώνης του Ευρώ.»

44 Στο άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή απηύθυνε στις προσφεύγουσες τη διαταγή να καταργήσουν επίσημα, εντός προθεσμίας έξι μηνών, τις επίμαχες ΠΔΠ, να τροποποιήσουν τους κανόνες του δικτύου της ενώσεως και να ακυρώσουν όλες τις αποφάσεις σχετικά με τις ΠΔΠ. Στο άρθρο 4 της

εν λόγω αποφάσεως, απευθύνεται διαταγή στις προσφεύγουσες να γνωστοποιήσουν στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς καθώς και στα γραφεία συμψηφισμού και στις τράπεζες διακανονισμού, τους οποίους αφορούν οι συναλλαγές εντός του ΕΟΧ, τις τροποποιήσεις που επήλθαν ως προς τους κανόνες του δικτύου της ενώσεως εντός προθεσμίας έξι μηνών. Στο άρθρο 5 της ίδιας αποφάσεως, απευθύνεται διαταγή στις προσφεύγουσες να δημοσιεύσουν, μέσω Διαδικτύου, μια περίληψη της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το άρθρο 6 της τελευταίας αυτής αποφάσεως προβλέπει τη δυνατότητα να ζητηθεί από την Επιτροπή παράταση της προθεσμίας έξι μηνών που τάχθηκε στις προσφεύγουσες για την τήρηση των διαταγών που προβλέπονται στα άρθρα 2 έως 5. Τέλος, το άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως προβλέπει ότι, για τη μη τήρηση μίας εκ των διαταγών αυτών, θα επιβάλλεται κύρωση που συνίσταται σε πρόστιμο ανερχόμενο στο 3,5 % του ημερήσιου ενοποιημένου παγκόσμιου κύκλου εργασιών τους.

Διαδικασία

45 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου (νυν Γενικού Δικαστηρίου) την 1η Μαρτίου 2008, οι προσφεύγουσες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή.

46 Με διάταξη της 12ης Σεπτεμβρίου 2008, ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος του Πρωτοδικείου επέτρεψε στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας να παρέμβει υπέρ της Επιτροπής.

47 Με μια πρώτη διάταξη της 9ης Δεκεμβρίου 2008, ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος του Πρωτοδικείου επέτρεψε στο BRC και στην EuroCommerce να παρέμβουν υπέρ της Επιτροπής.

48 Με μια δεύτερη διάταξη της 9ης Δεκεμβρίου 2008, ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος του Πρωτοδικείου επέτρεψε στις ακόλουθες εταιρίες να παρέμβουν υπέρ των προσφευγουσών:

— Banco Santander SA·

— HSBC Bank plc (στο εξής: HSBC)·

— Bank of Scotland plc·

— Royal Bank of Scotland plc (στο εξής: RBS)·

— Lloyds TSB Bank plc (στο εξής: Lloyds TSB)·

— MBNA Europe Bank Ltd (στο εξής: MBNA).

49 Οι προσφεύγουσες ζήτησαν, στις 4 Αυγούστου 2008 και στις 5 Δεκεμβρίου 2008, καθώς και στις 19 Φεβρουαρίου 2009, στις 29 Απριλίου 2009 και στις 23 Ιουλίου 2009, να μη γνωστοποιηθούν στις παρεμβαίνουσες ορισμένα εμπιστευτικά στοιχεία που περιλαμβάνονται, αντιστοίχως, στο δικόγραφο της προσφυγής, στο υπόμνημα αντικρούσεως, στο υπόμνημα απαντήσεως, σε ορισμένα υπομνήματα παρεμβάσεως και στο υπόμνημα ανταπαντήσεως. Οι προσφεύγουσες προσκόμισαν ένα μη εμπιστευτικό κείμενο των διαφόρων αυτών διαδικαστικών εγγράφων. Η γνωστοποίηση των εν λόγω διαδικαστικών εγγράφων στις παρεμβαίνουσες περιορίστηκε σε αυτό το μη εμπιστευτικό κείμενο. Οι παρεμβαίνουσες δεν προέβαλαν αντίρρηση επ' αυτού.

50 Η RBS ζήτησε, στις 25 Φεβρουαρίου 2009, να μη γνωστοποιηθούν στις λοιπές παρεμβαίνουσες ορισμένα εμπιστευτικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο υπόμνημά της παρεμβάσεως. Την επαύριον, προβλήθηκαν πανομοιότυπα αιτήματα από την MBNA, την HSBC και την Bank of Scotland, όσον αφορά το υπόμνημά τους παρεμβάσεως. Στις 3 Μαρτίου 2009, προβλήθηκε πανομοιότυπο αίτημα από την EuroCommerce, όσον αφορά το υπόμνημά της παρεμβάσεως. Οι παρεμβαίνουσες προσκόμισαν ένα

μη εμπιστευτικό κείμενο του υπομνήματός τους παρεμβάσεως. Η γνωστοποίηση των εν λόγω υπομνημάτων παρεμβάσεως στις λοιπές παρεμβαίνουσες περιορίστηκε σε αυτό το μη εμπιστευτικό κείμενο. Οι εν λόγω παρεμβαίνουσες δεν προέβαλαν αντίρρηση επ' αυτού.

51 Στις 8 Ιανουαρίου 2010, οι προσφεύγουσες πρότειναν στο Γενικό Δικαστήριο τη λήψη ενός μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 64, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του. Στις 29 Ιανουαρίου 2010 και στις 31 Μαρτίου 2010, οι προσφεύγουσες ζήτησαν να μη γνωστοποιηθούν στις παρεμβαίνουσες ορισμένα εμπιστευτικά στοιχεία που περιλαμβάνονται, αντιστοίχως, στην αίτησή τους για τη λήψη μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας και στην απάντηση της Επιτροπής προς την αίτηση αυτή και προσκόμισαν ένα μη εμπιστευτικό κείμενο των διαφόρων αυτών διαδικαστικών εγγράφων. Η γνωστοποίηση των εν λόγω εγγράφων στις παρεμβαίνουσες περιορίστηκε σε αυτό το μη εμπιστευτικό κείμενο. Οι παρεμβαίνουσες δεν προέβαλαν αντίρρηση επ' αυτού.

52 Κατόπιν έκθεσης του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

53 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 8ης Ιουλίου 2011.

Αιτήματα των διαδίκων

54 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή·

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση ή, επικουρικώς, να ακυρώσει τα άρθρα 3 έως 5 και 7 αυτής·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

55 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

56 Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, το BRC και η EuroCommerce ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή.

57 Η Banco Santander, η RBS, η Lloyds TSB και η MBNA ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

58 Η HSBC ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση.

59 Η Bank of Scotland ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση ή, επικουρικώς, να ακυρώσει τα άρθρα 3 έως 5 και 7 αυτής·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

I – *Επί του υποβληθέντος από τις προσφεύγουσες αιτήματος για τη λήψη μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας*

60 Οι προσφεύγουσες επιθυμούν να ζητηθεί από την Επιτροπή, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, να τροποποιήσει ένα απόσπασμα του υπομνήματος ανταπαντήσεως προκειμένου να απαλειφθούν οι αναφορές στις μονομερείς δεσμεύσεις που οι προσφεύγουσες έχουν αναλάβει.

61 Από το εν λόγω απόσπασμα του υπομνήματος ανταπαντήσεως προκύπτει ότι, μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι συζητήσεις μεταξύ των προσφευγουσών και της Επιτροπής συνεχίστηκαν και κατέληξαν σε δεσμεύσεις σχετικά με μια νέα μέθοδο υπολογισμού των ΠΔΠ, δεσμεύσεις με βάση τις οποίες το αρμόδιο για θέματα ανταγωνισμού μέλος της Επιτροπής γνωστοποίησε ότι «δεν συνέτρεχε, κατά τη γνώμη του, κανένας λόγος να προτείνει στο σώμα των επιτρόπων την κίνηση διαδικασίας κατά των ΠΔΠ που καθορίστηκαν σύμφωνα με τη νέα αυτή μέθοδο».

62 Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι οι αναφορές αυτές έγιναν κατά παράβαση της συμφωνίας την οποία συνήψαν με την Επιτροπή και δυνάμει της οποίας οι συζητήσεις τους και κάθε ενδεχόμενος διακανονισμός σχετικά με τις ΠΔΠ θα ήσαν «εμπιστευτικοί» και «με κάθε επιφύλαξη» (without prejudice). Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η επανεισαγωγή των ΠΔΠ αποτελεί πασίγνωστο γεγονός, λαμβανομένου υπόψη ότι τόσο οι προσφεύγουσες όσο και η Επιτροπή εξέδωσαν ανακοινωθέντα Τύπου επί του ζητήματος αυτού. Η Επιτροπή υποστηρίζει, επίσης, ότι οι προσφεύγουσες ακολουθούν εσφαλμένη ερμηνεία της έννοιας «με κάθε επιφύλαξη».

63 Κατά πάγια νομολογία, στο Γενικό Δικαστήριο εναπόκειται να κρίνει τη χρησιμότητα των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας [απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-199/99 P, Corus UK κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-11177, σκέψη 67· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 1991, T-1/90, Pérez-Mínguez Casariego κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-143, σκέψη 94, και της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, T-358/04, Neumann κατά ΓΕΕΑ (Σχήμα της κεφαλής μικροφώνου), Συλλογή 2007, σ. II-3329, σκέψη 66].

64 Εν προκειμένω, αρκεί η διαπίστωση ότι οι επίδικες αναφορές αφορούν ένα γεγονός το οποίο είναι μεταγενέστερο της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και το οποίο, ως εκ τούτου, δεν επηρεάζει τη νομιμότητά της (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Φεβρουαρίου 2002, T-395/94, Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-875, σκέψη 252 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

65 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το υποβληθέν από τις προσφεύγουσες αίτημα για τη λήψη μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, τούτο δε χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί το ακριβές περιεχόμενο των υποχρεώσεων που συνεπάγεται η περιλαμβανόμενη στις επιστολές που αντήλλαξαν οι διάδικοι μνεία ότι οι συζητήσεις τους ήσαν εμπιστευτικές και «με κάθε επιφύλαξη».

II – *Επί του παραδεκτού του περιεχομένου ορισμένων παραρτημάτων των δικογράφων των διαδίκων*

66 Η Επιτροπή φρονεί ότι τα περιλαμβανόμενα σε ορισμένα παραρτήματα του δικογράφου της προσφυγής και του υπομνήματος απαντήσεως επιχειρήματα πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα κατ' εφαρμογήν της νομολογίας του Γενικού Δικαστηρίου, καθόσον η ύπαρξη επιχειρημάτων εντός των παραρτημάτων υπερβαίνει τον αποκλειστικώς αποδεικτικό και διευκρινιστικό χαρακτήρα των εν λόγων παραρτημάτων.

67 Με το υπόμνημα απαντήσεως, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι τα εν λόγω παραρτήματα απλώς και μόνο στηρίζουν τα επιχειρήματα που διατυπώνονται στο κύριο μέρος του δικογράφου της προσφυγής και ότι, ως εκ τούτου, είναι παραδεκτά. Κατά τις προσφεύγουσες, τούτο δεν ισχύει όσον αφορά ορισμένα

παραρτήματα του υπομνήματος αντικρούσεως, που περιλαμβάνουν επιχειρήματα τα οποία δεν προβλήθηκαν στο κύριο μέρος του εν λόγω υπομνήματος και τα οποία δεν θα πρέπει, κατά συνέπεια, να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

68 Βάσει του άρθρου 21 του Οργανισμού του Δικαστηρίου και του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, το δικόγραφο της προσφυγής πρέπει να προσδιορίζει το αντικείμενο της διαφοράς και να περιέχει συνοπτική έκθεση των προβληθέντων ισχυρισμών. Κατά πάγια νομολογία, για να είναι παραδεκτή μια προσφυγή πρέπει τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά και νομικά στοιχεία επί των οποίων αυτή στηρίχθηκε να προκύπτουν, τουλάχιστον συνοπτικώς, πλην όμως κατά τρόπο συνεκτικό και κατανοητό, από το δικόγραφο της προσφυγής. Μολονότι η καθαυτό προσφυγή μπορεί να στηριχθεί και να συμπληρωθεί, ως προς ορισμένα σημεία αυτής, με παραπομπές σε συγκεκριμένα χωρία συνημμένων εγγράφων, γενική παραπομπή σε άλλα κείμενα, ακόμη και συνημμένα στην προσφυγή, δεν μπορεί να καλύψει την έλλειψη ουσιωδών στοιχείων της νομικής επιχειρηματολογίας, τα οποία, δυνάμει των προμνησθεισών διατάξεων, πρέπει να περιλαμβάνονται στο κείμενο της προσφυγής. Επιπλέον, δεν απόκειται στο Γενικό Δικαστήριο να αναζητεί και να εντοπίζει στα παραρτήματα τους ισχυρισμούς που θα μπορούσε να δεχθεί ότι αποτελούν τη βάση της προσφυγής, δεδομένου ότι τα παραρτήματα έχουν αποκλειστικώς αποδεικτικό και διευκρινιστικό χαρακτήρα (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, T-201/04, Microsoft κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. II-3601, σκέψη 94 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

69 Αυτή η ερμηνεία του άρθρου 21 του Οργανισμού του Δικαστηρίου και του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας αφορά και τις προϋποθέσεις του παραδεκτού του υπομνήματος απαντήσεως, σκοπός του οποίου είναι, σύμφωνα με το άρθρο 47, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, η συμπλήρωση του δικογράφου της προσφυγής (απόφαση Microsoft κατά Επιτροπής, σκέψη 68 ανωτέρω, σκέψη 95).

70 Μολονότι, λαμβανομένου υπόψη του τεκμηρίου νομιμότητας του οποίου απολαύουν οι πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και του ότι το δικόγραφο της προσφυγής και το υπόμνημα αντικρούσεως αποβλέπουν σε διαφορετικούς σκοπούς και υπόκεινται, κατά συνέπεια, σε χωριστές απαιτήσεις, εντούτοις, όσον αφορά τη δυνατότητα παραπομπής σε κείμενα που έχουν επισυναφθεί στο υπόμνημα αντικρούσεως, πρέπει να ακολουθείται η ίδια προσέγγιση που ισχύει ως προς το δικόγραφο της προσφυγής, εφόσον το άρθρο 46, παράγραφος 1, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας αποσαφηνίζει ότι το υπόμνημα αντικρούσεως πρέπει να περιέχει τα προβαλλόμενα πραγματικά και νομικά επιχειρήματα.

71 Οι επικρίσεις σχετικά με την παραπομπή σε παραρτήματα θα εξετασθούν, εφόσον παρίσταται ανάγκη, επ' ευκαιρία της αναλύσεως των διαφόρων λόγων ακυρώσεως και επιχειρημάτων που αφορούν. Τα παραρτήματα θα ληφθούν υπόψη μόνο καθόσον θεμελιώνουν ή συμπληρώνουν λόγους ακυρώσεως ή επιχειρήματα προβληθέντα ρητώς από τους διαδίκους στο κύριο μέρος των δικογράφων τους και εφόσον είναι δυνατό να καθορισθούν με ακρίβεια τα στοιχεία των παραρτημάτων αυτών που θεμελιώνουν ή συμπληρώνουν τους ως άνω λόγους ακυρώσεως ή επιχειρήματα (βλ., υπό το πνεύμα αυτό και κατ' αναλογίαν, απόφαση Microsoft κατά Επιτροπής, σκέψη 68 ανωτέρω, σκέψη 99).

III – *Επί της ουσίας*

72 Η υπό κρίση προσφυγή περιλαμβάνει, αφενός, αίτημα περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και, αφετέρου, επικουρικώς, αίτημα περί ακυρώσεως των άρθρων 3 έως 5 και 7 αυτής.

A — *Επί του αιτήματος περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως*

73 Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, οι προσφεύγουσες προβάλλουν τέσσερις λόγους ακυρώσεως, οι οποίοι αντλούνται, πρώτον, από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ λόγω πλανών ως προς την ανάλυση των αποτελεσμάτων των ΠΔΠ επί του ανταγωνισμού, δεύτερον, από παράβαση του άρθρου 81,

παράγραφος 3, ΕΚ, τρίτον, από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ λόγω του εσφαλμένου χαρακτηρισμού ως αποφάσεων ενώσεως επιχειρήσεων, χαρακτηρισμού ο οποίος έτυχε εφαρμογής επί των ΠΔΠ, και, τέταρτον, από την ύπαρξη πλημμελειών με τις οποίες βαρύνεται η διοικητική διαδικασία καθώς και από την ύπαρξη πλανών περί τα πράγματα.

1. Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ καθόσον η Επιτροπή εσφαλμένως συνήγαγε ότι ο καθορισμός των ΠΔΠ συνιστούσε περιορισμό του ανταγωνισμού

74 Ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως διαρθρώνεται σε δύο σκέλη. Στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η Επιτροπή εσφαλμένως δέχθηκε ότι οι ΠΔΠ παρήγαν περιοριστικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα. Στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους, οι προσφεύγουσες διατείνονται ότι η Επιτροπή όφειλε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι ΠΔΠ ήσαν αντικειμενικώς αναγκαίες για τη λειτουργία του συστήματος MasterCard.

75 Η εκ μέρους των προσφευγουσών αναφορά στον φερόμενο ως αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα των ΠΔΠ πρέπει να νοηθεί ως έχουσα την έννοια ότι η Επιτροπή όφειλε να συναγάγει ότι αυτές συνιστούσαν παρεπόμενο περιορισμό σε σχέση με το σύστημα MasterCard και ότι, επομένως, η Επιτροπή δεν εδικαιούτο να εξετάσει τα αποτελέσματά τους επί του ανταγωνισμού κατά αυτοτελή τρόπο, αλλά όφειλε να τα εξετάσει από κοινού με αυτά του συστήματος MasterCard με το οποίο συνδέονταν.

76 Στο μέτρο που από την απάντηση, η οποία πρέπει να δοθεί ως προς το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, εξαρτάται η δυνατότητα αυτοτελούς εξετάσεως των αποτελεσμάτων των ΠΔΠ επί του ανταγωνισμού, το ως άνω σκέλος πρέπει να εξετασθεί πρώτο.

α) Επί του σκέλους του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ

77 Η έννοια του παρεπόμενου περιορισμού καλύπτει κάθε περιορισμό που συνδέεται άμεσα και είναι αναγκαίος για την πραγματοποίηση της κύριας πράξεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 2001, T-112/99, M6 κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-2459, σκέψη 104).

78 Ως περιορισμός άμεσα συνδεόμενος με την πραγματοποίηση της κύριας πράξεως νοείται κάθε περιορισμός μειωμένης σημασίας σε σχέση με τη διενέργεια αυτής της πράξεως ο οποίος έχει προφανή σχέση με αυτή (απόφαση M6 κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 77 ανωτέρω, σκέψη 105).

79 Εξάλλου, η προϋπόθεση που αφορά τον αναγκαίο χαρακτήρα ενός περιορισμού συνεπάγεται ότι πρέπει να εξετάζονται δύο ζητήματα. Συγκεκριμένα, πρέπει να εξετάζεται, αφενός, αν ο περιορισμός είναι αντικειμενικά αναγκαίος για την πραγματοποίηση της κύριας πράξεως και, αφετέρου, αν είναι ανάλογος σε σχέση προς αυτή (απόφαση M6 κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 77 ανωτέρω, σκέψη 106).

80 Όσον αφορά την εξέταση του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα ενός περιορισμού, πρέπει να υπομνησθεί ότι, καθόσον η ύπαρξη ενός κανόνα περί ελλόγου αιτίας δεν μπορεί να γίνει δεκτή, η προϋπόθεση της αντικειμενικής αναγκαιότητας δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως συνεπαγόμενη στάθμιση των υπέρ και κατά του ανταγωνισμού αποτελεσμάτων μιας συμφωνίας. Πράγματι, μόνον στο ειδικό πλαίσιο του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ μπορεί να πραγματοποιηθεί μια τέτοια ανάλυση. Κατά συνέπεια, η εξέταση του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα ενός περιορισμού σε σχέση με την κύρια πράξη δεν μπορεί παρά να είναι κάπως αφηρημένη. Το ζήτημα δεν είναι να εξακριβωθεί αν, ενόψει της καταστάσεως του ανταγωνισμού στην οικεία αγορά, ο περιορισμός είναι απαραίτητος για την εμπορική επιτυχία της κύριας πράξεως, αλλά αντιθέτως να εξακριβωθεί αν, στο ιδιαίτερο πλαίσιο της κύριας πράξεως, ο περιορισμός είναι αναγκαίος για την πραγματοποίηση αυτής της πράξεως. Αν, ελλείψει του

περιορισμού, είναι δύσκολη, αν όχι αδύνατη, η υλοποίηση της κύριας πράξεως, ο περιορισμός μπορεί να θεωρηθεί ως αντικειμενικώς αναγκαίος για την υλοποίησή της (απόφαση M6 κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 77 ανωτέρω, σκέψεις 107 και 109).

81 Όσον αφορά την εξέταση του ανάλογου χαρακτήρα του περιορισμού σε σχέση με την υλοποίηση της κύριας πράξεως, πρέπει να επαληθεύεται αν η διάρκειά του και το ουσιαστικό και γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του υπερβαίνουν αυτό που είναι αναγκαίο για την υλοποίηση της εν λόγω πράξεως. Αν η διάρκεια ή το πεδίο εφαρμογής του περιορισμού υπερβαίνουν αυτό που είναι αναγκαίο για την υλοποίηση της πράξεως, ο περιορισμός πρέπει να αποτελέσει το αντικείμενο χωριστής αναλύσεως στο πλαίσιο του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ (απόφαση M6 κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 77 ανωτέρω, σκέψη 113).

82 Τέλος, καθόσον η εκτίμηση του παρεπόμενου χαρακτήρα ενός περιορισμού σε σχέση με την κύρια πράξη συνεπάγεται περίπλοκες οικονομικές εκτιμήσεις εκ μέρους της Επιτροπής, ο δικαστικός έλεγχος της εκτιμήσεως αυτής περιορίζεται στην επαλήθευση της τηρήσεως των διαδικαστικών κανόνων, της επάρκειας της αιτιολογήσεως και της αλήθειας των πραγματικών περιστατικών, της ελλείψεως πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως και της καταχρήσεως εξουσίας (απόφαση M6 κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 77 ανωτέρω, σκέψη 114).

83 Εν προκειμένω, επίμαχη είναι μόνον η προϋπόθεση που αφορά τον αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα των ΠΔΠ. Στην ουσία, οι προσφεύγουσες, υποστηριζόμενες από πολλές εκ των παρεμβαινουσών, προβάλλουν δύο αιτιάσεις. Υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση βαρύνεται με πλάνη καθόσον η Επιτροπή εφάρμοσε εσφαλμένα νομικά κριτήρια. Οι προσφεύγουσες φρονούν, επίσης, ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κατά την εξέταση του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των εν λόγω ΠΔΠ.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από την εφαρμογή εσφαλμένων νομικών κριτηρίων

84 Οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν ανέλυσε τις ΠΔΠ εντός του νομικού και οικονομικού πλαισίου τους. Υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον συνήγαγε από την παραδοχή ότι το σύστημα MasterCard μπορούσε να λειτουργήσει ελλείψει των ΠΔΠ ότι οι εν λόγω ΠΔΠ δεν είχαν αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα. Αντιθέτως, από τη νομολογία προκύπτει ότι, εάν, ελλείψει του περιορισμού, η κύρια πράξη αποβαίνει δύσκολα υλοποιήσιμη, ο περιορισμός μπορεί να θεωρηθεί ως αντικειμενικώς αναγκαίος για την υλοποίησή της. Το ίδιο ισχύει εάν η υλοποίηση της εν λόγω κύριας πράξεως ήταν δυσκολότερη ή εάν η εν λόγω κύρια πράξη μπορούσε να υλοποιηθεί μόνον υπό πλέον αβέβαιες προϋποθέσεις, με χαμηλότερη πιθανότητα επιτυχίας.

85 Η Επιτροπή αντικρούει τη βασιμότητα της ως άνω αιτιάσεως.

86 Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που παρατέθηκε στις σκέψεις 77 έως 82 ανωτέρω, η ως άνω αιτίαση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

87 Βεβαίως, όπως ορθώς υπενθυμίζουν οι προσφεύγουσες, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η εξέταση των περιοριστικών για τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ πρέπει να λαμβάνει υπόψη το συγκεκριμένο πλαίσιο εντός του οποίου μια συμφωνία, μια απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων ή μια εναρμονισμένη πρακτική αναπτύσσουν τα αποτελέσματά τους και, ειδικότερα, το οικονομικό και νομικό πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύσσουν τη δράση τους οι οικείες επιχειρήσεις, τη φύση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, καθώς και τους πραγματικούς όρους λειτουργίας και τη διάρθρωση της οικείας αγοράς (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-374/94, T-375/94, T-384/94 και T-388/94, European Night Services κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3141, σκέψη 136 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

88 Ωστόσο, τούτο δεν συνεπάγεται ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, όπως υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, τα πλεονεκτήματα που συνιστούν οι ΠΔΠ για το σύστημα MasterCard προκειμένου να προσδιοριστεί αν οι εν λόγω ΠΔΠ είναι αντικειμενικώς αναγκαίες για τη λειτουργία του.

89 Όπως προκύπτει από τη νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 77 ανωτέρω, η εξέταση του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα ενός περιορισμού ενέχει σχετικώς αφηρημένο χαρακτήρα. Πράγματι, μόνον οι περιορισμοί που είναι αναγκαίοι ώστε να μπορεί η κύρια πράξη, εν πάση περιπτώσει, να λειτουργεί δύνανται να θεωρηθούν ως εμπίπτοντες στο πεδίο εφαρμογής της θεωρίας των παρεπόμενων περιορισμών. Έτσι, οι εκτιμήσεις που αφορούν τον χαρακτήρα του περιορισμού ως απαραίτητου ενόψει της καταστάσεως του ανταγωνισμού στην οικεία αγορά δεν εμπίπτουν στην ανάλυση του παρεπόμενου χαρακτήρα του περιορισμού (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση M6 κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 77 ανωτέρω, σκέψη 121).

90 Συνεπώς, το γεγονός ότι η έλλειψη των ΠΔΠ μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες επί της λειτουργίας του συστήματος MasterCard δεν συνεπάγεται, αυτό καθαυτό, ότι οι ΠΔΠ πρέπει να θεωρηθούν ως αντικειμενικώς αναγκαίες, εάν από την εξέταση του συστήματος MasterCard εντός του οικονομικού και νομικού πλαισίου του προκύπτει ότι το εν λόγω σύστημα εξακολουθεί να είναι σε θέση να λειτουργεί ελλείψει των εν λόγω ΠΔΠ.

91 Επομένως, η συλλογιστική της Επιτροπής που καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ΠΔΠ δεν έχουν αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα, συμπέρασμα το οποίο συνάγεται από το γεγονός ότι το σύστημα MasterCard μπορεί να λειτουργεί ελλείψει των εν λόγω ΠΔΠ, δεν βαρύνεται με καμία πλάνη περί το δίκαιο.

92 Συνεπώς, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, η Επιτροπή δεν εφάρμοσε εσφαλμένα νομικά κριτήρια. Κατά συνέπεια, η υπό κρίση αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από εσφαλμένη εξέταση του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ

93 Στο μέτρο που οι ΠΔΠ, αφενός, αποτελούν έναν εναλλακτικό τρόπο διεκπεραίωσης συναλλαγών, που έχει εφαρμογή επί των συναλλαγών σε περίπτωση που δεν υφίσταται ειδικότερη συμφωνία μεταξύ των εκδοτριών τραπεζών και των αποδεκτριών τραπεζών και, αφετέρου, αντιστοιχούν σε μεταβίβαση κεφαλαίων προς όφελος των εκδοτριών τραπεζών, πρέπει να εξετασθεί ο τυχόν αντικειμενικώς αναγκαίος χαρακτήρας των ΠΔΠ υπό το πρίσμα των δύο αυτών πτυχών.

– Επί του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ ως εναλλακτικών τρόπων διεκπεραίωσης συναλλαγών

94 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν, κατ' ουσίαν, ότι οι ΠΔΠ είναι αντικειμενικώς αναγκαίες για το σύστημα MasterCard καθόσον αποτελούν έναν εναλλακτικό τρόπο διεκπεραίωσης συναλλαγών. Ελλείψει των ΠΔΠ, ο κανόνας HACR, στο μέτρο που συνεπάγεται ότι πρέπει να γίνονται σεβαστές όλες οι συναλλαγές που διενεργούνται με κάρτα MasterCard, θα είχε ως συνέπεια να βρίσκονται οι αποδέκτες στο έλεος των εκδοτών, οι οποίοι θα μπορούσαν να καθορίζουν μονομερώς το ύψος της διατραπεζικής προμήθειας, λαμβανομένου υπόψη ότι οι έμποροι και οι αποδέκτες θα ήσαν υποχρεωμένοι να αποδεχθούν τη συναλλαγή.

95 Στην αιτιολογική σκέψη 554 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή απάντησε στην ως άνω επίκριση τονίζοντας τα εξής:

«Η πιθανότητα ότι ορισμένες εκδότριες τράπεζες μπορούν να εκμεταλλεύονται αποδέκτες, οι οποίοι δεσμεύονται από τον κανόνα HACR, θα μπορούσε να αποτραπεί με έναν κανόνα δικτύου που να έχει λιγότερο περιοριστικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα απ' ό,τι η ισχύουσα εντός του συστήματος

MasterCard λύση που επιτάσσει να εφαρμόζεται, εναλλακτικώς, ένα ορισμένο ύψος διατραπεζικών προμηθειών. Η άλλη λύση θα συνίστατο σε έναν κανόνα που να επιβάλλει απαγόρευση των "εκ των υστέρων" τιμολογήσεων σε περίπτωση που δεν υφίσταται διμερής συμφωνία μεταξύ των τραπεζών. Ο κανόνας αυτός θα υποχρέωνε την πιστώτρια τράπεζα να αποδέχεται κάθε πληρωμή που εισάγεται εγκύρως στο σύστημα από μια χρεώστρια τράπεζα και θα απαγόρευε σε κάθε τράπεζα να χρεώνει έξοδα στην άλλη τράπεζα σε περίπτωση που δεν υφίσταται διμερής συμφωνία ως προς το ύψος των εξόδων αυτών. Η λύση αυτή, η οποία προορίζεται να "προστατεύει" τους αποδέκτες από κατάχρηση εξουσίας εκ μέρους των εκδοτών δυνάμει του κανόνα HACR, είναι λιγότερο περιοριστική για τον ανταγωνισμό απ' ό,τι μια ΠΔΠ, καθόσον δεν καθορίζει ένα επίπεδο ελαχίστου αντιτίμου για κάθε πλευρά του συστήματος.»

96 Διαπιστώνεται ότι η συλλογιστική αυτή δεν ενέχει καμία πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως. Συγκεκριμένα, η ύπαρξη εναλλακτικών τρόπων διεκπεραίωσης συναλλαγών, οι οποίοι είναι λιγότερο περιοριστικοί για τον ανταγωνισμό απ' ό,τι οι ΠΔΠ, αποκλείει να θεωρηθούν οι εν λόγω ΠΔΠ ως αντικειμενικώς αναγκαίες για τη λειτουργία του συστήματος MasterCard βάσει μόνον της ιδιότητάς τους ως εναλλακτικού τρόπου διεκπεραίωσης συναλλαγών.

97 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών που αντλείται από το ότι η Επιτροπή δεν εδικαιούτο να λάβει υπόψη την περίπτωση της υπάρξεως ενός συστήματος MasterCard που να λειτουργεί βάσει απαγορεύσεως των «εκ των υστέρων» τιμολογήσεων αντί να λειτουργεί βάσει των ΠΔΠ, με το σκεπτικό ότι μια τέτοια απαγόρευση δεν αποτελεί καρπό της λειτουργίας της αγοράς και συνιστά, ως εκ τούτου, παρέμβαση «ρυθμιστικού» είδους. Ακολουθώντας αυτή τη συλλογιστική, η Επιτροπή φέρεται ότι παρέβη την υποχρέωσή της να εξετάσει την κατάσταση του ανταγωνισμού σε περίπτωση που δεν υπήρχε συμφωνία.

98 Η επιχειρηματολογία αυτή προκύπτει από εσφαλμένη ερμηνεία της νομολογίας κατά την οποία, αν η επίδικη συμφωνία, απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων ή εναρμονισμένη πρακτική πρέπει να θεωρηθούν ως απαγορευόμενες λόγω του ότι έχουν ως αποτέλεσμα την αλλοίωση του ανταγωνισμού, πρέπει να εξεταστεί η λειτουργία του ανταγωνισμού εντός του πραγματικού πλαισίου όπου θα διεξαγόταν, σε περίπτωση που δεν υπήρχε η επίμαχη συμφωνία, απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων ή εναρμονισμένη πρακτική (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαΐου 1998, C-7/95 P, Deere κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-3111, σκέψη 76 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

99 Βεβαίως, οι όροι της συγκρίσεως αυτής πρέπει να είναι ρεαλιστικοί. Επομένως, εναπέκειτο στην Επιτροπή να εξετάσει αν η περίπτωση της υπάρξεως ενός συστήματος MasterCard που να λειτουργεί χωρίς ΠΔΠ ήταν οικονομικώς βιώσιμη και μπορούσε, κατά συνέπεια, να ληφθεί υπόψη χάριν συγκρίσεως. Αντιθέτως, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αποδείξει ότι η λειτουργία της αγοράς θα ωθούσε τις εκδότριες τράπεζες και τις αποδέκτριες τράπεζες να αποφασίσουν οι ίδιες σχετικά με τη θέσπιση ενός κανόνα λιγότερο περιοριστικού για τον ανταγωνισμό απ' ό,τι οι ΠΔΠ.

– Επί του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ ως μηχανισμού μεταβιβάσεως κεφαλαίων υπέρ των εκδοτριών τραπεζών

100 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξακριβωθεί αν η Επιτροπή μπορούσε βασίμως να θεωρήσει ότι ένας κανόνας περί απαγορεύσεως των «εκ των υστέρων» τιμολογήσεων αρκούσε για να καταστεί δυνατή η λειτουργία του συστήματος MasterCard —στην περίπτωση δε αυτή οι ΠΔΠ δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αντικειμενικώς αναγκαίες— ή αν, αντιθέτως, η λειτουργία του συστήματος αυτού έχρηζε ενός μηχανισμού μεταβιβάσεως κεφαλαίων υπέρ των εκδοτριών τραπεζών.

101 Δεν πρόκειται περί συγκρίσεως προκειμένου να προσδιορισθεί αν το σύστημα MasterCard λειτουργεί κατά αποτελεσματικότερο τρόπο με τις ΠΔΠ παρά αν στηριζόταν αποκλειστικώς σε απαγόρευση των «εκ των υστέρων» τιμολογήσεων. Συγκεκριμένα, αν ακολουθείτο η προσέγγιση αυτή, τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα να ληφθούν υπόψη τα ενδεχόμενα πλεονεκτήματα των ΠΔΠ, πράγμα το οποίο εμπίπτει, όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή, στην εξέταση βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ (βλ. τη

νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 80 ανωτέρω καθώς και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Οκτωβρίου 2003, T-65/98, Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-4653, σκέψη 107).

102 Στις αιτιολογικές σκέψεις 549 έως 648 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκτίμησε ότι οι ΠΔΠ δεν ήσαν αντικειμενικώς αναγκαίες καθόσον το σύστημα MasterCard μπορούσε να λειτουργήσει μόνον επί του ερείσματος της ανταμοιβής των εκδοτριών τραπεζών εκ μέρους των κατόχων των καρτών, της ανταμοιβής των αποδεκτριών τραπεζών εκ μέρους των εμπόρων και της ανταμοιβής του ιδιοκτήτη του συστήματος διά των προμηθειών τις οποίες καταβάλλουν οι εκδότριες τράπεζες και οι αποδέκτριες τράπεζες.

103 Προς στήριξη της αναλύσεώς της, η Επιτροπή στηρίχθηκε στο γεγονός ότι πέντε ανοικτά συστήματα τραπεζικών καρτών λειτουργούσαν στην Ευρώπη χωρίς ΠΔΠ. Η Επιτροπή αναφέρθηκε, επίσης, στην έλλειψη αντικτύπου της μειώσεως των διατραπεζικών προμηθειών, την οποία επέβαλε η κεντρική τράπεζα της Αυστραλίας, επί του συστήματος MasterCard στην Αυστραλία (στο εξής: παράδειγμα της Αυστραλίας). Επιπλέον, η Επιτροπή στήριξε την ανάλυσή της επί του γεγονότος ότι οι κάρτες MasterCard έδιναν λαβή και για άλλα έσοδα ή οικονομικά οφέλη των τραπεζών, πέραν των ΠΔΠ και μόνον, στο πλαίσιο της δραστηριότητας των τραπεζών σχετικά με την έκδοση καρτών.

104 Οι προσφεύγουσες και ορισμένες εκ των παρεμβαινουσών αμφισβητούν τη λυσιτέλεια των αποδεικτικών στοιχείων που προέβαλε η Επιτροπή προκειμένου να αποδείξει ότι οι ΠΔΠ δεν έχουν αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα. Οι επικρίσεις τους στρέφονται κατά της προσεγγίσεως της Επιτροπής που κατατείνει στην εξέταση πέντε εθνικών συστημάτων τα οποία διαφέρουν από το σύστημα MasterCard τόσο ως προς τα χαρακτηριστικά τους όσο και ως προς τις διαστάσεις τους. Αμφισβητούν, επίσης, τη λυσιτέλεια του παραδείγματος της Αυστραλίας. Επιπλέον, πολλές εκ των παρεμβαινουσών υπογραμμίζουν τις δυσχέρειες που θα αντιμετώπιζαν εάν λειτουργούσαν εντός ενός συστήματος στερούμενου των ΠΔΠ, το οποίο θα στηριζόταν μόνο στην απαγόρευση των «εκ των υστέρων» τιμολογήσεων. Η ανάγκη εύρεσης και άλλων εσόδων θα συνεπαγόταν αύξηση των δαπανών που χρεώνονται στους κατόχους καρτών, μείωση των πλεονεκτημάτων των υπηρεσιών που σχετίζονται με τις κάρτες MasterCard καθώς και στροφή προς εναλλακτικά προϊόντα ή υπηρεσίες. Οι δυσχέρειες αυτές θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικές για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς μικρού μεγέθους ή για τους εν λόγω οργανισμούς που δραστηριοποιούνται μόνο στον τομέα εκδόσεως καρτών.

105 Η Επιτροπή αντικρούει τη βασιμότητα των επικρίσεων αυτών. Υπογραμμίζει, ιδίως, ότι η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών σχετικά με τα πέντε εθνικά συστήματα, καθόσον περιλαμβάνεται σε παράρτημα, πρέπει να κριθεί απαράδεκτη.

106 Στο μέτρο που οι ΠΔΠ αποτελούν μηχανισμό μεταβιβάσεως κεφαλαίων υπέρ των εκδοτριών τραπεζών, ο αντικειμενικώς αναγκαίος χαρακτήρας τους για τη λειτουργία του συστήματος MasterCard πρέπει να εξετασθεί στο γενικότερο πλαίσιο των πόρων και των οικονομικών πλεονεκτημάτων που αντλούν οι τράπεζες από τη δραστηριότητά τους σχετικά με την έκδοση καρτών.

107 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι πιστωτικές κάρτες αποφέρουν σημαντικά έσοδα στις εκδότριες τράπεζες, που συνίστανται ιδίως στους τόκους με τους οποίους χρεώνονται οι κάτοχοι καρτών. Έτσι, από την αιτιολογική σκέψη 346 της ΕΑΑ, στην οποία παραπέμπει η αιτιολογική σκέψη 612 της προσβαλλομένης αποφάσεως, προκύπτει ότι για τις «εκδότριες τράπεζες η σημασία του να δανείζουν χρήματα μέσω πιστωτικών καρτών μπορεί να είναι υψηλή, προπάντων στις αγορές στις οποίες οι πιστωτικές κάρτες χρησιμοποιούνται ευρέως, όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη χώρα με τον μεγαλύτερο αριθμό πιστωτικών καρτών MasterCard σε κυκλοφορία». Μια τέτοια εκτίμηση περιλαμβάνεται, επίσης, στην υποσημείωση αριθ. 829 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στην οποία υπογραμμίζεται ότι «στο Ηνωμένο Βασίλειο, παραδείγματος χάρη, οι εκδότριες τράπεζες αποκομίζουν το 90 % των εσόδων τους μέσω πόρων προερχομένων από τους κατόχους καρτών (κυρίως τόκων) και μόνον το 10 % μέσω διατραπεζικών προμηθειών».

108 Όσον αφορά τις χρεωστικές κάρτες, η Επιτροπή προέβαλε, κατ' ουσίαν, με τις αιτιολογικές σκέψεις 347 και 348 της ΕΑΑ στις οποίες παραπέμπει η αιτιολογική σκέψη 612 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι χρεωστικές κάρτες έδιναν λαβή για σημαντικά εμπορικά κέρδη των τραπεζών, άλλα πέραν των διατραπεζικών προμηθειών, παρέχοντας στις εν λόγω τράπεζες τη δυνατότητα να μειώσουν τον αριθμό των συναλλαγών σε μετρητά και με επιταγές και, επομένως, τις δαπάνες που θα απέρρεαν, σε διαφορετική περίπτωση, από τον χειρισμό με μη μηχανικό τρόπο τέτοιων μεθόδων πληρωμής.

109 Διαπιστώνεται ότι η ύπαρξη τέτοιων εσόδων και κερδών καθιστά μάλλον απίθανο, ελλείψει των ΠΔΠ, ένα σημαντικό τμήμα των τραπεζών να παύσει ή να μειώσει αισθητά τη σχετική με την έκδοση καρτών MasterCard δραστηριότητά του ή να τροποποιήσουν οι εν λόγω τράπεζες τους όρους εκδόσεώς τους σε τέτοιο βαθμό ώστε να είναι δυνατό να οδηγηθούν οι κάτοχοι των καρτών αυτών στο να προκρίνουν άλλες μεθόδους πληρωμής ή στο να προσφύγουν σε κάρτες εμπίπτουσες σε τριμερή συστήματα, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα του συστήματος MasterCard.

110 Επομένως, μολονότι, σε ένα σύστημα που λειτουργεί χωρίς ΠΔΠ, είναι δυνατό να αναμένεται μείωση των πλεονεκτημάτων που χορηγούνται στους κατόχους καρτών ή μείωση της αποδοτικότητας της σχετικής με την έκδοση καρτών δραστηριότητας, εντούτοις μπορεί ευλόγως να συναχθεί ότι μια τέτοια μείωση δεν θα ήταν επαρκής ώστε να τεθεί υπό αμφισβήτηση η βιωσιμότητα του συστήματος MasterCard.

111 Το συμπέρασμα αυτό επιρρωννύεται από το παράδειγμα της Αυστραλίας, στο οποίο αναφέρθηκε η Επιτροπή με τις αιτιολογικές σκέψεις 634 έως 644 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, εξ αυτού προκύπτει ότι η πολύ σημαντική μείωση των διατραπεζικών προμηθειών του συστήματος MasterCard, την οποία επέβαλε η κεντρική τράπεζα της Αυστραλίας, δεν είχε σημαντικό αντίκτυπο επί της βιωσιμότητάς του και, ιδίως, δεν επέφερε στροφή των κατόχων καρτών προς τριμερή συστήματα, τούτο δε έστω και αν τα συστήματα αυτά δεν επηρεάσθηκαν από την κανονιστική ρύθμιση που θέσπισε η κεντρική τράπεζα της Αυστραλίας.

112 Οι προσφεύγουσες και ορισμένες εκ των παρεμβαινουσών φρονούν ότι το παράδειγμα της Αυστραλίας δεν αποτελεί λυσιτελές αποδεικτικό στοιχείο, με το σκεπτικό ότι, πρώτον, αφορά μείωση και όχι κατάργηση των διατραπεζικών προμηθειών, δεύτερον, ότι δεν αποδείχθηκε από την Επιτροπή ότι οι συνθήκες της αγοράς στην Αυστραλία και εντός του ΕΟΧ ήσαν αρκούντως όμοιες ώστε να επιτρέπονται συγκρίσεις και, τρίτον, ότι η μείωση αυτή αποτέλεσε πηγή αρνητικών συνεπειών για τους κατόχους.

113 Βεβαίως, δεν αμφισβητείται ότι η μείωση, έστω και αν είναι σημαντική, των διατραπεζικών προμηθειών δεν έχει ισοδύναμο περιεχόμενο με αυτό του ενδεχομένου υπάρξεως ενός συστήματος MasterCard που να λειτουργεί χωρίς μηχανισμό μεταβιβάσεως κεφαλαίων από το τμήμα της «αποδοχής» προς το τμήμα της «εκδόσεως», ενδεχομένου το οποίο ελήφθη υπόψη προκειμένου να αναλυθεί αν οι ΠΔΠ έχουν αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα για τη λειτουργία του συστήματος MasterCard.

114 Ωστόσο, γεγονός παραμένει ότι, στην περίπτωση που ένας τέτοιος μηχανισμός είχε τον προβαλλόμενο από τις προσφεύγουσες αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα, ευλόγως θα αναμενόταν ότι η επιβληθείσα εντός της Αυστραλίας μείωση των διατραπεζικών προμηθειών θα είχε αρνητικές συνέπειες επί της λειτουργίας του συστήματος MasterCard.

115 Πάντως, διαπιστώνεται ότι δεν εμφανίστηκαν τέτοιες αρνητικές συνέπειες. Επομένως, όσον αφορά τον ανταγωνισμό μεταξύ των τριμερών συστημάτων, από την αιτιολογική σκέψη 636 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, «έτσι, το συνδυασμένο μερίδιο της American Express και της Diners Club στην Αυστραλία αυξήθηκε ελαφρά μόνον, περιερχόμενο από το 15 % στο 17 %, προκειμένου να σταθεροποιηθεί στη συνέχεια». Ομοίως, η Επιτροπή δεν παρατήρησε μείωση της δραστηριότητας του συστήματος MasterCard, αλλά, αντιθέτως, αύξηση του μεριδίου αγοράς του καθώς και του κύκλου εργασιών του. Καίτοι μια τέτοια αύξηση μπορεί εν μέρει να εξηγηθεί, όπως αναγνωρίζει η Επιτροπή, από την εξαφάνιση ενός ανταγωνιζόμενου συστήματος, ωστόσο το εν λόγω θεσμικό όργανο, χωρίς να υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, υπογράμμισε, στην αιτιολογική σκέψη 641 της προσβαλλομένης

αποφάσεως, ότι η εν λόγω αύξηση αντιπροσώπευε μια «σαφή τάση», ικανή να αντικρούσει τη βασιμότητα της επιχειρηματολογίας των προσφευγουσών που αντλείται από την κατάρρευση ενός συστήματος MasterCard που να λειτουργεί χωρίς ΠΔΠ.

116 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών που αντλείται από το ότι δεν είναι δυνατό να υπάρχει τεκμήριο κατά το οποίο οι συνθήκες της αγοράς στην Αυστραλία είναι κατ' ανάγκην παρόμοιες με αυτές του ΕΟΧ, κατά τρόπον ώστε να μπορούν να ανιχνευθούν αξιόπιστοι παραλληλισμοί.

117 Συγκεκριμένα, από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι το μερίδιο αγοράς της Diners Club και της American Express ήταν ευρύτατα χαμηλότερο εντός του ΕΟΧ απ' ό,τι ήταν στην Αυστραλία (το αντίστοιχο μερίδιο αγοράς τους ανερχόταν σε 17 % και σε 19 % στην Αυστραλία, ενώ ανερχόταν μόλις σε 2 % και σε 3 % εντός του ΕΟΧ). Επομένως, εάν υφίστανται τυχόν διαφορές ως προς τις συνθήκες της αγοράς μεταξύ της Αυστραλίας και του ΕΟΧ, οι εν λόγω διαφορές μάλλον συνηγορούν υπέρ της ανθεκτικότητας του συστήματος MasterCard στην Ευρώπη έναντι της λειτουργίας χωρίς ΠΔΠ.

118 Όσον αφορά την προβαλλόμενη περίσταση ότι η κατάσταση των κατόχων καρτών στην Αυστραλία χειροτέρευσε μετά τη ρύθμιση των διατραπεζικών προμηθειών, είναι, βεβαίως, ακριβές ότι από τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισαν οι προσφεύγουσες προκύπτει ότι η μείωση των διατραπεζικών προμηθειών είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των εξόδων με τα οποία χρεώνονται οι κάτοχοι καρτών ή την ελάττωση ορισμένων πλεονεκτημάτων.

119 Ωστόσο, το γεγονός ότι οι εκδότριες τράπεζες μετέθεσαν, εν μέρει, στους κατόχους καρτών το κόστος της μειώσεως των διατραπεζικών προμηθειών δεν ασκεί, αυτό καθαυτό, επιρροή στο πλαίσιο της εξετάσεως του ενδεχομένως αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ. Τα πράγματα θα ήσαν διαφορετικά εάν προέκυπτε ότι η αύξηση των εξόδων με τα οποία χρεώνονται οι κάτοχοι καρτών, ή η ελάττωση των προγενεστέρως χορηγουμένων πλεονεκτημάτων, κατέληγε σε αισθητή μείωση της εκ μέρους των εν λόγω κατόχων χρήσεως καρτών MasterCard και μπορούσε, κατά τον τρόπο αυτό, να θέσει υπό αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα του συστήματος αυτού. Πάντως, όπως υπογραμμίστηκε στη σκέψη 115 ανωτέρω, τούτο δεν συνέβη εν προκειμένω.

120 Λαμβανομένων υπόψη όλων των προεκτεθέντων, η Επιτροπή βασίμως συνήγαγε ότι οι ΠΔΠ δεν είχαν αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα για τη λειτουργία του συστήματος MasterCard.

121 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν συντρέχει λόγος να εξετασθούν οι επικρίσεις των προσφευγουσών και των παρεμβαινουσών σχετικά με τη σύγκριση του συστήματος MasterCard με τα πέντε εθνικά συστήματα τραπεζικών καρτών που λειτουργούν χωρίς ΠΔΠ.

122 Επομένως, το συγκεκριμένο σκέλος του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

β) Επί του σκέλους του λόγου ακυρώσεως, το οποίο αντλείται από πλάνες εκτιμήσεως ως προς την ανάλυση των αποτελεσμάτων των ΠΔΠ επί του ανταγωνισμού

123 Οι προσφεύγουσες, υποστηριζόμενες από πολλές εκ των παρεμβαινουσών, διατείνονται ότι η εκ μέρους της Επιτροπής ανάλυση των αποτελεσμάτων των ΠΔΠ επί του ανταγωνισμού είναι εσφαλμένη για πολλούς λόγους.

124 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη αυτού του σκέλους του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως.

125 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή στήριξε την ύπαρξη περιοριστικών για τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων, κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, στο γεγονός ότι οι ΠΔΠ ασκούσαν επιρροή, άμεσα ή έμμεσα, επί του ύψους των διατραπεζικών προμηθειών που παρακρατούνται από τις εκδότριες τράπεζες και ότι, στο μέτρο που οι αποδέκτριες

τράπεζες κατέτειναν στο να μετακυλίουν το κόστος αυτό στους εμπόρους, καθόριζαν μια κατώτατη τιμή ως προς τις MSC. Η Επιτροπή συνήγαγε εξ αυτού ότι αυτές είχαν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού στην αγορά αποδοχής συναλλαγών (αιτιολογικές σκέψεις 410 και 522 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

126 Ακριβέστερα, η Επιτροπή:

— υπογράμμισε ότι οι ΠΔΠ, αφενός, εφαρμόζονταν επί των διασυνοριακών συναλλαγών, ελλείψει ειδικότερων διατραπεζικών προμηθειών (αιτιολογικές σκέψεις 412 έως 415 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και, αφετέρου, είτε εφαρμόζονταν επί των εγχώριων συναλλαγών, ελλείψει επιχώριων διατραπεζικών προμηθειών, είτε χρησίμευαν ως σημείο αναφοράς για τη θέσπιση των εν λόγω διατραπεζικών προμηθειών (αιτιολογικές σκέψεις 416 έως 424 της προσβαλλομένης αποφάσεως)·

— συνήγαγε από δύο ποσοτικές αναλύσεις των αποτελεσμάτων των ΠΔΠ επί των MSC (αιτιολογικές σκέψεις 426 έως 436 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και από μαρτυρίες εμπόρων που παρασχέθηκαν στο πλαίσιο έρευνας την οποία διεξήγαγε η ίδια η Επιτροπή το 2004 (στο εξής: έρευνα αγοράς σχετικά με τους εμπόρους, αιτιολογικές σκέψεις 437 και 438 της προσβαλλομένης αποφάσεως) ότι οι ΠΔΠ συνιστούσαν εμπόδιο για τη μείωση των MSC κάτω από ένα ορισμένο επίπεδο·

— έλαβε υπόψη τις επιπτώσεις του ανταγωνισμού επί της αγοράς εκδόσεως τραπεζικών καρτών και επί της σχετικής με τα συστήματα καρτών αγοράς, παρατηρώντας ότι ήταν προς το συμφέρον των εκδοτριών τραπεζών να προτείνουν κάρτες για τις οποίες είχε προβλεφθεί μια ΠΔΠ μεγάλου ύψους και, αφετέρου, ότι ο ανταγωνισμός στον οποίο αποδύονταν τα συστήματα καρτών για την πελατεία των τραπεζών διενεργείτο εις βάρος των συστημάτων που πρότειναν ΠΔΠ μικρού ύψους (αιτιολογικές σκέψεις 461 έως 498 της προσβαλλομένης αποφάσεως)·

— επισήμανε, κατ' ουσίαν, ότι δεν ήταν προς το συμφέρον των αποδεκτριών τραπεζών το να ασκήσουν ανταγωνιστικές πιέσεις για τη μείωση των ΠΔΠ (αιτιολογικές σκέψεις 499 έως 501 της προσβαλλομένης αποφάσεως)·

— δέχθηκε ότι οι έμποροι δεν ήσαν σε θέση να ασκήσουν επαρκείς πιέσεις όσον αφορά τις ΠΔΠ (αιτιολογικές σκέψεις 502 έως 521 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

127 Όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 87 ανωτέρω, η αξιολόγηση συμφωνίας, αποφάσεως ενώσεως επιχειρήσεων ή εναρμονισμένης πρακτικής κατά το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ πρέπει να λαμβάνει υπόψη το συγκεκριμένο πλαίσιο εντός του οποίου αυτή αναπτύσσει τα αποτελέσματά της και, ειδικότερα, το οικονομικό και νομικό πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύσσουν τη δράση τους οι οικείες επιχειρήσεις, τη φύση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, καθώς και τους πραγματικούς όρους λειτουργίας και τη διάρθρωση της οικείας αγοράς.

128 Εξάλλου, όπως ήδη υπογραμμίστηκε στη σκέψη 98 ανωτέρω, αν η επίδικη συμφωνία, απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων ή εναρμονισμένη πρακτική πρέπει να θεωρηθούν ως απαγορευόμενες λόγω του ότι έχουν ως αποτέλεσμα τη νόθευση του ανταγωνισμού, πρέπει να εξεταστεί η λειτουργία του ανταγωνισμού εντός του πραγματικού πλαισίου όπου θα διεξαγόταν σε περίπτωση που δεν υπήρχε η επίμαχη συμφωνία, απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων ή εναρμονισμένη πρακτική.

Επί των αιτιάσεων που αφορούν την εξέταση της λειτουργίας του ανταγωνισμού, σε περίπτωση που δεν υπήρχαν οι ΠΔΠ

129 Οι προσφεύγουσες και πολλές εκ των παρεμβαινουσών υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή παρέβη την υποχρέωση να εξετάσει τη λειτουργία του ανταγωνισμού εντός του πραγματικού πλαισίου όπου θα διεξαγόταν, σε περίπτωση που δεν υπήρχαν οι ΠΔΠ. Προβάλλουν, κατ' ουσίαν, δύο αιτιάσεις.

130 Στο πλαίσιο της πρώτης αιτιάσεως, οι προσφεύγουσες αναφέρονται στην ανυπαρξία σχέσεως ανταγωνισμού μεταξύ εκδοτριών τραπεζών και αποδεκτριών τραπεζών προκειμένου να διατυπώσουν την άποψη ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι ΠΔΠ έχουν περιοριστικό για τον ανταγωνισμό χαρακτήρα, εφόσον η έλλειψή τους δεν συνεπάγεται την ύπαρξη διαδικασίας ανταγωνισμού που να καταλήγει στη μείωση των διατραπεζικών προμηθειών. Οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ότι, χωρίς εναλλακτικό μηχανισμό διεκπεραίωσης συναλλαγών, το σύστημα MasterCard δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει. Οι προσφεύγουσες φρονούν, επίσης, ότι, αφενός, η Επιτροπή εσφαλμένως συνήγαγε ότι, σε περίπτωση που δεν υπήρχαν οι ΠΔΠ, θα διεξάγονταν διμερείς διαπραγματεύσεις μεταξύ εκδοτριών τραπεζών και αποδεκτριών τραπεζών και ότι οι διαπραγματεύσεις αυτές θα κατέληγαν, εντός κάποιου διαστήματος, στην εξάλειψη των διατραπεζικών προμηθειών και, αφετέρου, ότι η Επιτροπή εσφαλμένως έλαβε υπόψη, με τη συλλογιστική της, την απαγόρευση των «εκ των υστέρων» τιμολογήσεων.

131 Η συγκεκριμένη αιτίαση είναι απορριπτέα.

132 Πράγματι, αφενός, για τους λόγους που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 94 έως 120 ανωτέρω, το γεγονός ότι η υπόθεση της υπάρξεως ενός συστήματος MasterCard που να λειτουργεί χωρίς ΠΔΠ —βάσει μόνον ενός κανόνα που απαγορεύει τις «εκ των υστέρων» τιμολογήσεις—, προκύπτει ότι έχει οικονομικώς βιώσιμο χαρακτήρα επαρκεί προκειμένου να δικαιολογηθεί η συνεκτίμησή της στο πλαίσιο της εκ μέρους της Επιτροπής αναλύσεως των αποτελεσμάτων των ΠΔΠ επί του ανταγωνισμού.

133 Όσον αφορά, αφετέρου, την επίκριση σχετικά με την περιλαμβανόμενη στην προσβαλλόμενη απόφαση μνεία των διμερών διαπραγματεύσεων μεταξύ εκδοτριών τραπεζών και αποδεκτριών τραπεζών, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, εάν η Επιτροπή, στην αιτιολογική σκέψη 460 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αναφέρθηκε σε τέτοιες διαπραγματεύσεις, τούτο συνέβη, κατ' ουσίαν, προκειμένου το εν λόγω θεσμικό όργανο να τονίσει ότι, σε ένα σύστημα MasterCard που να λειτουργεί χωρίς ΠΔΠ, οι αποδέκτες που θα δέχονταν επί διμερούς βάσεως διατραπεζικές προμήθειες θα αναλάμβαναν τον κίνδυνο να μην παραμείνουν ανταγωνιστικοί εντός της αγοράς αποδοχής συναλλαγών και ότι, ως εκ τούτου, σε περίπτωση που δεν υπήρχαν οι ΠΔΠ, μπορούσε να αναμένεται ότι, εντός κάποιου διαστήματος, δεν θα παρακρατούνταν, πλέον, διατραπεζικές προμήθειες κατά τη διεκπεραίωση των συναλλαγών.

134 Διαπιστώνεται ότι η ανάλυση αυτή δεν δίδει την εντύπωση ότι είναι προδήλως εσφαλμένη. Είναι δυνατό ευλόγως να γίνει δεκτό ότι οι ΠΔΠ, καθιστώντας δυνατή την ύπαρξη διαφάνειας μεταξύ των αποδεκτριών τραπεζών όσον αφορά το ύψος των διατραπεζικών προμηθειών που ισχύουν στις συναλλαγές, διευκολύνουν τη μετακύλιση στους εμπόρους του κόστους του συνόλου των προμηθειών ή, τουλάχιστον, ενός σημαντικού μέρους του, λαμβανομένου υπόψη ότι οι αποδέκτριες τράπεζες έχουν τη διαβεβαίωση ότι η προκύπτουσα αύξηση του ποσού των MSC δεν θα έχει αντίκτυπο επί της ανταγωνιστικής τους θέσεως. Ωστόσο, μπορεί ευλόγως να γίνει δεκτό ότι μια τέτοια διαβεβαίωση δεν θα υφίστατο στο πλαίσιο ενός συστήματος που να λειτουργεί χωρίς ΠΔΠ και ότι, ως εκ τούτου, η μετακύλιση στους εμπόρους του κόστους μιας διατραπεζικής προμήθειας, η οποία έχει γίνει αποδεκτή επί διμερούς βάσεως, θα ενείχε τον κίνδυνο να επηρεάσει την ανταγωνιστική θέση της εν λόγω αποδέκτριας τράπεζας.

135 Στο πλαίσιο της δεύτερης αιτιάσεως, οι προσφεύγουσες και πολλές εκ των παρεμβαινουσών προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε ότι η κατάργηση των ΠΔΠ θα αύξανε τον υφιστάμενο βαθμό ανταγωνισμού μεταξύ των αποδεκτών. Η αιτίαση αυτή μπορεί να υποδιαιρεθεί σε τέσσερις σειρές επικρίσεων.

136 Κατά πρώτον, υποστηρίχθηκε ότι η Επιτροπή έλαβε εσφαλμένως υπόψη τον μεταξύ των συστημάτων καρτών ανταγωνισμό, ενώ ο εν λόγω ανταγωνισμός δεν ασκεί επιρροή στην ανάλυση των αποτελεσμάτων των ΠΔΠ επί του ανταγωνισμού μεταξύ των αποδεκτών. Υποστηρίχθηκε, επίσης, ότι, στο μέτρο που η Επιτροπή στηρίχθηκε ρητώς σε έναν περιορισμό του ανταγωνισμού εκ του αποτελέσματος, οι αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως σχετικά με το αντικείμενο των ΠΔΠ, όπως είναι ο χαρακτηρισμός τους ως «συνιστώμενης ελάχιστης τιμής», δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη.

137 Πρώτον, διαπιστώνεται ότι το γεγονός, το οποίο επισημάνθηκε από την Επιτροπή στις αιτιολογικές σκέψεις 461 έως 498 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ του συστήματος MasterCard και των άλλων συστημάτων τραπεζικών καρτών για την πελατεία των τραπεζών κατέληγε σε πίεση για αύξηση των ποσών των ΠΔΠ συνιστά κρίσιμο στοιχείο του οικονομικού πλαισίου, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατέθηκε στη σκέψη 127 ανωτέρω. Επομένως, η Επιτροπή βασίμως έλαβε υπόψη το γεγονός αυτό στο πλαίσιο της εκ μέρους της εξετάσεως των αποτελεσμάτων των ΠΔΠ επί του ανταγωνισμού.

138 Δεύτερον, πρέπει να επισημανθεί ότι, στις αιτιολογικές σκέψεις 401 έως 407 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι οι ΠΔΠ είχαν «πιθανώς, ως εκ της φύσεώς τους, το δυναμικό ώστε να καθορίζουν τις τιμές» (αιτιολογική σκέψη 405 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή ορθώς αντέκρουσε, επίσης, τα επιχειρήματα των προσφευγουσών που στηρίζονταν στην επιδίωξη θεμιτών στόχων εκ μέρους των ΠΔΠ ή στην έλλειψη προθέσεως να περιοριστεί ο ανταγωνισμός. Ωστόσο, η Επιτροπή αποφάσισε, στην αιτιολογική σκέψη 407 της προσβαλλομένης αποφάσεως, να μη «συναγάγει οριστικό συμπέρασμα ως προς το ζήτημα αν οι ΠΔΠ του [οργανισμού πληρωμών] MasterCard συνιστούσαν περιορισμό εξ αντικειμένου κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, [ΕΚ]», με το σκεπτικό ότι είχε σαφώς αποδειχθεί «ότι οι ΠΔΠ του [οργανισμού πληρωμών] MasterCard [είχαν] ως αποτέλεσμα τον περιορισμό και τη σημαντική νόθευση του ανταγωνισμού εις βάρος των εμπόρων εντός των αγορών αποδοχής συναλλαγών».

139 Το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο και αποτέλεσμα μιας αποφάσεως ενώσεως επιχειρήσεων αποτελούν όχι σωρευτικές αλλά διαζευκτικές προϋποθέσεις για να εκτιμηθεί αν μια τέτοια απόφαση εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Ο διαζευκτικός χαρακτήρας αυτής της προϋποθέσεως, που εκφράζεται με τη χρήση του συνδέσμου «ή», επιβάλλει καταρχάς να εξεταστεί το αντικείμενο της αποφάσεως, λαμβανομένου υπόψη του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται. Αν πάντως από την ανάλυση του περιεχομένου της αποφάσεως δεν προκύψει ότι είναι αρκούντως επιζήμια για τον ανταγωνισμό, πρέπει να εξεταστούν τα αποτελέσματά της, προς επιβολή δε της απαγορεύσεως πρέπει να συντρέχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι πράγματι ο ανταγωνισμός είτε παρεμποδίστηκε είτε περιορίστηκε είτε νοθεύτηκε αισθητά. Δεν επιβάλλεται η εξέταση των αποτελεσμάτων μιας αποφάσεως εφόσον έχει αποδειχθεί το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο αυτής (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2009, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P και C-519/06 P, GlaxoSmithKline Services κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-9291, σκέψη 55).

140 Συναφώς, δεν είναι άσκοπο να υπογραμμιστεί ότι το άρθρο 81, παράγραφος 1, στοιχείο α', ΕΚ προβλέπει ρητώς ότι περιορίζουν τον ανταγωνισμό μέτρα που συνίστανται στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως και ότι, κατά τη νομολογία, το άρθρο 81, παράγραφος 1, στοιχείο α', ΕΚ απαγορεύει στις επιχειρήσεις να νοθεύουν τη φυσιολογική εξέλιξη των τιμών (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, T-13/89, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1021, σκέψη 311).

141 Ωστόσο, στο μέτρο που η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε ρητώς επί της υπάρξεως περιορισμού του ανταγωνισμού εξ αντικειμένου, πρέπει, κατ' εφαρμογή της νομολογίας που παρατέθηκε στη σκέψη 98 ανωτέρω, προς εξακρίβωση του αν οι ΠΔΠ συνιστούν περιορισμό του ανταγωνισμού εκ του αποτελέσματος, να εξεταστεί η λειτουργία του ανταγωνισμού εντός του πραγματικού πλαισίου όπου θα διεξαγόταν, σε περίπτωση που δεν υπήρχαν οι εν λόγω ΠΔΠ.

142 Κατά δεύτερον, οι προσφεύγουσες προβάλλουν, κατ' ουσίαν, ότι το γεγονός ότι οι ΠΔΠ ασκούν επιρροή επί του ποσού των MSC δεν έχει, εντούτοις, αποτελέσματα επί του ανταγωνισμού μεταξύ των αποδεκτών, για τον λόγο ότι οι ΠΔΠ εφαρμόζονται καθ' όμοιο τρόπο επί του συνόλου των αποδεκτών και λειτουργούν ως κοινό κόστος εισροών. Έτσι, η απαγόρευση της «εκ των υστέρων» τιμολογήσεως θα κατέληγε στο να επιβάλλεται ΠΔΠ με μηδενικό συντελεστή, η οποία, από την άποψη του ανταγωνισμού, θα ήταν ισοδύναμη και εξ ίσου διαφανής με την ισχύουσα ΠΔΠ, η δε μόνη διαφορά τους θα συνίστατο στο ύψος της καθεμίας.

143 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να ευδοκιμήσει. Αν γίνει δεκτό ότι οι ΠΔΠ καθορίζουν ένα κατώτατο όριο ως προς τις MSC και στο μέτρο που η Επιτροπή βασίμως διαπίστωσε ότι ένα σύστημα MasterCard που να λειτουργεί χωρίς ΠΔΠ θα παρέμενε οικονομικώς βιώσιμο, εξ αυτών απορρέει κατ' ανάγκην ότι οι ΠΔΠ έχουν περιοριστικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, σε σύγκριση με μια αγορά αποδοχής συναλλαγών που να λειτουργεί χωρίς αυτές, οι ΠΔΠ περιορίζουν την πίεση που οι έμποροι μπορούν να ασκούν στις αποδέκτριες τράπεζες στο πλαίσιο της διαπραγματεύσεως σχετικά με τις MSC, μειώνοντας τις πιθανότητες μειώσεως των τιμών κάτω από ένα ορισμένο όριο.

144 Κατά τρίτον, μία εκ των παρεμβαινουσών υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι ΠΔΠ καθόριζαν ένα κατώτατο όριο ως προς τις MSC, λαμβανομένου υπόψη ότι οι ΠΔΠ δεν μετακυλίονται κατ' ανάγκην, στο σύνολό τους, στους εμπόρους.

145 Πρώτον, προτού εκτιμηθεί η βασιμότητα της επιχειρηματολογίας αυτής, είναι σκόπιμο να δοθεί απάντηση στις αιτιάσεις των προσφευγουσών, οι οποίες προβλήθηκαν επισήμως στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους του τέταρτου λόγου ακυρώσεως και με τις οποίες οι προσφεύγουσες βάλλουν κατά ορισμένων αποδεικτικών στοιχείων που χρησιμοποίησε η Επιτροπή στο πλαίσιο της εκ μέρους της προσκομίσεως αποδείξεων.

146 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν, αφενός, την περιλαμβανόμενη στην αιτιολογική σκέψη 438 της προσβαλλομένης αποφάσεως μνεία των δηλώσεων μιας πετρελαϊκής εταιρίας, μιας αλυσίδας σουπερμάρκετ που βρίσκονται στο Ηνωμένο Βασίλειο, μιας αεροπορικής εταιρίας και ενός καταστήματος επίπλων, κατά τις οποίες οι ΠΔΠ αποτελούν το όριο των ανταγωνιστικών πιέσεων που οι ανωτέρω επιχειρήσεις μπορούν να ασκήσουν προς τις αποδέκτριες τράπεζες. Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε, κατά επιλεκτικό τρόπο, μόνο στις δηλώσεις των εμπόρων που συνηγορούσαν υπέρ της εκ μέρους της αναλύσεως, παραλείποντας σημαντικές δηλώσεις οι οποίες αντέβαιναν στην εν λόγω ανάλυση και οι οποίες μνημονεύονται στην ΑΕΑΑ.

147 Από τις δηλώσεις που μνημονεύονται στην ΑΕΑΑ προκύπτει, βεβαίως, ότι υφίσταται ανταγωνισμός, μεταξύ των αποδεκτών, για την πελατεία των εμπόρων. Ωστόσο, δεν υπάρχει αντίφαση με τις δηλώσεις που παρατέθηκαν στην αιτιολογική σκέψη 438 της προσβαλλομένης αποφάσεως ή, γενικότερα, με τη συλλογιστική της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι υπάρχει ανταγωνισμός ως προς την τιμή των MSC μέχρι ένα όριο που απορρέει από την ύπαρξη των ΠΔΠ ουδόλως παρεμπόδιζε την Επιτροπή να διαπιστώσει ότι οι ΠΔΠ υπάγονταν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ.

148 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, αφετέρου, ότι η έρευνα αγοράς σχετικά με τους εμπόρους αποτελεί εσφαλμένο αποδεικτικό στοιχείο, το οποίο δεν μπορεί να δικαιολογήσει τα συμπεράσματα της Επιτροπής.

149 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η έρευνα αγοράς σχετικά με τους εμπόρους χρησιμοποιήθηκε, κατ' ουσίαν, από την Επιτροπή προκειμένου να δικαιολογηθούν τρία συμπεράσματα. Κατ' αρχάς, όπως υπογραμμίστηκε στις σκέψεις 146 και 147 ανωτέρω, η Επιτροπή στηρίχθηκε σε δηλώσεις εμπόρων, οι οποίοι ερωτήθηκαν στο πλαίσιο της ως άνω έρευνας, προκειμένου να αποδείξει ότι οι ΠΔΠ αποτελούσαν όριο των ανταγωνιστικών πιέσεων που οι ως άνω έμποροι μπορούσαν να ασκήσουν προς τις αποδέκτριες τράπεζες.

150 Εν συνεχεία, η Επιτροπή συνήγαγε από την ως άνω έρευνα ότι οι έμποροι δεν ήσαν σε θέση να ασκήσουν επαρκείς πιέσεις ως προς το ποσό των ΠΔΠ για τον λόγο ότι ένα ουσιώδες στοιχείο όσον αφορά την εκ μέρους των εμπόρων αποδοχή των πληρωμών με κάρτες συνίστατο στην έλξη που ασκούσε στους καταναλωτές αυτός ο τρόπος πληρωμών και ότι, ως εκ τούτου, τυχόν άρνηση αυτού του τρόπου πληρωμών ή τυχόν διάκριση εις βάρος του μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες ως προς την πελατεία τους. Το δεύτερο αυτό συμπέρασμα χρησιμοποιήθηκε, μεταξύ άλλων στοιχείων, από την Επιτροπή στο πλαίσιο του ορισμού της αγοράς των προϊόντων (αιτιολογικές σκέψεις 289 και 290 της προσβαλλομένης αποφάσεως), στο πλαίσιο της αποδείξεως του ότι οι ΠΔΠ είχαν περιοριστικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα (αιτιολογικές σκέψεις 506 και 513 της προσβαλλομένης αποφάσεως) καθώς και προκειμένου να αντικρουσθεί η βασιμότητα της οικονομικής θεωρίας που προέβαλαν οι προσφεύγουσες

για να δικαιολογήσουν τη συμβολή των ΠΔΠ στην προώθηση της τεχνικής και οικονομικής προόδου κατά την έννοια της πρώτης προϋποθέσεως του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ (αιτιολογική σκέψη 704 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

151 Τέλος, επαλλήλως, στο πλαίσιο της αναλύσεως του αν οι μέθοδοι καθορισμού των ΠΔΠ τηρούν τη δεύτερη προϋπόθεση που θέτει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, η Επιτροπή αναφέρθηκε, επίσης, στην έρευνα αγοράς σχετικά με τους εμπόρους προκειμένου να υποστηρίξει, κατ' ουσίαν, ότι ήταν αμφίβολο το αν οι έμποροι απολαύουν της περιόδου δωρεάν χρηματοδοτήσεως για τις αγορές, η οποία χορηγείται στο πλαίσιο της εκδόσεως πιστωτικών και προθεσμιακών καρτών (αιτιολογική σκέψη 742 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

152 Με την ΑΕΑΑ, οι προσφεύγουσες έβαλαν κατά της μεθόδου που ακολούθησε η Επιτροπή για τη διεξαγωγή της έρευνας αγοράς σχετικά με τους εμπόρους καθώς και κατά των συμπερασμάτων που συνήγαγε η Επιτροπή από την εν λόγω έρευνα. Οι προσφεύγουσες προσκόμισαν, επίσης, δύο μελέτες σχετικά με την εκ μέρους των εμπόρων αποδοχή των καρτών πληρωμής. Η Επιτροπή απάντησε στα σχόλια των προσφευγουσών και εξήγησε διεξοδικότερα τις επικρίσεις της κατά των μελετών, τις οποίες προσκόμισαν οι προσφεύγουσες, με τα παραρτήματα 2 και 3, αντιστοίχως, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αυτή η εκ μέρους της Επιτροπής ανάλυση αμφισβητείται, συνοπτικώς, εντός του δικογράφου της προσφυγής, το οποίο περιέχει, όσον αφορά το ζήτημα αυτό, παραπομπή στο παράρτημα A.15 του δικογράφου της προσφυγής («Η εκ μέρους των εμπόρων αποδοχή των καρτών πληρωμής — αντίκρουση των επικρίσεων της Επιτροπής»).

153 Οι επικρίσεις των προσφευγουσών δίδουν την εντύπωση ότι αφορούν τόσο την αξιοπιστία της έρευνας αγοράς σχετικά με τους εμπόρους όσο και τη βασιμότητα των συμπερασμάτων που συνήγαγε η Επιτροπή από την εν λόγω έρευνα.

154 Για την εκτίμηση της αξιοπιστίας ενός αποδεικτικού στοιχείου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, οι περιστάσεις υπό τις οποίες καταρτίστηκε, ο αποδέκτης του και το περιεχόμενό του (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-44/02 OP, T-54/02 OP και T-56/02 OP, T-60/02 OP και T-61/02 OP, Dresdner Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3567, σκέψη 121 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

155 Διαπιστώνεται ότι από την ανάγνωση τόσο των παραρτημάτων 2 και 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως όσο και του παραρτήματος A.15 του δικογράφου της προσφυγής δεν προκύπτουν στοιχεία ικανά να θέσουν υπό αμφισβήτηση την αξιοπιστία της έρευνας αγοράς σχετικά με τους εμπόρους.

156 Ειδικότερα, το γεγονός ότι η Επιτροπή υπέβαλε αιτήσεις παροχής πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 18 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), αποκαλύπτοντας, κατά τον τρόπο αυτό, την ταυτότητά της στους ερωτηθέντες εμπόρους, δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανό να θέσει υπό αμφισβήτηση την αντικειμενικότητα των απαντήσεων που δόθηκαν. Ως προς την επίκριση που αφορά την υπερεκπροσώπηση των μεγάλων εμπόρων στο πλαίσιο του δείγματος που ελήφθη υπόψη από την Επιτροπή, αρκεί να υπογραμμιστεί ότι η επιλογή να εστιασθεί το ενδιαφέρον στους εμπόρους, οι οποίοι είναι περισσότερο σε θέση να ασκήσουν πιέσεις όσον αφορά το ποσό των ΠΔΠ, δεν δίδει την εντύπωση ότι προκύπτει από προδήλως εσφαλμένη συλλογιστική εκ μέρους της Επιτροπής, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της προκειμένης υποθέσεως.

157 Όσον αφορά τη βασιμότητα των συμπερασμάτων που συνήγαγε η Επιτροπή από την έρευνα αγοράς σχετικά με τους εμπόρους, πέραν των προαναφερθέντων στις σκέψεις 146 και 147, κρίσιμες είναι, κατά το στάδιο αυτό, μόνον οι επικρίσεις που διατυπώθηκαν κατά της διαπιστώσεως περί του ανεπαρκούς χαρακτήρα των πιέσεων που μπορούν να ασκούν οι έμποροι όσον αφορά το ποσό των ΠΔΠ. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή μπορούσε ευλόγως να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό βάσει των απαντήσεων των εμπόρων στις αιτήσεις της περί παροχής πληροφοριών. Έτσι, από το σημείο 22 του παραρτήματος 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι οι έμποροι, στη συντριπτική

πλειονότητά τους (91 %), υπογράμμισαν ότι ουδέποτε είχαν παραιτηθεί από την αποδοχή της κάρτας ως μέσου πληρωμών. Οι έμποροι διευκρίνισαν, επίσης, ότι οι κυριότεροι λόγοι που τους ωθούσαν να αποδέχονται τις κάρτες δεν σχετίζονταν τόσο με τα απορρέοντα από τις συναλλαγές κέρδη όσο με το γεγονός ότι οι περισσότεροι πελάτες κατείχαν μια ατομική κάρτα (90 %) και με την ανάγκη να διατηρηθεί η εικόνα της εταιρίας τους ως εταιρίας που μεριμνά για τους πελάτες της (67 %).

158 Βεβαίως, όπως υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, οι προσφεύγουσες, δεν είναι δυνατό να αμφισβητηθεί ότι ο κίνδυνος ότι οι έμποροι ενδέχεται να αρνηθούν ή να αποθαρρύνουν τη χρήση καρτών μπορεί να αποτελεί άσκηση πιέσεως προς τις προσφεύγουσες κατά τον καθορισμό του ποσού των ΠΔΠ. Ωστόσο, η Επιτροπή μπορούσε, χωρίς να υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, να χαρακτηρίσει την ως άνω άσκηση πιέσεως ως ανεπαρκή στο μέτρο που επέρχεται μόνον πέραν ενός μεγίστου ορίου ανοχής εκ μέρους των εμπόρων, οσάκις το κόστος της συναλλαγής καθίσταται σημαντικότερο από τις αρνητικές συνέπειες της αρνήσεως αποδοχής του εν λόγω μέσου πληρωμών, ή από τις αρνητικές συνέπειες μιας διακρίσεως εις βάρος του εν λόγω μέσου πληρωμών, επί της πελατείας τους. Αυτό ακριβώς αναγνωρίζεται, κατ' ουσίαν, από τις ίδιες τις προσφεύγουσες, όταν αυτές διευκρινίζουν ότι, στο πλαίσιο της μεθόδου που χρησιμοποιούν για τον καθορισμό του ποσού των ΠΔΠ για τις πιστωτικές και τις προθεσμιακές κάρτες, «[προσπαθούν] να δώσουν απάντηση στην ερώτηση: "Μέχρι τίνος ποσού θα μπορούσαμε να ωθήσουμε τις [ΠΔΠ] χωρίς να προσκρούσουμε σε σοβαρά προβλήματα σχετικά με την αποδοχή, τα οποία θα είχαν ως συνέπεια να είπουν οι έμποροι ότι δεν επιθυμούν, πλέον, αυτό το προϊόν ή τα οποία θα παρακινούσαν τους εμπόρους να αποθαρρύνουν τους πελάτες ως προς τη χρήση κάρτας είτε χρεώνοντας μια επιβάρυνση είτε προσφέροντας έκπτωση όταν η πληρωμή γίνεται σε μετρητά"» (αιτιολογική σκέψη 175 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

159 Δεύτερον, όσον αφορά την επιχειρηματολογία την οποία προέβαλε μία εκ των παρεμβαινουσών και η οποία αντλείται από το ότι η Επιτροπή εσφαλμένως δέχθηκε ότι οι ΠΔΠ καθόριζαν μια κατώτατη τιμή ως προς τις MSC ενώ πλείονα στοιχεία αντιβαίνουν στο συμπέρασμα αυτό, πρέπει, ευθύς εξαρχής, να απορριφθεί το επιχείρημα που αντλείται από το ότι δεν υπήρξε μείωση, μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, του ποσού των MSC ή των τιμών λιανικής πωλήσεως, καθόσον το επιχείρημα αυτό στηρίζεται στην κατάσταση πραγμάτων η οποία επικρατούσε μετά την εν λόγω έκδοση και η οποία, ως εκ τούτου, δεν μπορεί παρά να μην ασκεί επιρροή επί της νομιμότητας της εκδοθείσας πράξεως.

160 Επιπλέον, η παρεμβαίνουσα αναφέρεται, ευθύς εξαρχής, στο γεγονός ότι, στην περίπτωση των συναλλαγών «on-us», είναι θεμιτό η τράπεζα να μη μετακυλίει το ποσό της διατραπεζικής προμήθειας στον έμπορο. Εν συνεχεία, η παρεμβαίνουσα υπογραμμίζει ότι από τα παραδείγματα που χρησιμοποίησε η Επιτροπή στην προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι οι ΠΔΠ δεν μετακυλίονται πάντοτε στους εμπόρους. Τέλος, η παρεμβαίνουσα επισημαίνει ότι, στην Ισπανία, από μια σύγκριση που διενεργήθηκε επί πλείονα έτη προκύπτει ότι το ποσό των MSC είναι, κατά μέσο όρο, χαμηλότερο από το ποσό των ΠΔΠ.

161 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, την αναφορά στις συναλλαγές «on-us» (εσωτερικές συναλλαγές), πρέπει να υπομνησθεί ότι πρόκειται για τις περιπτώσεις στις οποίες μια τράπεζα αποδέχεται τις συναλλαγές που διενεργήθηκαν με κάρτες τις οποίες η ίδια έχει εκδώσει. Είναι ακριβές ότι, στις περιπτώσεις αυτές, η τράπεζα δεν οφείλει να αποδώσει το ποσό της διατραπεζικής προμήθειας σε άλλη τράπεζα και ότι, ως εκ τούτου, της είναι ευκολότερο, κατ' αρχήν, να μη μετακυλίει το ποσό της ως άνω διατραπεζικής προμήθειας στις MSC. Ωστόσο, λαμβανομένου υπόψη του πολύ μεγάλου αριθμού χρηματοπιστωτικών οργανισμών που συμμετέχουν στο σύστημα MasterCard, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι τέτοιες συναλλαγές «on-us» μπορούν να αποτελούν μόνον ένα δύσκολα προβλέψιμο τμήμα του συνόλου των συναλλαγών που διενεργούνται με έναν έμπορο. Κατά συνέπεια, είναι αμφίβολο το αν οι συναλλαγές «on-us» μπορούν πράγματι να ασκούν επιρροή επί του ποσού των MSC που χρεώνονται στο πλαίσιο ενός συστήματος που έχει τις διαστάσεις του συστήματος MasterCard.

162 Όσον αφορά, εν συνεχεία, τα στοιχεία επί των οποίων στηρίχθηκε η Επιτροπή, στην προσβαλλομένη απόφαση, στο πλαίσιο της δεύτερης ποσοτικής αναλύσεως την οποία διεξήγαγε και η οποία συνοψίσθηκε στις αιτιολογικές σκέψεις 432 έως 436 της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να επισημανθεί ότι

αποτέλεσε αντικείμενο συγκρίσεως το μερίδιο των ΠΔΠ εντός των MSC τις οποίες χρέωναν 17 αποδέκτες στους μικρότερους και στους μεγαλύτερους εμπόρους τους. Εξ αυτού προκύπτει ότι, επί συνόλου 17 αποδεκτών, οι 12 χρέωναν, ακόμη και στους μεγαλύτερους εμπόρους τους, MSC που ήσαν υψηλότερες από τις ΠΔΠ. Όσον αφορά τους μικρότερους εμπόρους, το ποσό των MSC ήταν πάντοτε υψηλότερο από αυτό των ΠΔΠ. Επίσης, επισημάνθηκε ότι το μέσο μερίδιο των ΠΔΠ εντός των MSC ανερχόταν σε 84,27 % για τους μεγάλους εμπόρους και σε 45,97 % για τους μικρούς εμπόρους.

163 Από την ανάλυση αυτή προκύπτει ότι η Επιτροπή μπορούσε νομίμως να συναγάγει, στην αιτιολογική σκέψη 435 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι «οι ΠΔΠ του [οργανισμού πληρωμών] MasterCard [καθόριζαν] ένα κατώτατο όριο ως προς τα έξοδα που καταλογίζονταν, συγχρόνως, στους μικρούς και στους μεγάλους εμπόρους». Επιπλέον, η βασιμότητα του συμπεράσματος αυτού ενισχύεται από τις μαρτυρίες των εμπόρων που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 146 ανωτέρω.

164 Τα διάφορα παραδείγματα των MSC, των οποίων το ύψος είναι μικρότερο από αυτό των ΠΔΠ, δεν αναιρούν τη βασιμότητα του ως άνω συμπεράσματος. Συγκεκριμένα, όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 450 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το γεγονός ότι μια αποδέκτρια τράπεζα είναι διατεθειμένη να «απορροφήσει» ένα μέρος των ΠΔΠ δεν παρεμποδίζει το ότι οι εν λόγω ΠΔΠ ασκούν επιρροή επί της τιμής των MSC. Αφενός, τούτο ισχύει μόνο για ένα τμήμα των εμπόρων, δηλαδή για αυτούς που διαθέτουν μια ιδιαιτέρως σημαντική διαπραγματευτική ισχύ. Αφετέρου, μπορεί νομίμως να γίνει δεκτό ότι, έστω και όσον αφορά τους εμπόρους αυτούς, η τιμή που χρεώνεται θα εξακολουθούσε να είναι χαμηλότερη σε περίπτωση που δεν υπήρχαν οι ΠΔΠ, λαμβανομένου υπόψη ότι οι αποδέκτριες τράπεζες θα ήσαν, στην περίπτωση αυτή, σε θέση να προσφέρουν μειώσεις μεγαλύτερου ύψους.

165 Όσον αφορά, τέλος, το επιχείρημα που αντλείται από την κατάσταση στην Ισπανία, διαπιστώνεται ότι από τα έγγραφα τα οποία προσκόμισε η παρεμβαίνουσα σε παράρτημα του υπομνήματός της παρεμβάσεως όντως προκύπτει ότι τα ποσά των MSC που χρεώνονταν ήσαν ισοδύναμα με αυτά των ΠΔΠ, ή ακόμη και χαμηλότερα από αυτά. Ωστόσο, ένα τέτοιο επιχείρημα δεν μπορεί, αυτό καθαυτό, να αποδείξει ότι είναι εσφαλμένο το συμπέρασμα της Επιτροπής όσον αφορά τον αντίκτυπο των ΠΔΠ επί των MSC. Συγκεκριμένα, στο μέτρο που τα στοιχεία που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 162 και 163 ανωτέρω κατατείνουν στο να αποδειχθεί ότι, σε άλλα κράτη μέλη της Ένωσης, οι ΠΔΠ καθορίζουν ένα κατώτατο όριο ως προς τις MSC, η επιχειρηματολογία που προέβαλε η Επιτροπή στις αιτιολογικές σκέψεις 452 και 453 της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά την οποία η κατάσταση στην Ισπανία εξηγείται από εθνικές ιδιαιτερότητες, δεν δίδει την εντύπωση, ως εκ τούτου, ότι είναι προδήλως εσφαλμένη. Επιπλέον, ακόμη και σε μια τέτοια περίπτωση, μπορεί ευλόγως να αναμένεται ότι οι αποδέκτριες τράπεζες θα ήσαν σε θέση να προσφέρουν MSC μικρότερου ύψους εάν δεν υπήρχαν οι ΠΔΠ.

166 Τέλος, τέταρτον, πρέπει επίσης να απορριφθεί η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών που αντλείται από το ότι ο αντίκτυπος των ΠΔΠ επί των τιμών, τις οποίες καταβάλλει ο τελικός καταναλωτής, δεν αποδείχθηκε σαφώς από την Επιτροπή. Αφενός, μπορεί ευλόγως να συναχθεί ότι η αύξηση του ποσού των MSC μετακυλίεται, τουλάχιστον εν μέρει, από τους εμπόρους στον τελικό καταναλωτή. Αφετέρου, μια τέτοια επιχειρηματολογία είναι, εν πάση περιπτώσει, παντελώς αλυσιτελής, λαμβανομένου υπόψη ότι το γεγονός ότι οι ΠΔΠ είναι ικανές να περιορίσουν τις ανταγωνιστικές πιέσεις που μπορούν να ασκήσουν οι έμποροι στους αποδέκτες αρκεί για να επιβεβαιωθεί η ύπαρξη περιοριστικών για τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ.

167 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, η εν λόγω δεύτερη αιτίαση πρέπει επίσης να απορριφθεί.

Επί των αιτιάσεων που σχετίζονται με την εξέταση της αγοράς των προϊόντων

168 Οι προσφεύγουσες, καθώς και πολλές εκ των παρεμβαινουσών, προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στην Επιτροπή ότι παρέλειψε να λάβει υπόψη, με τη συλλογιστική της, τη διττή φύση της αγοράς και αμφισβητούν τον ορισμό της αγοράς των προϊόντων, τον οποίο έκανε δεκτό η Επιτροπή.

169 Κατά πρώτον, ως προς τις επικρίσεις που αφορούν τον ορισμό της αγοράς των προϊόντων, τον οποίο έκανε δεκτό η Επιτροπή, πρώτον, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ο ορισμός της επίμαχης αγοράς μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο περιορισμένου μόνον ελέγχου εκ μέρους του δικαστή της Ένωσης καθ' ο μέτρο συνεπάγεται πολύπλοκες οικονομικές εκτιμήσεις εκ μέρους της Επιτροπής (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 30ής Μαρτίου 2000, T-65/96, Kish Glass κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-1885, σκέψη 64, και της 6ης Ιουνίου 2002, T-342/99, Airtours κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2585, σκέψη 26).

170 Δεύτερον, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η ληπτέα υπόψη αγορά περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων τα οποία, με γνώμονα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά τους, είναι ιδιαιτέρως ικανά να ικανοποιήσουν πάγιες ανάγκες και ελάχιστα εναλλάξιμα με άλλα προϊόντα (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983, 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψη 37). Το Δικαστήριο έχει κρίνει ειδικότερα ότι η έννοια της αγοράς των προϊόντων σημαίνει ότι υφίσταται εν τοις πράγμασι ανταγωνισμός μεταξύ των προϊόντων που τη συνθέτουν, γεγονός που προϋποθέτει επαρκή βαθμό δυνατότητας εναλλαγής μεταξύ όλων των αποτελούντων μέρος μιας και της αυτής αγοράς προϊόντων (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 215, σκέψη 28).

171 Πρέπει, επίσης, να υπογραμμιστεί ότι ο ορισμός της επίμαχης αγοράς δεν έχει την ίδια σημασία στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ ή του άρθρου 82 ΕΚ. Στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ, ο προσήκων ορισμός της επίμαχης αγοράς αποτελεί απαραίτητο και προαπαιτούμενο όρο κάθε κρίσεως αναφερομένης σε συμπεριφορά που θεωρείται αντίθετη προς τον ανταγωνισμό, καθόσον, προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως, πρέπει προηγουμένως να αποδειχθεί η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως εντός συγκεκριμένης αγοράς, πράγμα που σημαίνει ότι η αγορά αυτή πρέπει προηγουμένως να έχει οριοθετηθεί. Στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ, σκοπός του ορισμού της επίμαχης αγοράς είναι να εξακριβωθεί κατά πόσον η επίμαχη συμφωνία, η απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων ή η εναρμονισμένη πρακτική μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση των όρων του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς. Γι' αυτόν τον λόγο, οι αιτιάσεις που αφορούν τον ορισμό της αγοράς στον οποίο κατέληξε η Επιτροπή δεν μπορούν, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, να προσλάβουν αυτοτελή διάσταση σε σχέση με τις αιτιάσεις που αφορούν τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και την προσβολή των όρων του ανταγωνισμού. Έχει επίσης κριθεί ότι η αμφισβήτηση του ορισμού της σχετικής αγοράς είναι αλυσιτελής, εφόσον η Επιτροπή ορθώς κατέληξε, βάσει των εγγράφων των οποίων γίνεται μνεία στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι η εν λόγω συμφωνία νόθευε τον ανταγωνισμό και μπορούσε να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Δεκεμβρίου 2003, T-61/99, Adriatica di Navigazione κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-5349, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

172 Όπως μνημονεύθηκε στις σκέψεις 21 έως 23 ανωτέρω, η Επιτροπή εκτίμησε ότι τα τετραμερή συστήματα τραπεζικών καρτών λειτουργούσαν εντός τριών χωριστών αγορών, ήτοι εντός της σχετικής με τα συστήματα καρτών αγοράς, εντός της αγοράς εκδόσεως τραπεζικών καρτών και εντός της αγοράς αποδοχής συναλλαγών, και στηρίχθηκε επί των περιοριστικών αποτελεσμάτων των ΠΔΠ στην αγορά αποδοχής συναλλαγών.

173 Διαπιστώνεται ότι ο ορισμός αυτός δεν είναι προδήλως εσφαλμένος και ότι η εκ μέρους των προσφευγουσών και των παρεμβαινουσών αμφισβήτησή του δεν είναι πειστική.

174 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή εσφαλμένως διαπίστωσε την ύπαρξη μιας αυτοτελούς αγοράς αποδοχής συναλλαγών, εφόσον μια ενιαία υπηρεσία προσφέρεται από το τετραμερές σύστημα, κατόπιν κοινής αιτήσεως των κατόχων καρτών και των εμπόρων.

175 Η επιχειρηματολογία αυτή είναι απορριπτέα, δεδομένου ότι η Επιτροπή ουδόλως υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως συνάγοντας, στις αιτιολογικές σκέψεις 260 έως 265 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν υπήρχε ενιαία υπηρεσία που να προσφέρεται προς απάντηση σε μια κοινή αίτηση των εμπόρων και των κατόχων καρτών.

176 Είναι, βεβαίως, ακριβές ότι υπάρχουν ορισμένες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της «εκδόσεως» και της «αποδοχής», όπως είναι ο συμπληρωματικός χαρακτήρας των υπηρεσιών εκδόσεως και των υπηρεσιών αποδοχής και η ύπαρξη έμμεσων αποτελεσμάτων επί των δικτύων, καθόσον η σπουδαιότητα της αποδοχής των καρτών από τους εμπόρους και ο αριθμός των καρτών που βρίσκονται σε κυκλοφορία αλληλοεπηρεάζονται.

177 Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, παρά τη συμπληρωματικότητα αυτή, αφενός, οι υπηρεσίες που παρέχονται στους κατόχους καρτών και στους εμπόρους μπορούν να διαχωριστούν και, αφετέρου, οι κάτοχοι καρτών και οι έμποροι ασκούν χωριστές ανταγωνιστικές πιέσεις, αντιστοίχως, στις εκδότριες τράπεζες και στις αποδέκτριες τράπεζες.

178 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός, το οποίο επισημάνθηκε από ορισμένες εκ των παρεμβαινουσών και το οποίο αφορά το ότι οι εκδότριες τράπεζες παρέχουν υπηρεσίες στους εμπόρους, όπως είναι η εγγύηση πληρωμής σε περίπτωση απάτης, μη καταβολής ή αφερεγγυότητας. Συγκεκριμένα, μολονότι τέτοιες υπηρεσίες όντως παρέχονται από τις εκδότριες τράπεζες, εντούτοις οι εν λόγω υπηρεσίες παρέχονται μέσω των αποδεκτριών τραπεζών. Οι έμποροι, δηλαδή, δεν ασκούν ευθέως ανταγωνιστικές πιέσεις στις εκδότριες τράπεζες για την παροχή των υπηρεσιών αυτών.

179 Μία εκ των παρεμβαινουσών προσάπτει, επίσης, στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη, στο πλαίσιο της εκ μέρους της αναλύσεως των περιοριστικών για τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων των ΠΔΠ, τα άλλα μέσα πληρωμών, είτε στο πλαίσιο μιας ενιαίας αγοράς με τα συστήματα τραπεζικών καρτών είτε, εν πάση περιπτώσει, ως ασκούντα ανταγωνιστικές πιέσεις.

180 Η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει επίσης να απορριφθεί. Βεβαίως, οι ανταγωνιστικές πιέσεις των άλλων μεθόδων πληρωμής ασκούν επιρροή επί του ύψους των ΠΔΠ καθόσον δεν είναι προς το συμφέρον ούτε των προσφευγουσών ούτε των τραπεζών ο καθορισμός των εν λόγω ΠΔΠ σε τέτοιο ύψος ώστε οι έμποροι να προκρίνουν άλλες μεθόδους πληρωμής. Ωστόσο, όπως υπογραμμίστηκε στις σκέψεις 157 και 158 ανωτέρω, η Επιτροπή, χωρίς να υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, δέχθηκε, στις αιτιολογικές σκέψεις 504 και 506 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο αντίκτυπος των πιέσεων αυτών ήταν ανεπαρκής σε σχέση με την προτίμηση των καταναλωτών προς τις πληρωμές μέσω κάρτας και σε σχέση με τον κίνδυνο απώλειας συναλλαγών τον οποίο μπορούσε να ενέχει μια διάκριση υπέρ άλλων μεθόδων πληρωμής.

181 Δεύτερον, ως προς τις επικρίσεις που αφορούν τη μη συνεκτίμηση της διττής φύσεως της αγοράς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγουσες προβάλλουν τα οικονομικά οφέλη που θα απέρρεαν από τις ΠΔΠ. Έτσι, κατ' ουσίαν, οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν ότι οι ΠΔΠ καθιστούν δυνατή τη βελτιστοποίηση της λειτουργίας του συστήματος MasterCard χρηματοδοτώντας δαπάνες που προορίζονται να ενθαρρύνουν την αποδοχή των κατόχων καρτών και τη χρήση των καρτών. Οι προσφεύγουσες συνάγουν εξ αυτού ότι, αφενός, δεν είναι προς το συμφέρον των τραπεζών ο καθορισμός των ΠΔΠ σε υπερβολικό ύψος και ότι, αφετέρου, οι έμποροι επωφελούνται από τις ΠΔΠ. Οι προσφεύγουσες προσάπτουν, επίσης, στην Επιτροπή ότι αγνόησε τον αντίκτυπο της αποφάσεώς της επί των κατόχων καρτών, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον της μόνο στους εμπόρους. Συναφώς, πολλές εκ των παρεμβαινουσών προσθέτουν ότι, σε ένα σύστημα που θα λειτουργούσε χωρίς ΠΔΠ, θα ήσαν αναγκασμένες να περιορίσουν τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται στους κατόχους καρτών, ή ακόμη και να μειώσουν τη δραστηριότητά τους.

182 Οι επικρίσεις αυτές δεν ασκούν επιρροή στο πλαίσιο ενός λόγου ακυρώσεως αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, καθόσον συνεπάγονται στάθμιση των περιοριστικών για τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων των ΠΔΠ, τα οποία διαπιστώθηκαν εγκύρως από την Επιτροπή, με τα

ενδεχόμενα οικονομικά πλεονεκτήματα που θα μπορούσαν να προκύπτουν από τις εν λόγω ΠΔΠ. Πάντως, μόνον εντός του συγκεκριμένου πλαισίου του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ μπορεί να πραγματοποιηθεί η στάθμιση των υπέρ και κατά του ανταγωνισμού στοιχείων ενός περιορισμού (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, σκέψη 101 ανωτέρω, σκέψη 107 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Επί της αιτιάσεως που αφορά την εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων οικονομικής φύσεως που προβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας

183 Οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν εξέτασε ή δεν απάντησε στα αποδεικτικά στοιχεία οικονομικής φύσεως που αυτές προσκόμισαν κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας. Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Επιτροπή, η επίκριση αυτή, η οποία περιλαμβάνεται στο δικόγραφο της προσφυγής τους, θα πρέπει να κριθεί παραδεκτή. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τα συνημμένα στο δικόγραφο της προσφυγής αποδεικτικά στοιχεία, στο μέτρο που αναφέρονται σε ζητήματα αφορώντα πραγματικά περιστατικά, τούτο δε σε αντίθεση με τα επιχειρήματα της Επιτροπής τα οποία περιλαμβάνονται σε παράρτημα του υπομνήματος αντικρούσεως και τα οποία δεν μνημονεύονται στο εν λόγω υπόμνημα.

184 Κατ' εφαρμογήν της νομολογίας που παρατέθηκε στις σκέψεις 68 έως 70 ανωτέρω, μολονότι το δικόγραφο της προσφυγής μπορεί να στηριχθεί και να συμπληρωθεί, ως προς ορισμένα σημεία αυτού, με παραπομπές σε συγκεκριμένα χωρία συνημμένων εγγράφων, γενική παραπομπή σε άλλα κείμενα, ακόμη και συνημμένα στην προσφυγή, δεν μπορεί να καλύψει την έλλειψη ουσιωδών στοιχείων από το κείμενο της προσφυγής.

185 Διαπιστώνεται ότι η αιτίαση των προσφευγουσών εμφανίζεται υπό ιδιαιτέρως σύντομη μορφή στο δικόγραφο της προσφυγής και ότι η επιχειρηματολογία που υποστηρίζει την εν λόγω αιτίαση αναπτύσσεται, στην πραγματικότητα, στα παραρτήματα Α.13 («Σχόλια ως προς τις οικονομικές πτυχές της αποφάσεως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις διατραπεζικές προμήθειες του [οργανισμού πληρωμών] MasterCard για τις διασυνοριακές συναλλαγές, η οποία κοινοποιήθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2007»), Α.14 («Σχόλια ως προς το παράρτημα 4 της αποφάσεως της Επιτροπής») και Α.15 («Η εκ μέρους των εμπόρων αποδοχή των καρτών πληρωμής — αντίκρουση των επικρίσεων της Επιτροπής»), τα οποία συντάχθηκαν από τους διαφόρους πραγματογνώμονες που συγκέντρωσαν τις οικονομικής φύσεως αποδείξεις οι οποίες προσκομίσθηκαν κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και στα οποία παραπέμπουν σφαιρικώς οι προσφεύγουσες.

186 Έτσι, στα σημεία 52 έως 54 του δικογράφου της προσφυγής, οι προσφεύγουσες περιορίζονται να επισημάνουν ότι έχουν παράσχει ουσιώδη επιχειρήματα οικονομικής φύσεως κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, τα οποία δεν έγιναν δεκτά ή των οποίων το περιεχόμενο παραμορφώθηκε από την Επιτροπή, και ότι τα «συμπεράσματα των οικονομολόγων [τους]» στηρίζουν τη νομική ανάλυσή τους, κατά την οποία η Επιτροπή «μεταξύ άλλων, εσφαλμένως συνήγαγε ότι το διατραπεζικό πάγιο τέλος [αποτελούσε] περιορισμό του ανταγωνισμού, εσφαλμένως επικέντρωσε το ενδιαφέρον της στον αντίκτυπο του διατραπεζικού πάγιου τέλους (ή των διαφορών ως προς το ύψος του) επί των MSC, χωρίς να εξετάσει τα αποτελέσματά του επί των εξόδων των κατόχων καρτών, αμφισβητώντας ότι ο μηχανισμός [έπρεπε] να καθορίσει ένα επίπεδο διατραπεζικής προμήθειας που να μεγιστοποιεί τον όγκο των συναλλαγών και αγνοώντας ότι τούτο [προωθούσε] την ευημερία του καταναλωτή».

187 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι, μολονότι το δικόγραφο της προσφυγής περιέχει τη διατύπωση της αιτιάσεως των προσφευγουσών, δεν περιλαμβάνει επιχειρηματολογία ικανή να θεμελιώσει την εν λόγω αιτίαση.

188 Επομένως, η Επιτροπή ορθώς υποστηρίζει ότι από το κείμενο του δικογράφου της προσφυγής δεν προκύπτουν αρκούντως συγκεκριμένα στοιχεία ώστε το Γενικό Δικαστήριο να μπορεί να ασκήσει τον έλεγχό του και ώστε η Επιτροπή να προετοιμάσει την άμυνά της.

189 Εξ αυτών προκύπτει, αφενός, ότι δεν απόκειται στο Γενικό Δικαστήριο να αναζητήσει, εντός των παραρτημάτων Α.13 έως Α.15, τυχόν επιχειρηματολογία των προσφευγουσών προς στήριξη της αιτιάσεως αυτής και, αφετέρου, ότι η εν λόγω αιτίαση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη κατ' εφαρμογήν του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας καθόσον δεν περιλαμβάνει τα ουσιώδη στοιχεία που θα παρείχαν στο Γενικό Δικαστήριο τη δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχό του και στην Επιτροπή να προβάλει την άμυνά της.

190 Κατά τα λοιπά, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η υπό κρίση αιτίαση, καθόσον δίδει την εντύπωση ότι βάλλει κατά της Επιτροπής για τον λόγο ότι αυτή δεν έλαβε υπόψη τα επιχειρήματα οικονομικής φύσεως που θα καταδείκνυαν τα προκύπτοντα από τις ΠΔΠ πλεονεκτήματα για το σύστημα MasterCard, για τους κατόχους καρτών ή για τους καταναλωτές εν γένει, είναι αλυσιτελής στο πλαίσιο ενός λόγου ακυρώσεως αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Συγκεκριμένα, τέτοιες εκτιμήσεις, έστω και αν υποτεθεί ότι ήσαν αρκούντως τεκμηριωμένες, θα μπορούσαν, εν πάση περιπτώσει, να ληφθούν υπόψη μόνο στο πλαίσιο του ελέγχου της εκ μέρους της Επιτροπής εξετάσεως των ΠΔΠ βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ.

Επί της αιτιάσεως που αφορά την αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως

191 Ορισμένες εκ των παρεμβαινουσών προβάλλουν την αιτίαση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση βαρύνεται με έλλειψη αιτιολογίας, καθόσον η Επιτροπή δεν δικαιολόγησε, με την προσβαλλομένη απόφαση, την εκ μέρους της αλλαγή προσέγγισης σε σχέση με την προηγούμενη απόφαση που αφορούσε τα αποτελέσματα των ΠΔΠ, ήτοι την απόφαση της 24ης Ιουλίου 2002, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 [ΕΚ] (COMP/29.373 — Visa international) (στο εξής: απόφαση Visa II). Υπενθυμίζουν ότι, με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή είχε δεχθεί ότι οι ΠΔΠ αποτελούσαν, αφενός, αμοιβή που καταβάλλεται μεταξύ τραπεζών που πρέπει να ενεργήσουν από κοινού στο πλαίσιο της διεκπεραίωσης μιας συναλλαγής με κάρτα πληρωμών και, ως εκ τούτου, δεν έχουν επιλογή εταίρου και, αφετέρου, ότι ο εκδότης παρείχε υπηρεσίες προς όφελος του εμπόρου, μέσω του αποδέκτη. Πάντως, στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή φέρεται ότι αναγνωρίζει την ανάγκη ενός εναλλακτικού μηχανισμού, αναφερόμενη στην απαγόρευση των «εκ των υστέρων» τιμολογήσεων, αλλά φέρεται ότι δημιουργεί ένα τεκμήριο εις βάρος της κάθε ΠΔΠ.

192 Εν πάση περιπτώσει, χωρίς να είναι αναγκαίο να διερωτηθεί το Γενικό Δικαστήριο ως προς το παραδεκτό μιας τέτοιας αιτιάσεως, αρκεί να υπογραμμιστεί ότι η εν λόγω αιτίαση στηρίζεται σε εσφαλμένη προκείμενη. Συγκεκριμένα, εάν, με την απόφαση Visa II, η Επιτροπή εκτίμησε ότι οι ΠΔΠ της Visa μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο απαλλαγής βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, τούτο συνέβη αφού το εν λόγω θεσμικό όργανο είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι ως άνω ΠΔΠ περιόριζαν τον ανταγωνισμό που υπήρχε, ιδίως, μεταξύ των αποδεκτών (αιτιολογική σκέψη 68 της αποφάσεως Visa II). Η Επιτροπή εκτίμησε, επίσης, ότι οι ΠΔΠ δεν ήσαν αντικειμενικώς αναγκαίες για τη λειτουργία του συστήματος Visa (αιτιολογικές σκέψεις 58 έως 60 της αποφάσεως Visa II). Στην ουσία, αυτή ακριβώς η ανάλυση ακολουθήθηκε από την Επιτροπή και με την προσβαλλόμενη απόφαση, όσον αφορά την εξέταση των ΠΔΠ της MasterCard βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Έτσι, η υπό κρίση αιτίαση στηρίζεται σε σύγκριση αιτιολογικών σκέψεων οι οποίες δεν έχουν το ίδιο αντικείμενο, ήτοι, αφενός μεν, στο πλαίσιο της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε ανάλυση των περιοριστικών για τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων των ΠΔΠ των προσφευγουσών βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, αφετέρου δε, στο πλαίσιο της αποφάσεως Visa II, σε ανάλυση της τηρήσεως των προϋποθέσεων του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ.

193 Επομένως, η συγκεκριμένη αιτίαση πρέπει να απορριφθεί και, κατά συνέπεια, ο λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος στο σύνολό του.

2. Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ

194 Ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως παρουσιάστηκε από τις προσφεύγουσες ως αποτελούμενος από δύο σκέλη. Με το πρώτο σκέλος, οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι επέρριψε σ' αυτές ένα υπερβολικά επαχθές βάρος αποδείξεως όσον αφορά την απόδειξη της τηρήσεως των προϋποθέσεων του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ. Με το δεύτερο σκέλος, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η εκ μέρους της Επιτροπής ανάλυση των εν λόγω προϋποθέσεων βαρύνεται με πρόδηλες πλάνες εκτιμήσεως.

195 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή όφειλε να αναλύσει τα προβληθέντα επιχειρήματα και τα προβληθέντα αποδεικτικά στοιχεία βάσει μόνον της σταθμίσεως των πιθανοτήτων. Έτσι, τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι προσφεύγουσες κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας θα έπρεπε να οδηγήσουν την Επιτροπή, ελλείψει εκ μέρους της εξηγήσεως ή δικαιολογήσεως, στο συμπέρασμα ότι οι προσφεύγουσες είχαν αποδείξει ότι οι ΠΔΠ ανταποκρίνονταν στις προϋποθέσεις του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ. Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, επίσης, ότι η αρχή in dubio pro reo τυγχάνει εφαρμογής και ότι, ως εκ τούτου, σε περίπτωση αμφιβολίας, η Επιτροπή όφειλε να λάβει ευνοϊκή για τις προσφεύγουσες απόφαση. Τέλος, ορισμένες εκ των παρεμβαινουσών προβάλλουν, κατ' ουσίαν, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση καταλήγει στο να επιβάλει στις προσφεύγουσες την υποχρέωση να δικαιολογήσουν τον καθορισμό των ΠΔΠ σε ένα συγκεκριμένο ύψος αντί να αποδείξουν ότι η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τον καθορισμό των εν λόγω ΠΔΠ ήταν εύλογη, πράγμα το οποίο αντιπροσωπεύει ένα πολύ επαχθές βάρος αποδείξεως.

196 Όπως υπομνήσθηκε στο άρθρο 2 του κανονισμού 1/2003, η απόδειξη ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ βαρύνει την επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων που επικαλείται τη διάταξη αυτή. Κατά συνέπεια, το πρόσωπο που επικαλείται το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ πρέπει να αποδείξει ότι πληρούνται οι ως άνω προϋποθέσεις με πειστικά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-168/01, GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-2969, σκέψη 235 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

197 Η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει καταλλήλως τα εν λόγω επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία, ήτοι να καθορίσει αν αποδεικνύουν ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα εν λόγω επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία ενδέχεται να είναι ικανά να την υποχρεώσουν να παράσχει μια εξήγηση ή αιτιολογία, ελλείψει της οποίας να επιτρέπεται να συναχθεί ότι το πρόσωπο που επικαλείται το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ ανταποκρίθηκε στο βάρος αποδείξεως που φέρει. Η Επιτροπή οφείλει, σε παρόμοιες περιπτώσεις, να απορρίψει τα εν λόγω επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία (βλ. απόφαση GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, σκέψη 196 ανωτέρω, σκέψη 236 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

198 Στο μέτρο που δεν είναι δυνατόν να εξεταστεί εκτός του συγκεκριμένου πλαισίου το αν η Επιτροπή παρέβη τη νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 197 ανωτέρω, πρέπει να εξετασθούν από κοινού τα δύο σκέλη του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως.

199 Κάθε απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων περιορίζουσα τον ανταγωνισμό, είτε μέσω των αποτελεσμάτων είτε μέσω του αντικειμένου της, μπορεί κατ' αρχήν να τύχει απαλλαγής βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, σκέψη 196 ανωτέρω, σκέψη 233 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

200 Η εφαρμογή της διατάξεως αυτής υπόκειται σε ορισμένες προϋποθέσεις, η συνδρομή των οποίων είναι ταυτόχρονα αναγκαία και επαρκής. Πρώτον, η απόφαση ή η κατηγορία αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, δεύτερον, πρέπει να εξασφαλίζει συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το εντεύθεν όφελος, τρίτον, να μην επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μη αναγκαίους περιορισμούς και, τέταρτον, να μη τους παρέχει τη δυνατότητα καταργήσεως

του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, σκέψη 196 ανωτέρω, σκέψη 234 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

201 Πρέπει να υπομνησθεί ότι ο δικαστής που εκδικάζει προσφυγή περί ακυρώσεως αποφάσεως περί εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ προβαίνει, στο μέτρο που αντιμετωπίζει περίπλοκες οικονομικές εκτιμήσεις, σε έλεγχο που περιορίζεται, κατ' ουσία, στην ακρίβεια των πραγματικών περιστατικών, στην ύπαρξη πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως ενός από τα περιστατικά αυτά και στην ακρίβεια των συναχθέντων νομικών χαρακτηρισμών (βλ. απόφαση GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, σκέψη 196 ανωτέρω, σκέψη 241 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

202 Ωστόσο, σ' αυτόν εναπόκειται να εξακριβώσει όχι μόνον την ακρίβεια των προβληθέντων αποδεικτικών στοιχείων, την αξιοπιστία και τη συνοχή τους, αλλά και να ελέγξει αν τα στοιχεία αυτά αποτελούν ένα σύνολο κρίσιμων δεδομένων που πρέπει να ληφθεί υπόψη για να αξιολογηθεί μια περίπλοκη κατάσταση και αν μπορούν να στηρίξουν τα συμπεράσματα που συνήχθησαν βάσει αυτών. Αντιθέτως, δεν εναπόκειται σ' αυτόν να υποκαταστήσει με τις δικές του εκτιμήσεις τις οικονομικές εκτιμήσεις του συντάκτη της αποφάσεως, τη νομιμότητα της οποίας ελέγχει (απόφαση GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, σκέψη 196 ανωτέρω, σκέψεις 242 και 243).

203 Όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση της πρώτης προϋποθέσεως που θέτει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι εστίασε το ενδιαφέρον της στο ζήτημα αν η τεχνική και οικονομική πρόοδος απέρρεε ειδικώς από τις ΠΔΠ, ενώ έπρεπε να λάβει υπόψη όλα τα πλεονεκτήματα του συστήματος MasterCard. Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η πρώτη προϋπόθεση πληρούται, εν πάση περιπτώσει, έστω και αν έπρεπε να εξετασθούν οι ΠΔΠ αυτοτελώς, λαμβανομένου υπόψη ότι οι εν λόγω ΠΔΠ καθιστούν δυνατή τη μεγιστοποίηση της παραγωγής του συστήματος MasterCard. Συναφώς, προσάπτουν στην Επιτροπή ότι παρέλειψε να λάβει υπόψη τα θετικά αποτελέσματα των ΠΔΠ επί της αγοράς εκδόσεως τραπεζικών καρτών και ότι επέρριψε σ' αυτές ένα υπερβολικό βάρος αποδείξεως, ενώ αναγνωρίζει ότι οι ΠΔΠ μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση της οικονομικής και τεχνικής προόδου.

204 Ορισμένες εκ των παρεμβαινουσών υπογραμμίζουν τα άμεσα και έμμεσα αντικειμενικά πλεονεκτήματα που μπορούν να αποδοθούν στις ΠΔΠ. Όσον αφορά τα άμεσα πλεονεκτήματα, οι έμποροι επωφελούνται από την επεξεργασία της συναλλαγής εκ μέρους του εκδότη και είναι οι κυρίως επωφελούμενοι από την εγγύηση πληρωμής, η οποία βαρύνει τον εκδότη και η οποία χρηματοδοτείται από τις ΠΔΠ. Υπενθυμίζεται ότι τα άλλα μέσα πληρωμών συνεπάγονται υψηλά έξοδα για τους εμπόρους, τα οποία επίσης μετακυλίονται στο σύνολο των καταναλωτών. Όσον αφορά τα έμμεσα πλεονεκτήματα, έγινε αναφορά στην περίοδο δωρεάν χρηματοδοτήσεως που υπάρχει στο πλαίσιο των προθεσμιακών και των πιστωτικών καρτών, καθόσον αυτή καθιστά δυνατή την τόνωση των αγορών και την αύξηση του ποσού των αγορών. Επίσης, επισημάνθηκε η διαφορετική προσέγγιση που υφίσταται μεταξύ της προσβαλλομένης αποφάσεως και της αποφάσεως Visa II ως προς το ζήτημα αυτό. Η έλλειψη εξηγήσεως όσον αφορά την εν λόγω διαφορετική προσέγγιση φέρεται ότι συνιστά έλλειψη αιτιολογίας.

205 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως. Ορισμένα εκ των παρεμβαινόντων υπέρ της Επιτροπής αμφισβητούν ότι οι ΠΔΠ μπορούν να θεωρηθούν ως αντιστάθμισμα των πλεονεκτημάτων των οποίων απολαύουν οι έμποροι.

206 Δυνάμει της πρώτης προϋποθέσεως που θέτει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, οι συμφωνίες που μπορούν να τύχουν απαλλαγής πρέπει «[να συμβάλλουν] στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου». Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου προκύπτει ότι η βελτίωση δεν μπορεί να συνίσταται σε οποιοδήποτε πλεονέκτημα αποκομίζουν τα μέρη από τη συμφωνία, όσον αφορά τις οικείες δραστηριότητες παραγωγής ή διανομής. Η βελτίωση πρέπει ιδίως να παρουσιάζει αισθητά αντικειμενικά

πλεονεκτήματα, ικανά να αντισταθμίσουν τα προβλήματα που δημιουργεί η συμφωνία από άποψη ανταγωνισμού (βλ. απόφαση Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, σκέψη 101 ανωτέρω, σκέψη 139 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

207 Πρέπει εκ προοιμίου να απορριφθεί η επίκριση των προσφευγουσών που αντλείται από το ότι η Επιτροπή εσφαλμένως εξέτασε μόνον τις ΠΔΠ χωρίς να λάβει υπόψη τη συμβολή του συστήματος MasterCard, στο σύνολό του, στην τεχνική και οικονομική πρόοδο, ενώ αναγνωρίζει το υποστατό της συμβολής αυτής. Συγκεκριμένα, στο μέτρο που οι ΠΔΠ δεν αποτελούν παρεπόμενους περιορισμούς σε σχέση με το σύστημα MasterCard, η Επιτροπή ορθώς εξέτασε αν υπήρχαν αισθητά αντικειμενικά πλεονεκτήματα απορρέοντα ειδικώς από τις ΠΔΠ. Έτσι, το γεγονός ότι η Επιτροπή δέχεται, στην αιτιολογική σκέψη 679 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι τα συστήματα καρτών πληρωμής, όπως το σύστημα MasterCard, συνιστούν τεχνική και οικονομική πρόοδο δεν ασκεί επιρροή επί του ζητήματος αν οι ΠΔΠ πληρούν την πρώτη προϋπόθεση που θέτει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ.

208 Από τις αιτιολογικές σκέψεις 674 έως 677 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το πραγματικό υπόβαθρο των οποίων δεν αμφισβητείται από τις προσφεύγουσες, προκύπτει ότι η επιχειρηματολογία τους, όπως αυτή προβλήθηκε κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, στηρίζεται στον ρόλο των ΠΔΠ ως προς την εξισορρόπηση μεταξύ των πτυχών της «εκδόσεως» και της «αποδοχής» του συστήματος MasterCard.

209 Η επιχειρηματολογία αυτή στηρίζεται, κατ' ουσίαν, στην παραδοχή ότι οι εκδότριες τράπεζες και οι αποδέκτριες τράπεζες παρέχουν μια κοινή υπηρεσία που περιλαμβάνει κοινές δαπάνες (πρώτη παραδοχή) και ότι οι εκδότριες τράπεζες φέρουν το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών του συστήματος (δεύτερη παραδοχή). Επομένως, προκειμένου οι εκδότριες τράπεζες να μπορούν να εξακολουθήσουν να προωθούν τις κάρτες πληρωμών και να παρέχουν υπηρεσίες που καθιστούν ελκυστικές τις εν λόγω κάρτες, θα ήταν αναγκαίο να λάβει χώρα, προς όφελος των εκδοτριών τραπεζών, μεταβίβαση πόρων εκ μέρους της πτυχής της «αποδοχής» του συστήματος. Η μεταβίβαση αυτή θα παρείχε τη δυνατότητα να επιτευχθεί μια ισορροπία στο επίπεδο της οποίας η παραγωγή του συστήματος MasterCard βρίσκεται στο μέγιστο σημείο της (τρίτη παραδοχή). Αυτή ακριβώς η μεγιστοποίηση της παραγωγής του συστήματος MasterCard δίδει λαβή για την οικονομική και τεχνική πρόοδο που αυτό αντιπροσωπεύει. Οι μέθοδοι καθορισμού των ΠΔΠ που εφαρμόζονται από τις προσφεύγουσες καθιστούν δυνατή την άριστη κατανομή των δαπανών μεταξύ των πτυχών της «αποδοχής» και της «εκδόσεως» του συστήματος.

210 Όσον αφορά την πρώτη παραδοχή, για λόγους παρόμοιους με αυτούς που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 175 έως 177 ανωτέρω, αρκεί να υπογραμμιστεί ότι, παρά τις αλληλεπιδράσεις που υφίστανται μεταξύ των δραστηριοτήτων σχετικά με την έκδοση καρτών και των δραστηριοτήτων σχετικά με την αποδοχή συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως απορρίπτουσα, στις αιτιολογικές σκέψεις 681 και 682 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τον προβληθέντα από τις προσφεύγουσες χαρακτηρισμό των σχετικών δαπανών ως κοινών δαπανών που σχετίζονται με μια κοινή υπηρεσία.

211 Όσον αφορά τη δεύτερη παραδοχή, όπως η Επιτροπή παρατήρησε, κατ' ουσίαν, στην αιτιολογική σκέψη 686 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αρκεί να υπογραμμιστεί ότι η εν λόγω παραδοχή στηρίζεται σε μερική παρουσίαση των δραστηριοτήτων σχετικά με την έκδοση καρτών και των δραστηριοτήτων σχετικά με την αποδοχή συναλλαγών, η οποία λαμβάνει υπόψη μόνον τις δαπάνες στις οποίες υποβάλλονται οι εκδότριες τράπεζες, παραλείποντας τα έσοδα ή τα λοιπά οικονομικά πλεονεκτήματα που οι εκδότριες τράπεζες αντλούν από τη δραστηριότητά τους σχετικά με την έκδοση καρτών, παρά τη σπουδαιότητα των εν λόγω εσόδων και των εν λόγω πλεονεκτημάτων, που υπογραμμίστηκε στις σκέψεις 106 έως 108 ανωτέρω.

212 Τέλος, όσον αφορά την τρίτη παραδοχή, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η Επιτροπή δεν αρκέστηκε στην απόρριψη των αποδεικτικών στοιχείων, τα οποία προέβαλαν οι προσφεύγουσες, για τον λόγο ότι αυτά δεν διέθεταν επαρκή αποδεικτική ισχύ, αλλά υπογράμμισε επίσης, αντιστοίχως στις αιτιολογικές σκέψεις 702 έως 708 και 709 έως 724 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι τόσο η λειτουργία του

συστήματος MasterCard όσο και οι μέθοδοι καθορισμού των ΠΔΠ πόρρω απείχαν από το θεωρητικό υπόδειγμα —το υπόδειγμα Baxter— επί του οποίου οι προσφεύγουσες στηρίζουν την επιχειρηματολογία τους.

213 Έτσι, όσον αφορά τη σύγκριση του συστήματος MasterCard με το υπόδειγμα Baxter, η Επιτροπή επισήμανε, ιδίως, μια θεμελιώδη διαφορά ως προς τους λόγους της αποδοχής των καρτών πληρωμών εκ μέρους των εμπόρων. Στην ουσία, ενώ το υπόδειγμα Baxter προϋποθέτει την ελεύθερη αποδοχή των εν λόγω καρτών εκ μέρους των εμπόρων, με γνώμονα τα πλεονεκτήματα που αντιπροσωπεύουν για τους εμπόρους οι υπηρεσίες οι οποίες σχετίζονται με αυτό το μέσο πληρωμών, η αποδοχή αυτή, στην πράξη, έχει επίσης ως αιτία την πίεση που αντιπροσωπεύει η εκ μέρους των καταναλωτών ζήτηση υπέρ αυτού του μέσου πληρωμών και ο κίνδυνος απώλειας συναλλαγών, ο οποίος σχετίζεται με τυχόν άρνηση αποδοχής του εν λόγω μέσου πληρωμών ή με τυχόν διάκριση εις βάρος του εν λόγω μέσου πληρωμών.

214 Όσον αφορά τις μεθόδους που ακολουθήθηκαν για τον καθορισμό των ΠΔΠ, η Επιτροπή υπογράμμισε τις διαφορές που υφίστανται μεταξύ της πρακτικής που ακολούθησαν οι προσφεύγουσες και του υποδείγματος Baxter.

215 Ως προς τη μέθοδο που εφαρμόσθηκε όσον αφορά τις πιστωτικές και τις προθεσμιακές κάρτες (MasterCard Standard Interchange Methodology, αιτιολογικές σκέψεις 710 έως 718 της προσβαλλομένης αποφάσεως), η ουσιώδης επίκριση της Επιτροπής αφορά την ισχνότητα της αναλύσεως της εξελίξεως της εκ μέρους των κατόχων καρτών και της εκ μέρους των εμπόρων ζητήσεως για αυτό το μέσο πληρωμών, ενώ πρόκειται ακριβώς για ένα από τα ουσιώδη στοιχεία του υποδείγματος Baxter. Έτσι, η εκ μέρους των εμπόρων ζήτηση υπολογίσθηκε απλώς σε σχέση με το πιθανό κόστος που θα συνεπαγόταν η δημιουργία ενός συστήματος καρτών με το σήμα του οικείου πιστωτικού ιδρύματος. Η Επιτροπή επισημαίνει τα όρια μιας τέτοιας αναλύσεως, εφόσον οι έμποροι δεν έχουν όλοι την επιθυμία ούτε τη δυνατότητα να θεσπίσουν ένα σύστημα τέτοιων καρτών. Όσον αφορά την ανάλυση της εκ μέρους των κατόχων καρτών ζητήσεως, η Επιτροπή προβάλλει ότι οι προσφεύγουσες δεν αποτιμούν την εξέλιξη της εν λόγω ζητήσεως, αλλά βασίζονται μόνο στις πληροφορίες που παρείχαν οι εκδότριες τράπεζες.

216 Ως προς τη μέθοδο που ήταν εφαρμοστέα όσον αφορά τις χρεωστικές κάρτες (Global MasterCard Debit Interchange Fee Methodology, αιτιολογικές σκέψεις 719 έως 724 της προσβαλλομένης αποφάσεως), η Επιτροπή, ενώ αναγνωρίζει ότι η μέθοδος αυτή είναι εγγύτερη στο υπόδειγμα Baxter καθόσον λαμβάνει υπόψη, συγχρόνως, τα έξοδα που σχετίζονται με την έκδοση, αλλά και τα έξοδα που σχετίζονται με την αποδοχή, υπογραμμίζει, κατ' ουσίαν, ότι η μέθοδος αυτή αποτελεί απόρροια μιας υπερβολικά ευρείας απόψεως ως προς τα έξοδα που σχετίζονται με την έκδοση, απόψεως κατά την οποία συμπεριλαμβάνονται σε αυτά και έξοδα που είναι σύμφυτα με κάθε μέθοδο πληρωμής, όπως είναι τα έξοδα τηρήσεως τρεχούμενου λογαριασμού.

217 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή ήταν σε θέση, χωρίς να υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, να απορρίψει την επιχειρηματολογία που προέβαλαν οι προσφεύγουσες προκειμένου να δικαιολογήσουν το ότι τα ενδεχομένως απορρέοντα από το σύστημα MasterCard αντικειμενικά πλεονεκτήματα οφείλονταν στον ρόλο που διαδραμάτισαν οι ΠΔΠ των προσφευγουσών.

218 Ειδικότερα, από τις σκέψεις 210 έως 215 ανωτέρω προκύπτει ότι η προσέγγιση των προσφευγουσών κατατείνει, αφενός, στο να υπερεκτιμά τα έξοδα με τα οποία βαρύνονται οι εκδότριες τράπεζες και, αφετέρου, στο να αξιολογεί ανεπαρκώς τα πλεονεκτήματα που αποκομίζουν οι έμποροι από αυτό το μέσο πληρωμών.

219 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών που αντλείται από το ότι αυτές παρείχαν υπερπλήρη αποδεικτικά στοιχεία οικονομικής φύσεως τα οποία τεκμηριώνουν τη βασιμότητα της επιχειρηματολογίας τους. Στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγουσες παραπέμπουν στα σχετικά χωρία της ΑΕΑΑ τους και στα συνημμένα αποδεικτικά στοιχεία οικονομικής φύσεως, καθώς και στα

παραρτήματα Α.13 και Α.14. Οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν, επίσης, την περιλαμβανόμενη στην αιτιολογική σκέψη 83 της αποφάσεως Visa II διαπίστωση της Επιτροπής ότι «όσο περισσότεροι έμποροι υπάρχουν εντός του συστήματος, τόσο πιο χρήσιμο είναι το σύστημα αυτό προς τους κατόχους καρτών και αντιστρόφως», διαπίστωση την οποία οι προσφεύγουσες ερμηνεύουν ως αναγνώριση της βασιμότητας της επιχειρηματολογίας τους.

220 Συναφώς, όπως υποστήριξε, κατ' ουσίαν, η Επιτροπή σε ένα από τα παραρτήματα της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο είναι αφιερωμένο στην αντίκρουση των προβληθέντων από τις προσφεύγουσες αποδεικτικών στοιχείων οικονομικής φύσεως (σημείο 10 του παραρτήματος 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως), πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, έστω και αν υποτεθεί ότι από τα εν λόγω στοιχεία μπορεί να συναχθεί ότι οι ΠΔΠ συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγής του συστήματος MasterCard, τούτο δεν θα αρκούσε προκειμένου να αποδειχθεί ότι οι εν λόγω ΠΔΠ πληρούν την πρώτη προϋπόθεση που θέτει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ.

221 Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι αυτοί που πρώτοι επωφελούνται από την αύξηση της παραγωγής του συστήματος MasterCard είναι ο οργανισμός πληρωμών MasterCard και οι μετέχουσες σ' αυτόν τράπεζες. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τη νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 206 ανωτέρω, η βελτίωση, κατά την έννοια της πρώτης προϋποθέσεως του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, δεν μπορεί να συνίσταται σε οποιοδήποτε πλεονέκτημα αποκομίζουν τα μέρη από τη συμφωνία, όσον αφορά τις οικείες δραστηριότητες παραγωγής ή διανομής.

222 Όσον αφορά τους εμπόρους, καίτοι η αύξηση του αριθμού των καρτών, οι οποίες βρίσκονται σε κυκλοφορία, μπορεί να ενισχύει τη χρησιμότητα του συστήματος MasterCard γι' αυτούς, η εν λόγω αύξηση έχει επίσης ως συνέπεια ότι μειώνει την πίεση που οι έμποροι μπορούν να ασκούν ως προς το ποσό των ΠΔΠ και, ως εκ τούτου, ότι μεγαλώνει την ισχύ των προσφευγουσών εντός της αγοράς. Συγκεκριμένα, μπορεί ευλόγως να συναχθεί ότι ο κίνδυνος αρνητικών συνεπειών όσον αφορά το μέγεθος της πελατείας των εμπόρων, οι οποίες μπορούν να προκύψουν από τυχόν άρνηση αποδοχής αυτού του μέσου πληρωμών ή από τυχόν διάκριση εις βάρος του εν λόγω μέσου πληρωμών, είναι τόσο υψηλότερος όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των καρτών που βρίσκονται σε κυκλοφορία.

223 Η συλλογιστική αυτή περιέχεται, κατ' ουσίαν, στις αιτιολογικές σκέψεις 729 και 730 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, καίτοι, στην αιτιολογική σκέψη 729, γίνεται δεκτό «το ότι, κατ' αρχήν, στο πλαίσιο ενός συστήματος καρτών πληρωμών που χαρακτηρίζεται από έμμεσες εξωτερικότητες δικτύου, οι διατραπεζικές προμήθειες μπορούν να συμβάλλουν στη μεγιστοποίηση της χρησιμότητας του δικτύου για τους χρήστες του», υπογραμμίζεται επίσης, στην αιτιολογική σκέψη 730, ότι οι ΠΔΠ μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις τράπεζες «προς επίτευξη της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας ή προς άντληση προσόδων».

224 Όσον αφορά την περιλαμβανόμενη στην αιτιολογική σκέψη 83 της αποφάσεως Visa II μνεία, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, καίτοι η Επιτροπή δέχθηκε ότι η χρησιμότητα του συστήματος Visa για κάθε κατηγορία χρηστών αποτελούσε συνάρτηση του αριθμού των χρηστών που εμπίπτουν στην άλλη κατηγορία, το εν λόγω θεσμικό όργανο υπογράμμισε, επίσης, ότι ήταν δυσχερές να προσδιοριστεί η μέση οριακή χρησιμότητα μιας πληρωμής με κάρτα Visa για κάθε κατηγορία χρηστών και αναφέρθηκε στην ανάγκη να βρεθεί κάποιο αποδεκτό υποκατάστατο που να ανταποκρίνεται στους προβληματισμούς της Επιτροπής, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται η μέριμνα να καθοριστεί η ΠΔΠ σε επίπεδο «που μεγιστοποιεί τα έσοδα» (αιτιολογική σκέψη 80 της αποφάσεως Visa II). Επομένως, εάν οι ΠΔΠ της Visa έτυχαν απαλλαγής, τούτο δεν συνέβη μόνον βάσει της συμβολής τους στην αύξηση της παραγωγής του συστήματος, αλλά διότι οι εν λόγω ΠΔΠ είχαν καθοριστεί σε σχέση με τρεις κατηγορίες κόστους που αντιστοιχούν σε υπηρεσίες οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν ότι παρέχονται, τουλάχιστον εν μέρει, προς όφελος των εμπόρων, κατηγορίες κόστους οι οποίες συνίστανται στο κόστος επεξεργασίας των συναλλαγών, στο κόστος της παροχής της «εγγύησης πληρωμής» και στο κόστος της περιόδου δωρεάν χρηματοδότησης (αιτιολογικές σκέψεις 84 και 85 της αποφάσεως Visa II).

225 Πάντως, καίτοι οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, σε μια υποσημείωση του δικογράφου της προσφυγής, ότι «τα προβληθέντα μέχρι σήμερα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία δεν αμφισβητήθηκαν, καταδεικνύουν ότι η διατραπεζική προμήθεια αντιπροσωπεύει ποσοστό λίγο μεγαλύτερο από τα δύο τρίτα του κόστους της εγγύησης πληρωμής, της περιόδου χωρίς τόκους και των εξόδων διαχείρισης […] και δεν περιλαμβάνει καν επιβάρυνση για πλείονα άλλα πλεονεκτήματα, όπως είναι οι αυξημένες πωλήσεις και τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τις ταμειακές ροές, των οποίων επίσης τυγχάνουν οι έμποροι», πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το επιχείρημα αυτό δεν συνοδεύεται από κανένα στοιχείο ικανό να επιτρέψει την επαλήθευση της ακρίβειάς του.

226 Επομένως, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι, ελλείψει αποδείξεως περί της υπάρξεως αρκούντως στενού συνδέσμου μεταξύ των ΠΔΠ και των αντικειμενικών πλεονεκτημάτων των οποίων τυγχάνουν οι έμποροι, το γεγονός ότι οι εν λόγω ΠΔΠ μπορούν να συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγής του συστήματος MasterCard δεν είναι ικανό, από μόνο του, να αποδείξει ότι πληρούται η πρώτη προϋπόθεση που θέτει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ.

227 Οι προσφεύγουσες προσάπτουν, επίσης, στην Επιτροπή, αφενός, ότι δεν έλαβε υπόψη τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τις ΠΔΠ για τους κατόχους καρτών και, αφετέρου, ότι συμπεριφέρθηκε ως «ρυθμιστής τιμών» ως προς τις ΠΔΠ.

228 Όσον αφορά την πρώτη επίκριση, είναι, βεβαίως, ακριβές ότι από πάγια νομολογία προκύπτει ότι τα αισθητά αντικειμενικά πλεονεκτήματα, τα οποία αφορά η πρώτη προϋπόθεση του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, μπορούν να εμφανιστούν όχι μόνο στη σχετική αγορά, αλλά και για κάθε άλλη αγορά στην οποία η επίμαχη συμφωνία θα μπορούσε να παραγάγει ευεργετικά αποτελέσματα, ακόμη δε, γενικότερα, και για κάθε υπηρεσία της οποίας η ποιότητα ή η αποτελεσματικότητα θα μπορούσε να βελτιωθεί από την ύπαρξη της εν λόγω συμφωνίας (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 28ης Φεβρουαρίου 2002, T-86/95, Compagnie générale maritime κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1011, σκέψη 343, και GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, σκέψη 196 ανωτέρω, σκέψη 248). Ωστόσο, δεδομένου ότι οι έμποροι αποτελούν τη μία από τις δύο ομάδες χρηστών τους οποίους αφορούν οι κάρτες πληρωμών, η ίδια η ύπαρξη της δεύτερης προϋποθέσεως του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι η ύπαρξη αισθητών αντικειμενικών πλεονεκτημάτων δυναμένων να αποδοθούν στις ΠΔΠ πρέπει επίσης να αποδειχθεί και ως προς τους εμπόρους.

229 Επομένως, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν σχετικά αποδεικτικά στοιχεία, η προβληθείσα από τις προσφεύγουσες επίκριση που αφορά ανεπαρκή συνεκτίμηση των πλεονεκτημάτων των ΠΔΠ για τους κατόχους καρτών είναι, εν πάση περιπτώσει, αλυσιτελής.

230 Όσον αφορά τη δεύτερη επίκριση —που επαναλαμβάνει την επιχειρηματολογία που προβλήθηκε στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως—, οι προσφεύγουσες, καθώς και πολλές εκ των παρεμβαινουσών, προβάλλουν, κατ' ουσίαν, ότι η επιχειρηματολογία που προβλήθηκε κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας είχε ως συνέπεια ότι μετατέθηκε στην Επιτροπή το βάρος αποδείξεως για την αντίκρουση των σχετικών επιχειρημάτων. Προσάπτουν, επίσης, στην Επιτροπή ότι επέβαλε σ' αυτές την υποχρέωση να δικαιολογήσουν τον καθορισμό των ΠΔΠ σε ένα συγκεκριμένο ύψος. Τέλος, οι προσφεύγουσες και ορισμένες εκ των παρεμβαινουσών αναφέρονται στο γεγονός ότι, έπειτα από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή προκήρυξε διαδικασία προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών για μια μελέτη σχετικά με «τα απορρέοντα από την αποδοχή διαφόρων μεθόδων πληρωμής έξοδα και οφέλη για τους εμπόρους», προκειμένου να υπογραμμίσει, κατ' ουσίαν, την έλλειψη στοιχείων ικανών να ανταποκριθούν στον απαιτούμενο από την Επιτροπή βαθμό αποδείξεως οικονομικών στοιχείων.

231 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή δεν παρέβη την υποχρέωση που έχει διαμορφωθεί από τη νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 197 ανωτέρω, καθόσον το εν λόγω θεσμικό όργανο εξέτασε και εγκύρως αντέκρουσε τη βασιμότητα της επιχειρηματολογίας που προέβαλαν οι προσφεύγουσες κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

232 Όσον αφορά το επιχείρημα που αντλείται από έλλειψη στοιχείων ικανών να ανταποκριθούν στον απαιτούμενο από την Επιτροπή βαθμό αποδείξεως στον οικονομικό τομέα, έστω και αν το επιχείρημα αυτό κριθεί βάσιμο, δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την ελάφρυνση του βάρους αποδείξεως ούτε την αντιστροφή του βάρους αποδείξεως, όπως δίδουν την εντύπωση ότι υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες. Συναφώς, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι μια τέτοια δυσχέρεια θα μπορούσε να θεωρηθεί ως συναρτώμενη με το νόημα της επιχειρηματολογίας που προέβαλαν οι προσφεύγουσες κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

233 Έτσι, δεδομένου ότι δεν κατέστη δυνατό να αποδειχθεί με ακρίβεια η έκταση των πλεονεκτημάτων που μπορούν να θεωρηθούν ότι δικαιολογούν ένα οικονομικό αντιστάθμισμα για τους εμπόρους σε σχέση με τα έξοδα στα οποία υποβάλλονται οι εκδότριες τράπεζες, μπορεί ευλόγως να γίνει δεκτό ότι εναπέκειτο στις προσφεύγουσες, προκειμένου να αποδείξουν ότι οι ΠΔΠ πληρούσαν την πρώτη προϋπόθεση που θέτει το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ, να εντοπίσουν τις παρεχόμενες από τις τράπεζες, οι οποίες εκδίδουν χρεωστικές, προθεσμιακές ή πιστωτικές κάρτες, υπηρεσίες που είναι ικανές να αποτελούν αντικειμενικά πλεονεκτήματα για τους εμπόρους. Εναπέκειτο, επίσης, στις προσφεύγουσες να αποδείξουν την ύπαρξη ενός αρκούντως σαφούς συσχετισμού μεταξύ των εξόδων που συνεπάγεται η παροχή των υπηρεσιών αυτών και του ποσού των ΠΔΠ. Όσον αφορά το τελευταίο αυτό ζήτημα, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ο καθορισμός των εξόδων αυτών δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς να ληφθούν υπόψη τα άλλα έσοδα που αποκομίζουν οι εκδότριες τράπεζες επ' ευκαιρία της παροχής των υπηρεσιών αυτών ούτε μπορούν να περιληφθούν στα εν λόγω έξοδα και έξοδα τα οποία δεν συνδέονται άμεσα με αυτά.

234 Στο μέτρο που, για τους λόγους που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 214 έως 218 ανωτέρω, η Επιτροπή συνήγαγε, χωρίς να υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, ότι τόσο η μέθοδος που ήταν εφαρμοστέα όσον αφορά τις πιστωτικές και τις προθεσμιακές κάρτες όσο και η μέθοδος που αφορούσε τις χρεωστικές κάρτες δεν παρείχε τη δυνατότητα να αποδειχθεί ότι επληρούτο η πρώτη προϋπόθεση του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, το γεγονός, το οποίο υπογράμμισαν πολλές εκ των παρεμβαινουσών, ότι οι ΠΔΠ συνιστούν το αντιστάθμισμα ορισμένων πλεονεκτημάτων για τους εμπόρους δεν είναι ικανό, υπό τις περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως, να αποδείξει ότι οι εν λόγω ΠΔΠ πληρούν τις προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής.

235 Ομοίως, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή το ότι απέστη χωρίς εξήγηση από την άποψη που είχε υιοθετήσει στην απόφαση Visa II, όσον αφορά την ανάλυση των ΠΔΠ βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, δεδομένου ότι, στο πλαίσιο της αποφάσεως Visa II, η απαλλαγή είχε χορηγηθεί βάσει μιας μεθόδου υπολογισμού που περιόριζε το ποσό των ΠΔΠ σε ορισμένα ειδικά πλεονεκτήματα για τους εμπόρους, στοιχείο που διαφοροποιεί τις περιστάσεις που χαρακτηρίζουν την έκδοση της εν λόγω αποφάσεως από τις περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως.

236 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η συλλογιστική της Επιτροπής σχετικά με την πρώτη προϋπόθεση του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ αντέβαινε στο ισχύον νομικό πλαίσιο. Δεδομένου ότι η πλήρωση των προϋποθέσεων που θέτει το εν λόγω άρθρο είναι αναγκαία προκειμένου αυτό να τύχει εφαρμογής, πρέπει να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, τούτο δε χωρίς να χρειάζεται να εξετασθούν οι επικρίσεις των προσφευγουσών σχετικά με τις λοιπές πτυχές της εκ μέρους της Επιτροπής αναλύσεως της στηριζόμενης στο άρθρο αυτό.

237 Κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από τον υπερβολικά επαχθή χαρακτήρα του βάρους αποδείξεως που επιρρίφθηκε στις προσφεύγουσες, πρέπει επίσης να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, από τις προαναφερθείσες παρατηρήσεις προκύπτει ότι η Επιτροπή εξέτασε τα επιχειρήματα και τα αποδεικτικά στοιχεία που προέβαλαν οι προσφεύγουσες και, υπό τις περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως, βασίμως συνήγαγε ότι αυτά δεν παρείχαν τη δυνατότητα να αποδειχθεί ότι επληρούντο οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ. Στο μέτρο που η Επιτροπή

βασίμως συνήγαγε ότι οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν αποδείξεις προς στήριξη της ενστάσεως που προέβαλαν, πρέπει επίσης να απορριφθεί το επιχείρημα που αντλείται από παραβίαση της αρχής in dubio pro reo.

3. Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ λόγω του εσφαλμένου χαρακτηρισμού του οργανισμού πληρωμών MasterCard ως ενώσεως επιχειρήσεων

238 Οι προσφεύγουσες, υποστηριζόμενες από τις παρεμβαίνουσες, προσάπτουν στην Επιτροπή ότι εσφαλμένως δέχθηκε ότι υφίστατο ένωση επιχειρήσεων, κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ καθόσον παρέλειψε να λάβει υπόψη τις μεταβολές που επήλθαν, λόγω της IPO, ως προς τη διάρθρωση και τη διακυβέρνηση της MasterCard, ενώ εξ αυτών προκύπτει ότι οι τράπεζες δεν ελέγχουν, πλέον, τη MasterCard και ότι αυτή αποφασίζει μονομερώς σχετικά με τις ΠΔΠ. Οι προσφεύγουσες προβάλλουν, ιδίως, ότι η ύπαρξη ή η μη ύπαρξη ελέγχου εκ μέρους των τραπεζών αποτελεί κρίσιμο στοιχείο. Επίσης, η Επιτροπή φέρεται ότι έκρινε εσφαλμένως ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες εξακολουθούσαν, μετά την IPO, να φέρουν την ευθύνη για τις δραστηριότητες του οργανισμού πληρωμών MasterCard στην Ευρώπη μέσω του ευρωπαϊκού διοικητικού συμβουλίου.

239 Επιπλέον, τόσο οι προσφεύγουσες όσο και πολλές εκ των παρεμβαινουσών βάλλουν κατά του κριτηρίου της υπάρξεως κοινότητας συμφερόντων μεταξύ του οργανισμού πληρωμών MasterCard και των τραπεζών, όσον αφορά τον καθορισμό των ΠΔΠ, κριτηρίου το οποίο εφαρμόστηκε από την Επιτροπή. Προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε ότι ο οργανισμός πληρωμών MasterCard εξακολουθούσε να ενεργεί προς το συμφέρον των τραπεζών ή εξ ονόματός τους αντί να ενεργεί εξ ονόματος των μετόχων της MasterCard, επ' ευκαιρία του καθορισμού των ΠΔΠ. Μία εκ των παρεμβαινουσών υπογραμμίζει, επίσης, ότι το κριτήριο αυτό δεν στηρίζεται σε κανένα νομολογιακό προηγούμενο. Πολλές εκ των παρεμβαινουσών προβάλλουν ότι δεν είναι σε θέση να ασκήσουν οποιαδήποτε επιρροή στα όργανα διοίκησης του οργανισμού πληρωμών MasterCard και ότι αντιμετωπίζονται ως πελάτες από τον εν λόγω οργανισμό πληρωμών.

240 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του υπό κρίση σκέλους του λόγου ακυρώσεως.

241 Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 81 ΕΚ εφαρμόζεται στις ενώσεις στο μέτρο που η ίδια τους η δραστηριότητα ή η δραστηριότητα των επιχειρήσεων που προσχωρούν σ' αυτές σκοπεί στη δημιουργία των αποτελεσμάτων τα οποία η διάταξη αυτή αφορά (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 26ης Ιανουαρίου 2005, T-193/02, Piau κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-209, σκέψη 72 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

242 Πρέπει, επίσης, να υπομνησθεί ότι οι έννοιες «συμφωνία», «αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων» και ««εναρμονισμένη πρακτική» καταλαμβάνουν, από υποκειμενική έποψη, μορφές συμπαιγνίας που μοιράζονται την ίδια φύση και διακρίνονται μόνον ως προς την ένταση και τις μορφές υπό τις οποίες αυτές εκδηλώνονται (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουνίου 2009, C-8/08, T-Mobile Netherlands κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-4529, σκέψη 23).

243 Ειδικότερα, όσον αφορά την έννοια «αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων», όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας P. Léger με τις προτάσεις του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Φεβρουαρίου 2002, C-309/99, Wouters κ.λπ. (Συλλογή 2002, σ. I-1577, I-1582, σημείο 62), σκοπός της είναι να μη διαφεύγουν οι επιχειρήσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού λόγω μόνον του τρόπου με τον οποίο συντονίζουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της αρχής αυτής, στο άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ εμπίπτουν όχι μόνον οι άμεσοι τρόποι συντονισμού των συμπεριφορών μεταξύ επιχειρήσεων (οι συμφωνίες και οι εναρμονισμένες πρακτικές), αλλά και οι θεσμοποιημένες μορφές συνεργασίας, δηλαδή οι καταστάσεις όπου οι επιχειρηματίες ενεργούν μέσω συλλογικής οντότητας ή κοινού οργάνου.

244 Επομένως, πρέπει να εξακριβωθεί, εν προκειμένω, αν, παρά τις μεταβολές που επήλθαν λόγω της IPO, ο οργανισμός πληρωμών MasterCard εξακολουθεί να αποτελεί μια θεσμοποιημένη μορφή συντονισμού της συμπεριφοράς των τραπεζών.

245 Κατά πρώτον, μολονότι δεν αμφισβητείται ότι, από την IPO και εφεξής, οι αποφάσεις σχετικά με τις ΠΔΠ λαμβάνονται από τα όργανα του οργανισμού πληρωμών MasterCard και ότι οι τράπεζες δεν μετέχουν σε αυτήν τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων, ωστόσο, από τα πραγματικά και τα νομικά στοιχεία που υφίσταντο κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, κρίσιμη ημερομηνία για την εξέταση της νομιμότητάς της κατ' εφαρμογήν της νομολογίας που παρατέθηκε στη σκέψη 64 ανωτέρω, προκύπτει ότι οι τράπεζες εξακολούθησαν να ασκούν συλλογικώς εξουσία λήψεως αποφάσεων ως προς ουσιώδεις πτυχές της λειτουργίας του οργανισμού πληρωμών MasterCard, μετά την IPO, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

246 Πρώτον, όσον αφορά τη λειτουργία του οργανισμού πληρωμών MasterCard σε εθνικό επίπεδο, η Επιτροπή δέχθηκε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 58 έως 62 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις οποίες παραπέμπει η αιτιολογική σκέψη 359 της ίδιας αποφάσεως, ότι οι τράπεζες εδικαιούντο να θεσπίζουν ειδικούς εθνικούς κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται σε μια συγκεκριμένη αγορά και οι οποίοι αντικαθιστούν εν μέρει τους κανόνες του παγκόσμιου δικτύου. Στους κανόνες αυτούς συμπεριλαμβάνονται «οι εναλλακτικοί κανόνες που ισχύουν για όλες τις εγχώριες συναλλαγές, περιλαμβανομένων των συναλλαγών που γίνονται αποδεκτές από μέλη τα οποία είναι εγκατεστημένα εκτός της οικείας χώρας» (αιτιολογική σκέψη 60 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Το πιο εμβληματικό παράδειγμα της εν λόγω εξουσίας λήψεως αποφάσεων, η οποία ασκείται σε εθνικό επίπεδο, συνίσταται στον καθορισμό εθνικών διατραπεζικών προμηθειών που εφαρμόζονται κατά προτίμηση αντί των ΠΔΠ. Η Επιτροπή επισήμανε επίσης, στην αιτιολογική σκέψη 61 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι τέτοιοι εθνικοί κανόνες δεν έχρηζαν εγκρίσεως ή πιστοποιήσεως εκ μέρους των προσφευγουσών.

247 Δεύτερον, η Επιτροπή μπορούσε βασίμως να επικαλεσθεί, στις αιτιολογικές σκέψεις 50 έως 57 και 364 και 365 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τη διατήρηση της υπάρξεως, μετά την IPO, του ευρωπαϊκού διοικητικού συμβουλίου, το οποίο απαρτιζόταν από εκπροσώπους των ευρωπαϊκών τραπεζών, και την αρμοδιότητα του εν λόγω διοικητικού συμβουλίου να αποφασίζει σχετικά με «ουσιώδη ζητήματα», στα οποία συμπεριλαμβάνονται η εξέταση των αιτήσεων προσχωρήσεως, τα πρόστιμα, οι διαπεριφερειακοί κανόνες λειτουργίας, οι αξιολογήσεις και τα έξοδα, στο μέτρο που οι εν λόγω αξιολογήσεις και τα εν λόγω έξοδα δεν έχουν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά, η βελτίωση και η ανάπτυξη των διαπεριφερειακών προϊόντων «στο μέτρο που οι πρωτοβουλίες στον τομέα της ανάπτυξης προϊόντων δεν αφορούν ευαίσθητα στοιχεία από την άποψη του ανταγωνισμού», ο ετήσιος προϋπολογισμός των εξόδων, τα πλεονάζοντα κεφάλαια και οι κανόνες σχετικά με την προσθήκη σήματος και σχετικά με τις πιστωτικές κάρτες που εκδίδονται σε συνεργασία με μια φιλανθρωπική οργάνωση προς στήριξη του έργου της (αιτιολογική σκέψη 52 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

248 Βεβαίως, όπως υπενθυμίζουν οι προσφεύγουσες με τα δικόγραφά τους, το ευρωπαϊκό διοικητικό συμβούλιο όφειλε να ακολουθεί τις υποδείξεις του παγκόσμιου διοικητικού συμβουλίου και μπορούσαν να ανακληθούν οι εξουσίες του για τη λήψη αποφάσεων. Ωστόσο, η δυνατότητα του παγκόσμιου διοικητικού συμβουλίου να διατυπώνει υποδείξεις που να διευκρινίζουν, παραδείγματος χάρη, τα όρια των αρμοδιοτήτων του ευρωπαϊκού διοικητικού συμβουλίου ουδόλως αναιρεί την εξουσία του εν λόγω ευρωπαϊκού διοικητικού συμβουλίου να λαμβάνει αποφάσεις. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τη δυνατότητα του παγκόσμιου διοικητικού συμβουλίου να ασκεί το ίδιο τα προνόμια του ευρωπαϊκού διοικητικού συμβουλίου ή να προβαίνει σε ανάκληση των εξουσιών του ευρωπαϊκού διοικητικού συμβουλίου, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτέρως αυστηρών προϋποθέσεων που διέπουν την εφαρμογή της, οι οποίες υπομνήσθηκαν στις αιτιολογικές σκέψεις 55 και 56 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

249 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διατήρηση της εξουσίας λήψεως αποφάσεων, σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο, εκ μέρους των τραπεζών εντός του πλαισίου του οργανισμού πληρωμών MasterCard κατατείνει στο να μετριασθούν σε μεγάλο βαθμό οι συνέπειες που πρέπει να συναχθούν από την IPO. Κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, ο οργανισμός πληρωμών MasterCard έδιδε

μάλλον την εντύπωση ότι εξακολουθούσε να λειτουργεί στην Ευρώπη ως ένωση επιχειρήσεων, εντός της οποίας οι τράπεζες δεν αποτελούσαν μόνον πελάτες των παρεχομένων υπηρεσιών, αλλά μετείχαν συλλογικώς και κατά αποκεντρωμένο τρόπο σε ουσιώδεις πτυχές της εξουσίας λήψεως αποφάσεων.

250 Κατά δεύτερον, η Επιτροπή βασίμως συνήγαγε, κατ' ουσίαν, ότι οι ΠΔΠ αντανακλούσαν τα συμφέροντα των τραπεζών, παρά το ότι οι τράπεζες δεν ήλεγχαν, πλέον, τη MasterCard από την IPO και εφεξής ούτε μετείχαν, πλέον, στον καθορισμό του ποσού των ΠΔΠ, για τον λόγο ότι υπήρχε κοινότητα συμφερόντων μεταξύ του οργανισμού πληρωμών MasterCard και των τραπεζών ως προς το σημείο αυτό.

251 Πρώτον, από τη νομολογία του Δικαστηρίου απορρέει ότι η ύπαρξη κοινότητας συμφερόντων ή κοινού συμφέροντος αποτελεί κρίσιμο στοιχείο προκειμένου να εκτιμηθεί αν υφίσταται απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1987, 45/85, Verband der Sachversicherer κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 405, σκέψη 29).

252 Δεύτερον, η Επιτροπή ορθώς έκρινε ότι οι τράπεζες, συμπεριλαμβανομένων αυτών που δραστηριοποιούνταν στην αγορά αποδοχής συναλλαγών, είχαν συμφέρον να καθορίζεται το ποσό των ΠΔΠ σε υψηλό επίπεδο.

253 Συγκεκριμένα, οι ως άνω τράπεζες, όπως ορθώς υπογράμμισε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 383 της προσβαλλομένης αποφάσεως, επωφελούνται, χάρη στις ΠΔΠ, από μια ελάχιστη κατώτατη τιμή, που παρέχει σ' αυτές τη δυνατότητα να μετακυλίουν εύκολα το κόστος των εν λόγω ΠΔΠ στους εμπόρους, για τους λόγους που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 134 ανωτέρω. Έτσι, οι ΠΔΠ αποτελούν δαπάνη για τις τράπεζες, στο πλαίσιο της δραστηριότητάς τους σχετικά με την αποδοχή συναλλαγών, μόνον όταν οι εν λόγω τράπεζες αποφασίζουν να αναλάβουν οι ίδιες το κόστος των εν λόγω ΠΔΠ. Ωστόσο, από τις σκέψεις 162 έως 164 ανωτέρω προκύπτει ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο επέρχεται μάλλον κατ' εξαίρεση.

254 Επιπλέον, ακόμη και σε μια τέτοια περίπτωση, μπορεί ευλόγως να γίνει δεκτό ότι οι ΠΔΠ παραμένουν πηγή εσόδων για τις τράπεζες καθόσον οι εν λόγω τράπεζες διαθέτουν, επίσης, δραστηριότητα σχετική με την έκδοση καρτών. Συναφώς, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι ούτε οι προσφεύγουσες ούτε οι παρεμβαίνουσες προσκόμισαν στοιχεία ικανά να θέσουν υπό αμφισβήτηση τη βασιμότητα της περιλαμβανόμενης στην αιτιολογική σκέψη 385 της προσβαλλομένης αποφάσεως παρατηρήσεως της Επιτροπής που αφορά το γεγονός ότι, λόγω της υπάρξεως, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2004, ενός κανόνα του συστήματος MasterCard, ήτοι του κανόνα NAWIR (No Acquiring Without Issuing Rule), ο οποίος επέβαλλε στις τράπεζες, που αποδέχονταν συναλλαγές, να έχουν και δραστηριότητα σχετική με την έκδοση καρτών, σχεδόν όλες οι τράπεζες που διέθεταν δραστηριότητα σχετική με την αποδοχή συναλλαγών ήσαν, επίσης, εκδότριες καρτών και επωφελούντο, ως εκ τούτου, από τις ΠΔΠ.

255 Τρίτον, η Επιτροπή βασίμως έκρινε επίσης, στην αιτιολογική σκέψη 386 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο οργανισμός πληρωμών MasterCard είχε, ωσαύτως, συμφέρον να καθορίζονται σε υψηλό ποσοστό οι ΠΔΠ, «καθόσον οι εισφορές προσχωρήσεως, τις οποίες οι τράπεζες όφειλαν να καταβάλλουν στη [MasterCard και στις ενοποιημένες θυγατρικές της] ως αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες τους σχετικά με τον συντονισμό και το δίκτυο, [συνδέονταν] με τις συναλλαγές» (αιτιολογική σκέψη 386 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Συγκεκριμένα, ο αριθμός των συναλλαγών και, επομένως, τα έσοδα του οργανισμού πληρωμών MasterCard εξαρτώνται ουσιαστικά από τη βούληση των τραπεζών να προτείνουν τις κάρτες MasterCard στους πελάτες τους. Επομένως, είναι προς το συμφέρον του οργανισμού πληρωμών MasterCard να καθορίζει τις ΠΔΠ σε τέτοιο ύψος που να θεωρείται ελκτικό από τις τράπεζες, στοιχείο το οποίο υπογραμμίζεται και από το γεγονός, το οποίο επισημάνθηκε από την Επιτροπή στις αιτιολογικές σκέψεις 461 έως 498 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο μεταξύ των συστημάτων ανταγωνισμός συντελείται εις βάρος των συστημάτων καρτών που προσφέρουν ΠΔΠ μικρότερου ύψους.

256 Τέταρτον, από τα δικόγραφα των προσφευγουσών προκύπτει ότι αυτές δεν αμφισβητούν το υποστατό της περιλαμβανόμενης στην αιτιολογική σκέψη 389 της προσβαλλομένης αποφάσεως παρατηρήσεως ότι «[η διαπιστωθείσα εξέλιξη μετά την IPO καταδεικνύει, επίσης, ότι ο [οργανισμός πληρωμών MasterCard] λαμβάνει υπόψη τα συγκεκριμένα συμφέροντα των τραπεζών όταν καθορίζει το ύψος των [ΠΔΠ]». Η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών συνίσταται μάλλον στο ότι αυτές υποστηρίζουν ότι περιορίζονται στο να ενεργούν όπως ένας παρέχων υπηρεσίες που προσπαθεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες των πελατών του, ήτοι των εκδοτριών τραπεζών, των αποδεκτριών τραπεζών και των εμπόρων.

257 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι η εξομοίωση τραπεζών και εμπόρων ουδόλως είναι πειστική, στο μέτρο που, όσον αφορά τους εμπόρους, αυτό που αναζητείται, κατ' ουσίαν, είναι το μέγιστο όριο ανοχής τους ως προς την τιμή των συναλλαγών μέσω κάρτας, όπως υπογραμμίστηκε στις σκέψεις 212 έως 217 ανωτέρω.

258 Η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών που αντλείται από το ότι ο οργανισμός πληρωμών MasterCard, από την IPO της MasterCard και εφεξής, λαμβάνει υπόψη αποκλειστικά και μόνον το συμφέρον των μετόχων του που υπάγονται στον δημόσιο τομέα δεν είναι, επίσης, πειστική. Στο μέτρο που ο καθορισμός των ΠΔΠ σε υψηλό ποσοστό συμβάλλει στην ύπαρξη μεγαλύτερου αριθμού συναλλαγών και, επομένως, έχει ευνοϊκό αντίκτυπο για τα έσοδα του οργανισμού πληρωμών MasterCard, μπορεί ευλόγως να συναχθεί ότι μεταξύ των μετόχων της MasterCard και των τραπεζών δεν υφίστανται αντίθετα συμφέροντα.

259 Διαπιστώνεται ότι, λαμβανομένων υπόψη των δύο στοιχείων που μνημονεύθηκαν ανωτέρω, ήτοι της διατηρήσεως της εξουσίας λήψεως αποφάσεων εκ μέρους των τραπεζών, μετά την IPO, εντός του πλαισίου του οργανισμού πληρωμών MasterCard και της υπάρξεως κοινότητας συμφερόντων μεταξύ του εν λόγω οργανισμού πληρωμών και των τραπεζών ως προς το ζήτημα των ΠΔΠ, η Επιτροπή βασίμως εκτίμησε, κατ' ουσίαν, ότι, παρά τις μεταβολές που επήλθαν λόγω της IPO του οργανισμού πληρωμών MasterCard, ο εν λόγω οργανισμός πληρωμών εξακολουθούσε να αποτελεί μια θεσμοποιημένη μορφή συντονισμού της συμπεριφοράς των τραπεζών. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή ορθώς ενέμεινε στον χαρακτηρισμό των αποφάσεων, οι οποίες ελήφθησαν από τα όργανα του οργανισμού πληρωμών MasterCard σχετικά με τον καθορισμό των ΠΔΠ, ως αποφάσεων ενώσεως επιχειρήσεων.

260 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ο τρίτος λόγος ακυρώσεως, τούτο δε χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθούν οι επικρίσεις των προσφευγουσών σχετικά με τα λοιπά στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή προς στήριξη του συμπεράσματός της και, ιδίως, η εκ μέρους των τραπεζών αποδοχή του νέου τρόπου διακυβέρνησης όσον αφορά τις ΠΔΠ (αιτιολογικές σκέψεις 394 έως 396 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

4. Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από το ότι η προσβαλλόμενη απόφαση βαρύνεται με διαδικαστικές πλημμέλειες και με πλάνες περί τα πράγματα

261 Ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως απαρτίζεται από δύο σκέλη, που αντλούνται, αφενός, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των προσφευγουσών και, αφετέρου, από πλάνες περί τα πράγματα ικανές να καταστήσουν πλημμελή την προσβαλλόμενη απόφαση.

α) Επί του πρώτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των προσφευγουσών

262 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν τέσσερις αιτιάσεις με τις οποίες βάλλουν, πρώτον, κατά της καταχρηστικής χρησιμοποιήσεως ενός εγγράφου που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών, δεύτερον, κατά της ελλείψεως σαφήνειας του εν λόγω εγγράφου, τρίτον, κατά της υπάρξεως νέων στοιχείων εντός της προσβαλλομένης αποφάσεως και, τέταρτον, κατά του τρόπου με τον οποίο η Επιτροπή ενημέρωσε ορισμένες εθνικές αρχές ανταγωνισμού.

Επί της πρώτης αιτιάσεως, που αντλείται από καταχρηστική χρησιμοποίηση ενός εγγράφου που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών

263 Οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι χρησιμοποίησε ένα έγγραφο το οποίο περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών αντί να απευθύνει δεύτερη ΕΑΑ. Το εν λόγω έγγραφο, το οποίο περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών, υπερέβαινε το πλαίσιο μιας απλής επιπρόσθετης παρουσιάσεως των αποδεικτικών στοιχείων καθόσον περιείχε νέα νομικά επιχειρήματα και νέα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά.

264 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της υπό κρίση αιτιάσεως.

265 Κατά πάγια νομολογία, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας επιβάλλει να παρέχεται στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση, κατά τη διοικητική διαδικασία, η δυνατότητα να καταστήσει λυσιτελώς γνωστή την άποψή της σχετικά με το υποστατό και το κρίσιμο των πραγματικών περιστατικών και περιστάσεων των οποίων γίνεται επίκληση, καθώς και σχετικά με τα έγγραφα που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή προς τεκμηρίωση της θέσεώς της περί παραβιάσεως της Συνθήκης (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 10, και της 6ης Απριλίου 1995, C-310/93 P, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-865, σκέψη 21).

266 Το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 αντανακλά την αρχή αυτή στο μέτρο που προβλέπει ότι στους εμπλεκομένους αποστέλλεται ανακοίνωση των αιτιάσεων η οποία πρέπει να αναφέρει σαφώς όλα τα ουσιώδη στοιχεία επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή σ' αυτό το στάδιο της διαδικασίας (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψη 67), ώστε οι ενδιαφερόμενοι να είναι σε θέση να αντιληφθούν για ποιες ενέργειες τους επικρίνει η Επιτροπή και να αμυνθούν λυσιτελώς προτού αυτή εκδώσει οριστική απόφαση. Η ανωτέρω επιταγή πληρούται οσάκις η συγκεκριμένη απόφαση δεν προσάπτει στους ενδιαφερομένους παραβάσεις διαφορετικές από εκείνες που παρατίθενται στην ανακοίνωση αιτιάσεων και λαμβάνει υπόψη μόνον τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία οι ενδιαφερόμενοι είχαν την ευκαιρία να παράσχουν εξηγήσεις (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Πρωτοδικείου της 19ης Μαρτίου 2003, T-213/00, CMA CGM κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-913, σκέψη 109 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

267 Πάντως, μνεία των εν λόγω στοιχείων μπορεί να γίνει συνοπτικά, η δε τελική απόφαση δεν χρειάζεται κατ' ανάγκη να είναι αντίγραφο της ανακοινώσεως αιτιάσεων (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 265 ανωτέρω, σκέψη 14), καθόσον η ανακοίνωση αυτή συνιστά προκαταρκτικό έγγραφο, του οποίου οι πραγματικές και νομικές εκτιμήσεις έχουν καθαρά προσωρινό χαρακτήρα (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Νοεμβρίου 1987, 142/84 και 156/84, British American Tobacco και Reynolds Industries κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4487, σκέψη 70). Ως εκ τούτου, είναι παραδεκτές προσθήκες στην ανακοίνωση αιτιάσεων οι οποίες πραγματοποιούνται υπό το πρίσμα της απαντήσεως των διαδίκων, των οποίων τα επιχειρήματα αποδεικνύουν ότι όντως άσκησαν τα δικαιώματά τους άμυνας. Η Επιτροπή μπορεί επίσης, ενόψει της διοικητικής διαδικασίας, να αναθεωρήσει ή να προσθέσει πραγματικά ή νομικά επιχειρήματα προς στήριξη των αιτιάσεων που διατύπωσε (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, αποφάσεις του Πρωτοδικείου Compagnie générale maritime κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 228 ανωτέρω, σκέψη 448, και της 22ας Οκτωβρίου 2002, T-310/01, Schneider Electric κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-4071, σκέψη 438).

268 Έτσι, ανακοίνωση συμπληρωματικών αιτιάσεων προς τους ενδιαφερομένους καθίσταται αναγκαία μόνο στην περίπτωση που το αποτέλεσμα των ερευνών οδηγεί την Επιτροπή στον καταλογισμό νέων πραγματικών περιστατικών στις επιχειρήσεις ή στην αισθητή τροποποίηση των στοιχείων που αποδεικνύουν τις αμφισβητούμενες παραβάσεις (απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 266 ανωτέρω, σκέψη 192).

269 Τέλος, πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία, προσβάλλονται τα δικαιώματα άμυνας οσάκις υφίσταται το ενδεχόμενο, λόγω παρατυπίας εκ μέρους της Επιτροπής, η κινηθείσα από αυτήν διοικητική διαδικασία να καταλήξει πιθανώς σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Η προσφεύγουσα επιχείρηση αποδεικνύει ότι έλαβε χώρα παρόμοια προσβολή εφόσον αποδείξει επαρκώς όχι ότι η απόφαση της Επιτροπής θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο, αλλά ότι θα μπορούσε να υποστηρίξει καλύτερα την άμυνά της ελλείψει της παρατυπίας, παραδείγματος χάρη ως εκ του ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει για την άμυνά της έγγραφα στα οποία δεν της επετράπη η πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-194/99 P, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-10821, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 1ης Ιουλίου 2010, C-407/08 P, Knauf Gips κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-6375, σκέψη 28).

270 Εν προκειμένω, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι, καίτοι η Επιτροπή στηρίχθηκε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 202 έως 213 της ΕΑΑ, στα χαρακτηριστικά του οργανισμού πληρωμών MasterCard, ως είχαν προ της ΙΡΟ, προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο εν λόγω οργανισμός πληρωμών αποτελούσε ένωση επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, μπορεί να συναχθεί από άλλα χωρία της εν λόγω ανακοινώσεως αιτιάσεων ότι η Επιτροπή εκτιμούσε ότι η αναγγελθείσα ΙΡΟ της MasterCard δεν θα επέφερε καμία μεταβολή ως προς τη βασιμότητα του συμπεράσματός της όσον αφορά την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ. Έτσι, στην αιτιολογική σκέψη 25, υπογραμμίστηκε ότι τα έγγραφα, τα οποία προσκόμισαν οι προσφεύγουσες, δεν απέδειξαν ότι το ευρωπαϊκό διοικητικό συμβούλιο θα έχανε την εξουσία να καθορίζει τις ΠΔΠ μετά την ΙΡΟ. Στην αιτιολογική σκέψη 28 της εν λόγω ΕΑΑ, η Επιτροπή προέβη σε μια παρουσίαση των τροποποιήσεων, τις οποίες επρόκειτο να εισαγάγει η ΙΡΟ, αφήνοντας να εννοηθεί ότι οι τράπεζες θα εξακολουθούσαν να διαδραματίζουν ρόλο στο πλαίσιο της νέας διαρθρώσεως.

271 Καίτοι ένα από τα στοιχεία, τα οποία έλαβε υπόψη η Επιτροπή εντός της ΕΑΑ, αποδείχθηκε διαφορετικό από αυτό που εν τέλει αποφασίσθηκε στο πλαίσιο της ΙΡΟ, καθόσον το ευρωπαϊκό διοικητικό συμβούλιο δεν διατήρησε την εξουσία να καθορίζει τις ΠΔΠ, γεγονός παραμένει ότι η ΕΑΑ παρέσχε στις προσφεύγουσες τη δυνατότητα να προβάλουν την άποψή τους ως προς την αιτίαση της Επιτροπής που αφορούσε τον χαρακτηρισμό του συστήματος MasterCard ως ενώσεως επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και, ειδικότερα, ως προς τη μη επίδραση της ΙΡΟ επί του χαρακτηρισμού αυτού. Εξ αυτών συνάγεται ευλόγως ότι οι προσφεύγουσες είχαν, επίσης, δυνατότητα ακροάσεως εκ μέρους της Επιτροπής ως προς το ζήτημα αυτό, κατά τη διάρκεια της ακροάσεως που έλαβε χώρα μετά την ΑΕΑΑ τους.

272 Η ως άνω δυνατότητα των προσφευγουσών να προβάλουν την άποψή τους κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι αφιέρωσαν ένα σημαντικό τμήμα της ΑΕΑΑ τους στις συνέπειες της ΙΡΟ επί της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ.

273 Επομένως, υπό τις περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η χρήση ενός εγγράφου που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών, αντί της χρήσεως μιας ανακοινώσεως αιτιάσεων, δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των προσφευγουσών, καθόσον η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη μόνο να εκθέσει με σαφήνεια τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία προετίθετο να χρησιμοποιήσει προκειμένου να αντικρούσει τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι προσφεύγουσες κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

274 Κατά συνέπεια, η υπό κρίση αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Επί της δεύτερης αιτιάσεως, που αντλείται από έλλειψη σαφήνειας του εγγράφου που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών

275 Κατά τις προσφεύγουσες, το περιεχόμενο του εγγράφου που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών δεν ήταν αρκούντως σαφές ώστε να παράσχει σ' αυτές τη δυνατότητα να αντιληφθούν με ποιον τρόπο η Επιτροπή προετίθετο να χρησιμοποιήσει τα έγγραφα στα οποία παρέπεμπε, τούτο δε παρά τα αιτήματα περί αποσαφηνίσεως που οι προσφεύγουσες είχαν υποβάλει τόσο προς την Επιτροπή όσο και

προς τον σύμβουλο ακροάσεων, πράγμα που δέχθηκε η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως. Οι προσφεύγουσες παραπέμπουν στα παραρτήματα Α.8.2 και Α.20, όπου παρατίθεται η αλληλογραφία τους με την Επιτροπή ως προς το ζήτημα αυτό. Αυτή η έλλειψη σαφήνειας επέφερε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς τους.

276 Όσον αφορά το παραδεκτό της αιτιάσεως αυτής, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, στο δικόγραφο της προσφυγής, διευκρινίζεται για ποιον λόγο το έγγραφο, το οποίο περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών, ήταν απρόσφορο και ότι τα παραρτήματα περιορίζονται στο να εκθέτουν τα αποδεικτικά στοιχεία.

277 Η Επιτροπή φρονεί ότι η υπό κρίση αιτίαση είναι απαράδεκτη.

278 Διαπιστώνεται ότι η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών εκτίθεται πολύ συνοπτικώς στο δικόγραφο της προσφυγής τους. Έτσι, στο σημείο 122 του δικογράφου της προσφυγής, προσάπτεται, εν γένει, στην Επιτροπή ότι δεν παρέσχε στις «προσφεύγουσες όλες τις αναγκαίες διευκρινίσεις που θα παρείχαν σ' αυτές τη δυνατότητα να αντιληφθούν με ποιον τρόπο η Επιτροπή εισηγείτο να χρησιμοποιηθούν τα έγγραφα τα οποία παρέθεσε στο [έγγραφο που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών]». Στο σημείο 123, αναφέρεται ότι οι προσφεύγουσες αντιμετώπισαν «μεγάλες δυσκολίες προκειμένου να δώσουν μια απάντηση άξια λόγου». Τέλος, στο σημείο 124, υποστηρίχθηκε ότι οι προσφεύγουσες «εντόπισαν τουλάχιστον είκοσι παραδείγματα στο [έγγραφο που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών], όπου η Επιτροπή δεν είχε επισημάνει με ποιον τρόπο τα παρατεθέντα από αυτήν αποδεικτικά στοιχεία επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν». Ωστόσο, κανένα παράδειγμα δεν παρατίθεται στο ίδιο το δικόγραφο της προσφυγής. Ομοίως, το δικόγραφο της προσφυγής δεν περιλαμβάνει καμία ένδειξη που να παρέχει τη δυνατότητα να εκτιμηθούν οι «δυσκολίες» στις οποίες αναφέρονται οι προσφεύγουσες.

279 Επιπλέον, οι παραπομπές στο παράρτημα Α.8.2 του δικογράφου της προσφυγής («Ανταλλαγή αλληλογραφίας μεταξύ του νομικού συμβούλου [των προσφευγουσών] και της Επιτροπής») και στο παράρτημα Α.20 του δικογράφου της προσφυγής («Αλληλογραφία από τις 17 Απριλίου 2007 […] μέχρι τις 12 Ιουλίου 2007 μεταξύ του νομικού συμβούλου [των προσφευγουσών] και της Επιτροπής όσον αφορά τον απρόσφορο χαρακτήρα του εγγράφου που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών») δεν παρέχουν τη δυνατότητα να αντισταθμιστούν οι παραλείψεις του δικογράφου της προσφυγής ως προς το σημείο αυτό.

280 Διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες περιορίζονται στο να προβούν σε μια γενική παραπομπή στο παράρτημα Α.20. Για τους λόγους που εκτέθηκαν στις σκέψεις 68 έως 70 ανωτέρω, δεν είναι δυνατόν, επομένως, να ληφθεί υπόψη το εν λόγω παράρτημα.

281 Όσον αφορά το παράρτημα Α.8.2, μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι προσφεύγουσες παραπέμπουν σε ένα συγκεκριμένο απόσπασμα του παραρτήματος αυτού, που αποτελείται από ένα έγγραφο των προσφευγουσών της 13ης Απριλίου 2007, και ότι, επομένως, το περιεχόμενό του μπορεί να ληφθεί υπόψη. Ωστόσο, από την ανάγνωσή του προκύπτει μόνον μια απαρίθμηση των αποσπασμάτων του εγγράφου που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών, αποσπασμάτων ως προς τα οποία οι προσφεύγουσες εκτιμούσαν ότι αυτά «δεν ήσαν σαφή» και ως προς τα οποία οι προσφεύγουσες ζητούσαν διευκρινίσεις από την Επιτροπή. Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι δεν είναι δυνατό να συναχθεί, από την ανάγνωση μόνον αυτής της απαριθμήσεως και ελλείψει ακριβέστερης επιχειρηματολογίας των προσφευγουσών ως προς το σημείο αυτό, ότι η προβαλλόμενη έλλειψη σαφήνειας μπορούσε να επιφέρει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των προσφευγουσών.

282 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η υπό κρίση αιτίαση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη κατ' εφαρμογήν του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας καθόσον δεν περιλαμβάνει τα ουσιώδη στοιχεία που θα παρείχαν τη δυνατότητα στο Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του και στην Επιτροπή να υποστηρίξει την άμυνά της.

Επί της τρίτης αιτιάσεως, που αντλείται από την ύπαρξη νέων στοιχείων στην προσβαλλομένη απόφαση

283 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση περιέχει, πρώτον, νέα επιχειρήματα, δεύτερον, νέα αιτιολογία καθώς και, τρίτον, επιπρόσθετες ή ακριβέστερες διευκρινίσεις σχετικά με τα αποδεικτικά στοιχεία, ως προς τις οποίες δεν δόθηκε στις προσφεύγουσες η δυνατότητα να τις αντικρούσουν. Συναφώς, οι προσφεύγουσες παραπέμπουν στο παράρτημα Α.21 («Η εκ μέρους της Επιτροπής προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας [των προσφευγουσών] — Επιχειρήματα, αιτιολογία και αποδεικτικά στοιχεία όσον αφορά την IPO»). Κατά τις προσφεύγουσες, υπάρχει, επίσης ως προς το σημείο αυτό, προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας.

284 Κατά τις προσφεύγουσες, η συγκεκριμένη αιτίαση είναι παραδεκτή, δεδομένου ότι το παράρτημα Α.21 περιορίζεται στο να εντοπίσει τις διαφορές μεταξύ της ΕΑΑ και της προσβαλλομένης αποφάσεως.

285 Η Επιτροπή φρονεί ότι η συγκεκριμένη αιτίαση είναι απαράδεκτη και, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμη.

286 Πρώτον, όσον αφορά τις επικρίσεις σχετικά με την ύπαρξη νέων επιχειρημάτων στην προσβαλλομένη απόφαση, αρκεί να υπογραμμιστεί ότι αυτές δεν αφορούν τις πτυχές της προσβαλλομένης αποφάσεως βάσει των οποίων συνήχθη ότι η Επιτροπή βασίμως ενέμεινε, μετά την IPO, στον χαρακτηρισμό ως αποφάσεως ενώσεως επιχειρήσεων.

287 Έτσι, όσον αφορά το συμπέρασμα ότι οι τράπεζες εξακολουθούσαν να ασκούν συλλογικώς εξουσία λήψεως αποφάσεων ως προς ουσιώδεις πτυχές του οργανισμού πληρωμών MasterCard σε εθνικό επίπεδο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δεν συμπεριλαμβάνονται στα φερόμενα ως νέα στοιχεία, τα οποία μνημονεύθηκαν στο παράρτημα Α.21 του δικογράφου της προσφυγής, η εξουσία των τραπεζών να θεσπίζουν ειδικούς εθνικούς κανόνες οι οποίοι εφαρμόζονται σε μια συγκεκριμένη αγορά και οι οποίοι αντικαθιστούν εν μέρει τους κανόνες του παγκόσμιου δικτύου (σκέψη 246 ανωτέρω) ή, ακόμη, η διατήρηση της εξουσίας του ευρωπαϊκού διοικητικού συμβουλίου να αποφασίζει σχετικά με «ουσιώδη ζητήματα» (σκέψη 247 ανωτέρω).

288 Ως προς το συμπέρασμα που αφορά την ύπαρξη κοινότητας συμφερόντων μεταξύ του οργανισμού πληρωμών MasterCard και των τραπεζών όσον αφορά τον καθορισμό του ποσού των ΠΔΠ σε υψηλό επίπεδο, από το παράρτημα Α.21 δεν προκύπτει καμία αμφισβήτηση των επιχειρημάτων που παρέχουν τη δυνατότητα να συναχθεί ότι οι τράπεζες είχαν συμφέρον να καθορίζεται το ποσό των ΠΔΠ σε υψηλό επίπεδο (σκέψεις 253 και 254 ανωτέρω). Από το παράρτημα αυτό δεν προκύπτει, επίσης, ότι το περιλαμβανόμενο στην αιτιολογική σκέψη 386 της προσβαλλομένης αποφάσεως επιχείρημα, το οποίο αντλείται από το ότι ο οργανισμός πληρωμών MasterCard είχε επίσης συμφέρον να καθορίζονται σε υψηλό ποσοστό οι ΠΔΠ (σκέψη 255 ανωτέρω), προβλήθηκε για πρώτη φορά με την προσβαλλόμενη απόφαση. Τέλος, δεν διατυπώθηκε καμία αμφισβήτηση όσον αφορά την περιλαμβανόμενη στην αιτιολογική σκέψη 389 της προσβαλλομένης αποφάσεως διαπίστωση ότι ο οργανισμός πληρωμών MasterCard λαμβάνει υπόψη τα συγκεκριμένα συμφέροντα των τραπεζών όταν καθορίζει το ύψος των ΠΔΠ (σκέψη 256 ανωτέρω).

289 Δεύτερον, το ίδιο ισχύει ως προς τις επικρίσεις που αφορούν την ύπαρξη «νέας αιτιολογίας» εντός της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το μόνο επιχείρημα που θα μπορούσε ίσως να γίνει δεκτό, είναι αυτό που αφορά τη διατύπωση της αιτιολογικής σκέψεως 360 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σχετικά με την ύπαρξη οριζόντιας συνεργασίας μεταξύ των τραπεζών στο πλαίσιο του οργανισμού πληρωμών MasterCard. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι η διαφορά, την οποία επισήμαναν οι προσφεύγουσες, αφορά ένα ιδιαιτέρως ασήμαντο σημείο της αιτιολογίας της Επιτροπής και όχι την ουσία της διαπιστώσεως στην οποία κατέληξε.

290 Τρίτον, ως προς τις επικρίσεις που αφορούν την ύπαρξη, εντός της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιπρόσθετων ή ακριβέστερων διευκρινίσεων σχετικά με τα αποδεικτικά στοιχεία, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι μόνον δύο επικρίσεις που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Α.21 του δικογράφου της προσφυγής αφορούν κρίσιμες πτυχές της συλλογιστικής της Επιτροπής και ότι η εκ μέρους της

Επιτροπής ανάλυση τεκμηριώνεται, ως προς τα σημεία αυτά, βάσει άλλων αποδεικτικών στοιχείων, τα οποία δεν αμφισβητήθηκαν από τις προσφεύγουσες. Τούτο ισχύει όσον αφορά την περιλαμβανόμενη στην αιτιολογική σκέψη 59 της προσβαλλομένης αποφάσεως παρατήρηση ότι η διοίκηση του οργανισμού πληρωμών MasterCard ενθάρρυνε την οριζόντια λήψη αποφάσεων μεταξύ των τραπεζών. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά το περιλαμβανόμενο στην αιτιολογική σκέψη 354 της προσβαλλομένης αποφάσεως συμπέρασμα ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες εξακολούθησαν να φέρουν την ευθύνη για τις δραστηριότητες στην Ευρώπη, εξαιρουμένων των ζητημάτων που κρίνονταν ευαίσθητα από την άποψη των αντιμονοπωλιακών κανόνων.

291 Κατά συνέπεια, η υπό κρίση αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Επί της τέταρτης αιτιάσεως, που αντλείται από ανεπαρκή ενημέρωση ορισμένων εθνικών αρχών ανταγωνισμού

292 Οι προσφεύγουσες επισημαίνουν ότι η Επιτροπή δέχεται ότι η ΑΕΑΑ δεν κοινοποιήθηκε στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού με πανομοιότυπο τρόπο, λαμβανομένου υπόψη ότι ορισμένες από αυτές την παρέλαβαν μόλις μία εργάσιμη ημέρα πριν από την ακρόαση. Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι, αν είχαν ενημερωθεί για την εν λόγω εκπρόθεσμη κοινοποίηση, θα είχαν ζητήσει αναβολή της ακροάσεως. Κατά τις προσφεύγουσες, υπάρχει προσβολή των αρχών της χρηστής διοικήσεως καθώς και των ευλόγων προσδοκιών τους και των δικαιωμάτων τους άμυνας, στο μέτρο που η προσβαλλόμενη απόφαση δεν κατέστη δυνατό να εκδοθεί βάσει πλήρους συνεκτιμήσεως των αμυντικών επιχειρημάτων τους.

293 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της υπό κρίση αιτιάσεως.

294 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14 του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή ζητεί τη γνώμη μιας συμβουλευτικής επιτροπής, η οποία συγκροτείται από αντιπροσώπους των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών, προτού λάβει απόφαση όπως η επίμαχη εν προκειμένω.

295 Βεβαίως, στο μέτρο που, κατά το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 773/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ L 123, σ. 18), «η Επιτροπή καλεί τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών να λάβουν μέρος στην προφορική ακρόαση», είναι, επομένως, ευκταίο οι αρχές ανταγωνισμού, ή τουλάχιστον αυτές που επιθυμούν να μετάσχουν στην ακρόαση, να λαμβάνουν γνώση των γραπτών παρατηρήσεων των μετεχόντων στη διαδικασία μερών εντός εύλογης προθεσμίας πριν από την εν λόγω ακρόαση.

296 Ωστόσο, το γεγονός ότι η ΑΕΑΑ απεστάλη σε ορισμένες εθνικές αρχές ανταγωνισμού μόλις μία εργάσιμη ημέρα πριν από την ακρόαση δεν συνιστά παράβαση ικανή να έχει ως συνέπεια την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

297 Συγκεκριμένα, από το άρθρο 14 του κανονισμού 1/2003 απορρέει ότι ο ουσιώδης ρόλος της συμβουλευτικής επιτροπής συνίσταται στο να διατυπώνει εγγράφως γνώμη επί του προσχεδίου αποφάσεως. Πάντως, η εκπρόθεσμη αποστολή της ΑΕΑΑ δεν είχε επίπτωση επί του κύρους της διαβουλεύσεως με τη συμβουλευτική επιτροπή, καθόσον οι αρχές ανταγωνισμού ήσαν σε θέση να λάβουν γνώση της ΑΕΑΑ προτού ζητηθεί η γνώμη τους στο πλαίσιο της εν λόγω επιτροπής.

298 Επιπλέον, όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή, η εν λόγω εκπρόθεσμη αποστολή της ΑΕΑΑ δεν εμπόδισε τις προσφεύγουσες να προβάλουν την άποψή τους κατά τη διάρκεια της ακροάσεως.

299 Επομένως, η συγκεκριμένη αιτίαση πρέπει να απορριφθεί και, κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως είναι απορριπτέο στο σύνολό του.

β) Επί του δευτέρου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την ύπαρξη πλανών περί τα πράγματα

300 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι ορισμένες πλάνες περί τα πράγματα, στις οποίες υπέπεσε η Επιτροπή, είναι τόσο σημαντικές ώστε καθιστούν πλημμελή την προσβαλλόμενη απόφαση. Στο πλαίσιο αυτό, προβάλλουν τρεις αιτιάσεις, οι οποίες αφορούν, πρώτον, τον προδήλως εσφαλμένο χαρακτήρα της συγκρίσεως του συστήματος MasterCard με τα πέντε εθνικά συστήματα που έλαβε υπόψη η Επιτροπή, δεύτερον, την εκ μέρους της Επιτροπής επιλεκτική ανάλυση των δηλώσεων των εμπόρων, οι οποίες συνελέγησαν κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, και, τρίτον, τον παντελώς πλημμελή χαρακτήρα της έρευνας αγοράς σχετικά με τους εμπόρους.

301 Στη δεύτερη και στην τρίτη αιτίαση δόθηκε ήδη απάντηση με τις σκέψεις 145 έως 158 ανωτέρω. Όσον αφορά την πρώτη αιτίαση, πρέπει να υπομνηστεί ότι η βασιμότητα του συμπεράσματος σχετικά με την έλλειψη αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ δικαιολογείται επαρκώς από άλλα αποδεικτικά στοιχεία ή επιχειρήματα, πλην της συγκρίσεως με τα εν λόγω πέντε εθνικά συστήματα. Συνεπώς, η συγκεκριμένη αιτίαση πρέπει να απορριφθεί, εν πάση περιπτώσει, ως αλυσιτελής.

302 Επομένως, το δεύτερο σκέλος είναι απορριπτέο και, κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθούν ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως καθώς και το αίτημα περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Β — *Επί του αιτήματος περί ακυρώσεως των άρθρων 3 έως 5 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως*

303 Επικουρικώς, οι προσφεύγουσες ζητούν την ακύρωση των άρθρων 3 έως 5 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

304 Στο άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή απηύθυνε στις προσφεύγουσες τη διαταγή να καταργήσουν επίσημα, εντός προθεσμίας έξι μηνών, τις επίμαχες ΠΔΠ, να τροποποιήσουν τους κανόνες του δικτύου της ενώσεως και να ακυρώσουν όλες τις αποφάσεις σχετικά με τις ΠΔΠ. Στο άρθρο 4, απευθύνεται διαταγή στις προσφεύγουσες να γνωστοποιήσουν στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που αποτελούν μέλη του συστήματος MasterCard καθώς και στα γραφεία συμψηφισμού και στις τράπεζες διακανονισμού, τους οποίους αφορούν οι συναλλαγές εντός του ΕΟΧ, τις τροποποιήσεις που επήλθαν ως προς τους κανόνες του δικτύου της ενώσεως εντός προθεσμίας έξι μηνών. Στο άρθρο 5, απευθύνεται διαταγή στις προσφεύγουσες να δημοσιεύσουν, μέσω Διαδικτύου, μια περίληψη της προσβαλλομένης αποφάσεως. Τέλος, το άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως προβλέπει ότι, για τη μη τήρηση μίας εκ των διαταγών που προβλέπονται στα άρθρα 2 έως 5, θα επιβάλλεται κύρωση που συνίσταται σε πρόστιμο ανερχόμενο στο 3,5 % του ημερήσιου ενοποιημένου παγκόσμιου κύκλου εργασιών τους.

305 Διαπιστώνεται ότι, καίτοι η επικεφαλίδα του αιτήματος των προσφευγουσών αναφέρεται στην ακύρωση των άρθρων 3 έως 5 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ωστόσο οι προσφεύγουσες, στο πλαίσιο του μοναδικού λόγου ακυρώσεως που προέβαλαν προς στήριξη του αιτήματος αυτού, παραθέτουν επιχειρηματολογία μόνον όσον αφορά τα άρθρα 3 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

306 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 ορίζει:

«[Ε]άν η Επιτροπή διαπιστώσει […] παράβαση του άρθρου 81 [ΕΚ] ή του άρθρου 82 [ΕΚ], δύναται να υποχρεώσει με απόφασή της τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να θέσουν τέλος στη διαπιστωθείσα παράβαση. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή δύναται να τους επιβάλλει μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, ανάλογα προς τη διαπραχθείσα παράβαση και αναγκαία για την παύση της. Μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνο στην περίπτωση που είτε δεν υφίστανται εξίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς, είτε όλα τα εξ ίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς είναι ενδεχομένως οχληρότερα από τα μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα […]»

307 Κατά το άρθρο 24, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003, «[η] Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλλει σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων χρηματικές ποινές που μπορούν να φθάσουν το 5 % του μέσου ημερήσιου κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος για κάθε ημέρα από την ημερομηνία που έχει καθορίσει στην απόφασή της, προκειμένου να τις εξαναγκάσει […] να θέσουν τέλος σε παράβαση των διατάξεων του άρθρου 81 [ΕΚ] ή του άρθρου 82 [ΕΚ] σύμφωνα με απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 7».

308 Με το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως που προέβαλαν, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση βαρύνεται με έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά το διορθωτικό μέτρο που επιβλήθηκε από την Επιτροπή με το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως και όσον αφορά τη χρηματική ποινή που προβλέπεται στο άρθρο 7 της ίδιας αποφάσεως.

309 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της σχετικής πράξεως και να εκθέτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο τη συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα, αφενός, στους ενδιαφερόμενους να λάβουν γνώση της δικαιολογητικής βάσεως του μέτρου και, αφετέρου, στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκήσει τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, και ιδίως με το περιεχόμενο της πράξεως, τη φύση της παρατιθέμενης αιτιολογίας και το συμφέρον που ενδέχεται να έχουν οι αποδέκτες της πράξεως, ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά, να λάβουν εξηγήσεις. Στην αιτιολογία δεν απαιτείται να προσδιορίζονται όλα τα κρίσιμα πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα όχι μόνον το περιεχόμενο της πράξεως αυτής, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και το σύνολο των νομικών κανόνων που διέπουν το οικείο ζήτημα (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 63 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

310 Όσον αφορά την αιτίαση που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας της διαταγής που προβλέπεται στο άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η νομική βάση της επιβληθείσας στις προσφεύγουσες υποχρεώσεως να καταργήσουν επίσημα, εντός προθεσμίας έξι μηνών, τις επίμαχες ΠΔΠ, να τροποποιήσουν τους κανόνες του δικτύου της ενώσεως και να ακυρώσουν όλες τις αποφάσεις σχετικά με τις ΠΔΠ αποσαφηνίζεται στην αιτιολογική σκέψη 756 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η δικαιολογητική της βάση απορρέει από τις αιτιολογικές σκέψεις 759 και 761 της ίδιας αποφάσεως, όπου παρουσιάζεται ως συνέπεια της απευθυνθείσας στις προσφεύγουσες διαταγής να παύσουν να καθορίζουν εν τοις πράγμασι μια ελάχιστη τιμή όσον αφορά τις MSC.

311 Διαπιστώνεται ότι η αιτιολογία αυτή, παρά το ότι ήταν συνοπτική, παρέσχε τη δυνατότητα στις μεν προσφεύγουσες να λάβουν γνώση της δικαιολογητικής βάσεως της διαταγής της Επιτροπής, στο δε Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει τον εκ μέρους του έλεγχο νομιμότητας.

312 Είναι, βεβαίως, ακριβές ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν περιλαμβάνει ρητή διευκρίνιση όσον αφορά την αναλογικότητα της υποχρεώσεως που επιβλήθηκε δυνάμει του άρθρου 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αντιθέτως προς ό,τι συμβαίνει όσον αφορά την αναλογικότητα των υποχρεώσεων που προβλέπονται στα άρθρα 4 και 5 και όσον αφορά τη χρηματική ποινή που επιβλήθηκε δυνάμει του άρθρου 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

313 Ωστόσο, στο μέτρο που η υποχρέωση να τροποποιηθούν οι κανόνες του δικτύου της ενώσεως και να ακυρωθούν όλες οι αποφάσεις σχετικά με τις ΠΔΠ εκτιμάται ως άμεση συνέπεια της διαπιστώσεως του παράνομου χαρακτήρα των ΠΔΠ, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να παραθέσει ρητή αιτιολογία ως προς το σημείο αυτό.

314 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών που αντλείται από το ότι, κατά το παρελθόν, η Επιτροπή αναγνώρισε ότι οι ΠΔΠ μπορούσαν να είναι συμβατές με το άρθρο 81 ΕΚ ή δέχθηκε την αρχή ότι οι ΠΔΠ θα μπορούσαν να πληρούν την πρώτη προϋπόθεση του

άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ. Δεδομένου ότι μια τέτοια επιχειρηματολογία δεν ασκεί επιρροή στο πλαίσιο του προσδιορισμού του διορθωτικού μέτρου, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να παραθέσει αιτιολογία ως προς το σημείο αυτό. Επιπλέον, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 192 ανωτέρω, οι ΠΔΠ της Visa έτυχαν απαλλαγής βάσει τροποποιημένης προτάσεως όσον αφορά τις ΠΔΠ, η οποία περιόριζε το ύψος των ΠΔΠ σε ποσό ίσο με τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκαν οι εκδότριες τράπεζες για την παροχή ορισμένων ειδικών πλεονεκτημάτων στους εμπόρους, πράγμα το οποίο τις διακρίνει από τις ΠΔΠ που είναι επίμαχες στην υπό κρίση υπόθεση.

315 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

316 Ως προς την αιτιολογία όσον αφορά τη χρηματική ποινή που προβλέπεται στο άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η νομική βάση της αποσαφηνίζεται στην αιτιολογική σκέψη 773 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ο λόγος που δικαιολογεί την επιβολή της εν λόγω χρηματικής ποινής εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 774 της ίδιας αποφάσεως, με την οποία η Επιτροπή προβάλλει ότι η ύπαρξη «σοβαρού κινδύνου να εξακολουθήσει ο [οργανισμός πληρωμών] MasterCard να εφαρμόζει τις [ΠΔΠ] ή να επιχειρήσει να λάβει μέτρα που να καταστρατηγούν πράγματι το διορθωτικό μέτρο αποτελεί επαρκή λόγο ώστε να γίνει δεκτό ότι πρέπει να επιβληθούν χρηματικές ποινές στις [προσφεύγουσες] προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση του διορθωτικού μέτρου».

317 Τέλος, η επιλογή του ποσού της χρηματικής ποινής εξηγείται στις αιτιολογικές σκέψεις 775 και 776 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Επιτροπή αναφέρθηκε στην ανάγκη «να καθορίζεται το ποσό των χρηματικών ποινών σε τέτοιο ύψος ώστε να είναι πιο συνετό, από οικονομικής απόψεως, για την εμπλεκόμενη επιχείρηση το να συμμορφώνεται προς την απόφαση […] αντί του να αποκομίζει οφέλη εκ της μη τηρήσεως των υποχρεώσεών της». Η Επιτροπή έκανε, επίσης, μνεία του μεγάλου μεγέθους του οργανισμού πληρωμών MasterCard καθώς και της παρελθούσας απόπειρας παρεμποδίσεως της εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού μέσω της IPO της MasterCard. Επί της βάσεως αυτής, η Επιτροπή αποφάσισε να καθορίσει το ύψος της χρηματικής ποινής στο 70 % του μέγιστου ποσού του 5 % του μέσου ημερήσιου κύκλου εργασιών της MasterCard κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

318 Δεδομένου ότι η αιτιολογία αυτή παρέσχε τη δυνατότητα, αφενός, στις προσφεύγουσες να λάβουν γνώση της δικαιολογητικής βάσεως της χρηματικής ποινής που επιβλήθηκε δυνάμει του άρθρου 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως και, αφετέρου, στο Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει τον εκ μέρους του έλεγχο νομιμότητας, πρέπει να απορριφθεί και η αιτίαση που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά το άρθρο 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

319 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την επιχειρηματολογία μίας εκ των παρεμβαινουσών, η οποία αντλείται από το ότι το άρθρο 7 πρέπει να ακυρωθεί λόγω ελλείψεως αιτιολογίας καθόσον η Επιτροπή δεν εξήγησε, με τη διάταξη αυτή, για ποιον λόγο θεωρούσε τη MasterCard ως αυτοτελή επιχείρηση, επιβάλλοντας σ' αυτήν χρηματική ποινή βάσει του κύκλου εργασιών της, ενώ συγχρόνως υποστήριζε ότι επέβαλλε κυρώσεις για μια απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων.

320 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το άρθρο 24, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003 αναφέρεται ειδικώς στη δυνατότητα επιβολής χρηματικών ποινών στις ενώσεις επιχειρήσεων.

321 Δεδομένου ότι η MasterCard International και η MasterCard Europe συνιστούν απολύτως ενοποιημένες θυγατρικές εταιρίες της MasterCard, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τον κύκλο εργασιών της τελευταίας, απλώς και μόνον εφάρμοσε το άρθρο 24, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003 στις περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να παράσχει ειδική εξήγηση ως προς το σημείο αυτό.

322 Με το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως που προέβαλαν, οι προσφεύγουσες θέτουν υπό αμφισβήτηση την αναλογικότητα του διορθωτικού μέτρου που προβλέπεται στο άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

323 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή της αναλογικότητας, που αποτελεί μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, απαιτεί οι πράξεις των θεσμικών οργάνων να μην υπερβαίνουν τα όρια του καταλλήλου και αναγκαίου για την επίτευξη των θεμιτών σκοπών που επιδιώκει η επίδικη ρύθμιση, εξυπακουομένου ότι, οσάκις υφίσταται επιλογή μεταξύ περισσοτέρων πρόσφορων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο καταναγκαστικό, τα δε προξενούμενα μειονεκτήματα να μην είναι δυσανάλογα προς τους επιδιωκόμενους σκοπούς (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1998, C-180/96, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-2265, σκέψη 96, και της 12ης Ιουλίου 2001, C-189/01, Jippes κ.λπ., Συλλογή 2001, σ. I-5689, σκέψη 81).

324 Ειδικότερα, όσον αφορά την αναλογικότητα του βαλλόμενου διορθωτικού μέτρου, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 7 του κανονισμού 1/2003 ορίζει ρητώς την έκταση του πεδίου εφαρμογής της αρχής της αναλογικότητας στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της. Συγκεκριμένα, βάσει της διατάξεως αυτής, η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα ανάλογα προς τη διαπραχθείσα παράβαση και αναγκαία για την παύση της (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 2010, C-441/07 P, Επιτροπή κατά Alrosa, Συλλογή 2010, σ. I-5949, σκέψη 39).

325 Εν προκειμένω, η υποχρέωση να καταργηθούν επίσημα οι ΠΔΠ, να τροποποιηθούν οι κανόνες του δικτύου της ενώσεως και να ακυρωθούν όλες οι αποφάσεις σχετικά με τις ΠΔΠ, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποτελεί άμεση συνέπεια της διαπιστώσεως του παράνομου χαρακτήρα των εν λόγω ΠΔΠ. Επομένως, η εν λόγω υποχρέωση δεν έχει δυσανάλογο χαρακτήρα, καθόσον περιορίζεται στο να επιφέρει την παύση της επίμαχης παραβάσεως.

326 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την επιχειρηματολογία των προσφευγουσών που αντλείται από το ότι, στο μέτρο που η Επιτροπή δέχεται ότι ορισμένες ΠΔΠ μπορούν ενδεχομένως να πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, ένα διορθωτικό μέτρο το οποίο επιβάλλει την κατάργηση των ΠΔΠ ή τον καθορισμό τους σε μηδενικό ποσοστό θα ήταν δυσανάλογο καθόσον θα έπρεπε, απεναντίας, να καθορίζει τη μεθοδολογία υπολογισμού των ΠΔΠ προκειμένου αυτές να είναι συμβατές προς το άρθρο 81 ΕΚ.

327 Διαπιστώνεται ότι η επιχειρηματολογία αυτή στηρίζεται σε εσφαλμένη συλλογιστική. Συγκεκριμένα, ακριβώς στο πλαίσιο της εκ μέρους των προσφευγουσών αποδείξεως της τηρήσεως των προϋποθέσεων του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, εναπέκειτο στις προσφεύγουσες να προτείνουν μια μέθοδο καθορισμού των ΠΔΠ που να είναι σε θέση, ενδεχομένως, να τις καταστήσει συμβατές προς τη διάταξη αυτή. Ελλείψει της προσκομίσεως αποδείξεως περί αυτού, εναπόκειται στην Επιτροπή να εξασφαλίσει την παύση της παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ, παραβάσεως την οποία η Επιτροπή βασίμως διαπίστωσε.

328 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν, επίσης, ότι η προθεσμία έξι μηνών είναι, ωσαύτως, δυσανάλογη. Αναφέρονται στο γεγονός ότι η Visa, με την απόφαση Visa II, «έλαβε διορία περίπου πέντε ετών προκειμένου να εισαγάγει μια πολύ λιγότερο ριζική μεταβολή, και [ότι] δεν επιβλήθηκε κανένα μέτρο εφαρμογής».

329 Όπως υπογραμμίστηκε στις σκέψεις 192 και 314 ανωτέρω, η απόφαση Visa II εκδόθηκε εντός πλαισίου το οποίο δεν είναι συγκρίσιμο με αυτό της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εν πάση περιπτώσει, η προθεσμία που τάχθηκε στον αυτουργό μιας παραβάσεως προκειμένου αυτός να θέσει τέρμα στην εν λόγω παράβαση δεν μπορεί να συγκρίνεται λυσιτελώς με την περίοδο για την οποία έχει χορηγηθεί μια απαλλαγή.

330 Όσον αφορά την προθεσμία έξι μηνών, οι προσφεύγουσες δεν προβάλλουν κανένα στοιχείο που να παρέχει τη δυνατότητα να γίνει δεκτό ότι ήταν ιδιαιτέρως δύσκολο για αυτές το να συμμορφωθούν προς το διορθωτικό μέτρο εντός της προθεσμίας αυτής. Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το άρθρο 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως προέβλεπε τη δυνατότητα των προσφευγουσών να ζητήσουν από την Επιτροπή παράταση της προθεσμίας αυτής.

331 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως και, κατά συνέπεια, ο λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος στο σύνολό του.

332 Λαμβανομένων υπόψη όλων των προεκτεθέντων, πρέπει να απορριφθούν όλα τα αιτήματα που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής.

Επί των δικαστικών εξόδων

333 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

334 Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με τα αιτήματα της Επιτροπής. Εφόσον το BRC και η EuroCommerce δεν υπέβαλαν σχετικά αιτήματα, φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα.

335 Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν ζήτησε να καταδικαστούν η Banco Santander, η HSBC, η Bank of Scotland, η RBS, η Lloyds TSB και η MBNA στα σχετικά με τις παρεμβάσεις τους δικαστικά έξοδα, οι εν λόγω παρεμβαίνουσες φέρουν μόνον τα δικά τους δικαστικά έξοδα.

336 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 87, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους. Συνεπώς, το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Η MasterCard, Inc., η MasterCard International, Inc., και η MasterCard Europe φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους, καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3) Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

4) Το British Retail Consortium και η EuroCommerce AISBL φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

5) Η Banco Santander, SA, η Royal Bank of Scotland plc, η HSBC Bank plc, η Bank of Scotland plc, η Lloyds TSB Bank plc και η MBNA Europe Bank Ltd φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

Dittrich Wiszniewska-Białecka Prek

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 24 Μαΐου 2012.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς

I — Η προσφεύγουσα

II — Η διοικητική διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως

Η προσβαλλόμενη απόφαση

I — Τετραμερές σύστημα τραπεζικών καρτών και διατραπεζικές προμήθειες

II — Ορισμός της σχετικής αγοράς

III — Εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ

A — Απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων

B — Περιορισμός του ανταγωνισμού

Γ — Εκτίμηση του ενδεχομένως αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ για τη λειτουργία του συστήματος MasterCard

IV — Εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ

V — Διατακτικό

Διαδικασία

Αιτήματα των διαδίκων

Σκεπτικό

I — Επί του υποβληθέντος από τις προσφεύγουσες αιτήματος για τη λήψη μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας

II — Επί του παραδεκτού του περιεχομένου ορισμένων παραρτημάτων των δικογράφων των διαδίκων

III — Επί της ουσίας

A — Επί του αιτήματος περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως

1. Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ καθόσον η Επιτροπή εσφαλμένως συνήγαγε ότι ο καθορισμός των ΠΔΠ συνιστούσε περιορισμό του ανταγωνισμού

α) Επί του σκέλους του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από την εφαρμογή εσφαλμένων νομικών κριτηρίων

Επί της αιτιάσεως που αντλείται από εσφαλμένη εξέταση του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ

— Επί του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ ως εναλλακτικών τρόπων διεκπεραίωσης συναλλαγών

— Επί του αντικειμενικώς αναγκαίου χαρακτήρα των ΠΔΠ ως μηχανισμού μεταβιβάσεως κεφαλαίων υπέρ των εκδοτριών τραπεζών

β) Επί του σκέλους του λόγου ακυρώσεως, το οποίο αντλείται από πλάνες εκτιμήσεως ως προς την ανάλυση των αποτελεσμάτων των ΠΔΠ επί του ανταγωνισμού

Επί των αιτιάσεων που αφορούν την εξέταση της λειτουργίας του ανταγωνισμού, σε περίπτωση που δεν υπήρχαν οι ΠΔΠ

Επί των αιτιάσεων που σχετίζονται με την εξέταση της αγοράς των προϊόντων

Επί της αιτιάσεως που αφορά την εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων οικονομικής φύσεως που προβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας

Επί της αιτιάσεως που αφορά την αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως

2. Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ

3. Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ λόγω του εσφαλμένου χαρακτηρισμού του οργανισμού πληρωμών MasterCard ως ενώσεως επιχειρήσεων

4. Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από το ότι η προσβαλλόμενη απόφαση βαρύνεται με διαδικαστικές πλημμέλειες και με πλάνες περί τα πράγματα

α) Επί του πρώτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των προσφευγουσών

Επί της πρώτης αιτιάσεως, που αντλείται από καταχρηστική χρησιμοποίηση ενός εγγράφου που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών

Επί της δεύτερης αιτιάσεως, που αντλείται από έλλειψη σαφήνειας του εγγράφου που περιελάμβανε έκθεση των πραγματικών περιστατικών

Επί της τρίτης αιτιάσεως, που αντλείται από την ύπαρξη νέων στοιχείων στην προσβαλλομένη απόφαση

Επί της τέταρτης αιτιάσεως, που αντλείται από ανεπαρκή ενημέρωση ορισμένων εθνικών αρχών ανταγωνισμού

β) Επί του δευτέρου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από την ύπαρξη πλανών περί τα πράγματα

Β — Επί του αιτήματος περί ακυρώσεως των άρθρων 3 έως 5 και 7 της προσβαλλομένης αποφάσεως

Επί των δικαστικών εξόδων